

KOSZALIŃSKO KOŁOBRZESKIE

wiadomości diecezjalne

Organ Urzędowy Kurii Biskupiej Koszalińsko-Kołobrzeskiej

ROK XLV

PAŹDZIERNIK–GRUDZIEŃ 2017

4/2017

Redakcja:

ks. dr Tadeusz Ceynowa (red. nacz.)

dr inż. Magdalena Florianowicz (sekretarz)

mgr Małgorzata Wieczorkowska

mgr Monika Zielonka

75-817 Koszalin, ul. Seminaryjna 2, tel. 94 345 90 26

e-mail: kkwd@interia.pl

Skład i łamanie:

Magdalena Florianowicz

Wydawca:

Kuria Biskupia Koszalińsko-Kołobrzeska

75-062 Koszalin, ul. kard. Stefana Wyszyńskiego 25, tel. 94 343 87 10 (18)

e-mail: kuria@koszalin.opoka.org.pl, www.diecezjakoszalin.pl

© Copyright by Kuria Biskupia Koszalińsko-Kołobrzeska, 2018

ISSN 1734-9621

Druk:

Zakład Poligraficzny Polimer

ul. Szczecińska 34/2, Koszalin, tel. 94 342 45 34

Spis treści

STOLICA APOSTOLSKA

Homilia papieża Franciszka na placu św. Piotra podczas kanonizacji 35 nowych świętych pochodzących z Brazylii, Meksyku, Hiszpanii i Włoch	8
Papież Franciszek do uczestników kongresu „Przemysleć na nowo Europę. Chrześcijański wkład w przyszłość projektu europejskiego”, zorganizowanego przez Komisję Episkopatów Wspólnoty Europejskiej (COMECE)	10
Katecheza papieża Franciszka o Eucharystii	19
Orędzie papieża Franciszka na I Światowy Dzień Ubogich, 19 listopada 2017 r. „Nie miłujmy słowem, ale czynem”	21
Homilia papieża Franciszka podczas Mszy św. w Bazylice św. Piotra w Światowym Dniu Ubogich, 19 listopada 2017 r.	27
Piąta katecheza o Mszy św. papieża Franciszka o konieczności i znaczeniu świętych znaków celebracji eucharystycznej, audiencja środowa w Watykanie 20 grudnia 2017 r.	30
Homilia papieża Franciszka podczas tradycyjnej „Pasterki” sprawowanej w bazylice watykańskiej 24 grudnia 2017 r.	32
Papież Franciszek w rozważaniach przed modlitwą <i>Anioł Pański</i> i udzieleniem błogosławieństwa <i>Urbi et Orbi</i> 25 grudnia 2017 r.	35

EPISKOPAT POLSKI

Akt Poświęcenia Kościoła w Polsce Niepokalanemu Sercu Maryi	40
Apel Biskupów z Zespołu ds. Kontaktów z Konferencją Episkopatu Niemiec	41
List pasterski Konferencji Episkopatu Polski zapowiadający XVII Dzień Papieski pod hasłem „Idźmy naprzód z nadzieją!” obchodzony 8 października 2017 r.	43
Oświadczenie Rady Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Świeckich w sprawie ograniczenia handlu w niedzielę	48
Apel Prezydium Konferencji Episkopatu Polski w sprawie ochrony prawa do życia od poczęcia do naturalnej śmierci	50
Komunikat dotyczący obchodów rocznicy proklamacji Jubileuszowego Aktu Przyjęcia Jezusa Chrystusa za Króla i Pana	51

List jedności do członków Ruchu Światło-Życie, 8 grudnia 2017 r.	52
Orędzie Bożonarodzeniowe Przewodniczącego Episkopatu w TVP 24 grudnia 2017 r.	54
Słowo Prezydium Konferencji Episkopatu Polski na niedzielę Świętej Rodziny „Kochać, nie zabijać!”	56

BISKUP DIECEZJALNY

I. Dekrety i zarządzenia	60
Zwolnienia i nominacje	64
II. Listy, homilie i wystąpienia	66
Komunikat biskupa diecezjalnego dotyczący inicjatywy duszpasterskiej „Różaniec do Granic”	66
Biskup Koszalińsko-Kołobrzeski	67
Biskup Koszalińsko-Kołobrzeski	68
III. Kalendarium posługi biskupa diecezjalnego	70

SYNOD DIECEZJALNY

I. Zmiany personalne w komisjach synodalnych	78
II. Prace komisji synodalnych	80
III. Parafialne zespoły synodalne	84

Z ŻYCIA DIECEZJI

I. Wydarzenia w diecezji	86
XIX Dni Kultury Chrześcijańskiej w Wałczu	86
VII Dni Kultury Chrześcijańskiej w Szczecinku	87
XXV Koszalińskie Dni Kultury Chrześcijańskiej	88
Białogardzkie Dni Kultury Chrześcijańskiej	91
Dni Kultury Chrześcijańskiej w Słupsku	92
Różaniec do Granic	94
V Forum Charyzmatyczne	96
Pogrzeby Dzieci Utraconych	98
III Pielgrzymka Tradycji Łacińskiej do Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu	99
Nagroda im. kard. nom. Ignacego Jeża	100
Inauguracja roku akademickiego w WSD	102
Diecezjalny Dzień Księdza Seniora	103
„Noc Świętych” w diecezji	104
Rekolekcje dla Nadzwyczajnych Szafarzy Komunii Świętej ...	105

XXIV Diecezjalna Pielgrzymka Ruchu Światło-Życie	106
Dni Formacyjne Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży	107
Rekolekcje „Winnica Racheli” – uzdrowienie po aborcji	108
Konferencja „Liturgia i muzyka liturgiczna we współczesnej debacie teologicznej”	109
XXVIII Festiwal Pieśni Religijnej im. św. Jana Pawła II	111
Konferencja „Św. Otton z Bambergu – Apostoł Pomorza”	112
Adwentowe Czuwania Młodych	113
VI Diecezjalny Konkurs Biblijny dla Ministrantów Młodszych	114
Wigilia w WSD	115
II. Kronika wydarzeń z diecezji	117
III. Kronika żałobna	137
IV. Inne	141
Spotkanie pastoralne dla proboszczów 14 listopada 2017 r. w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie	141
List dziękana Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego do wiernych Metropolii Szczecińsko- Kamieńskiej, święto św. Szczepana, 26 grudnia 2017 r.	148

Stolica Apostolska

HOMILIA PAPIEŻA FRANCISZKA
na placu św. Piotra podczas kanonizacji 35 nowych świętych
pochodzących z Brazylii, Meksyku, Hiszpanii i Włoch

Usłyszana przez nas przypowieść mówi o Królestwie Bożym jako o uczcie weselnej (por. Mt 22,1–14). Główną postacią jest syn króla, oblubieniec, w którym łatwo dostrzec Jezusa. Jednakże w przypowieści nie mówi się wcale o oblubienicy, ale o wielu zaproszonych, upragnionych i oczekiwanych: noszą oni strój weselny. Tymi zaproszonymi jesteśmy my wszyscy, ponieważ z każdym z nas Pan chce „świętować wesele”. Zaślubiny zapoczątkowują jedność całego życia: tego właśnie pragnie Bóg z każdym z nas. Zatem nasza relacja z Nim nie może być jedynie relacją podwładnych, oddanych swemu królowi, wiernych sług ze swym panem, czy pilnych uczniów ze swoim nauczycielem, ale jest przede wszystkim relacją ukochanej oblubienicy ze swoim oblubieńcem. Innymi słowy Pan nas pragnie, poszukuje i zaprasza. Nie zadowala się tym, że wypełniamy dobre obowiązki i przestrzegamy Jego praw, ale pragnie mieć z nami prawdziwą komunie życia, relację opartą na dialogu, zaufaniu i przebaczeniu.

To jest życie chrześcijańskie – historia miłości z Bogiem, gdzie Pan bezinteresownie podejmuje inicjatywę i gdzie nikt z nas nie może poszczycić się wyłącznością zaproszenia: nikt nie jest uprzywilejowany względem innych, ale każdy jest uprzywilejowany wobec Boga. Z tej bezinteresownej, czulej i uprzywilejowanej miłości rodzi się i stale odnawia życie chrześcijańskie. Możemy się zastanawiać, czy przynajmniej raz dziennie wyznajemy Panu naszą miłość do Niego; czy pamiętamy, pośród wielu słów, aby codziennie Jemu powiedzieć: „Kocham cię Panie. Ty jesteś moim życiem”. Bo jeśli zatracą się miłość, życie chrześcijańskie staje się bezowocne, staje się ciałem bez duszy, moralnością niemożliwą do realizacji, zestawem zasad i przepisów, z którymi trzeba się zgadzać, bez pytania „dlaczego?”. Natomiast Bóg życia oczekuje odpowiedzi życiem, Pan Miłości oczekuje odpowiedzi miłości. Zwracając się do jednego z Kościołów w Księdze Apokalipsy czyni wyraźne napomnienie: „Odstąpiłeś od twej pierwotnej miłości” (2,4). Oto niebezpieczeństwo: rutynowe życie chrześcijańskie, gdzie zadowalały się „normalnością”, bez rozmachu, bez entuzjazmu i z krótką pamięcią. Ożywmy natomiast pamięć pierwszej miłości: jesteśmy miłowanymi, zaproszonymi na ucztę weselną, a nasze życie jest darem, bo każdy dzień jest wspianą okazją do odpowiedzi na zaproszenie.

Ale Ewangelia nas ostrzega: zaproszenie można odrzucić. Wielu zaproszonych powiedziało „nie”, bo byli zajęci swoimi sprawami: „Lecz oni zlekceważyli to i poszli: jeden na swoje pole, drugi do swego kupiectwa” – mówi tekst (Mt 22,5). Powraca pewne słowo: swoimi. Jest ono kluczem, by zrozumieć przyczynę odrzucenia. Zaproszeni nie myśleli bowiem, aby wesele było smutne, czy nudne, ale zwyczajnie „ich nie obchodziło”: przeszkadzały im ich sprawy, woleli coś mieć, niż się zaangażować, jak tego wymaga miłość. W taki właśnie sposób biorą się dystanse od miłości, nie ze złośliwości, ale dlatego, że wolimy swoje: zabezpieczenia, samopotwierdzenie, wygodę (...). Wtedy rozkładamy się na kanapach zysków, przyjemności, jakichś hobby sprawiających, że czujemy się trochę weselsi, ale w ten sposób starzejemy się szybko i źle, bo starzejemy się wewnętrznie: kiedy serce się nie poszerza – to się zamyka. A kiedy wszystko zależy od „ja” – od tego co mi odpowiada, co mi służy, od tego, co chcę – stajemy się również surowymi i złymi, w zły sposób reagujemy na wszystko, jak zaproszeni z Ewangelii, którzy doszli do znieważania, a nawet zabijania (por. w. 6) tych, którzy przynosili im zaproszenie, tylko dlatego, że byli im niewygodni.

Zatem Ewangelia żąda od nas: po której stronie stanąć: czy po stronie „ja”, czy też po stronie Boga? Ponieważ Bóg jest przeciwieństwem samolubstwa, autoreferencyjności. Ewangelia mówi nam, że On w obliczu stałego odrzucenia, jakie otrzymuje, w obliczu zamknięcia na Jego zaproszenia, idzie naprzód, nie odwołuje uczty. Nie rezygnuje, ale nadal zaprasza. W obliczu „nie” nie trzaska drzwiami, ale jeszcze bardziej włącza. Bóg, w obliczu doznanych niesprawiedliwości odpowiada jeszcze większą miłością. My, gdy jesteśmy zranieni przez niegodziwość i odrzucenie, często żywimy niezadowolenie i urazę. Bóg, cierpiąc z powodu naszego „nie”, nadal jednak ponawia inicjatywę, idzie dalej, aby przygotować dobro także dla tych, którzy czynią zło. Dzisiaj ten Bóg, który nigdy nie traci nadziei, zobowiązuje nas, abyśmy postępowali tak, jak On, abyśmy żyli zgodnie z prawdziwą miłością, przezwyciężali rezygnację i zachcianki naszego wiecznego i drażliwego ego.

Jest jeszcze jeden aspekt, który podkreśla Ewangelia: niezbędna szata zaproszonych. Nie wystarczy raz odpowiedzieć na zaproszenie, powiedzieć „tak” i na tym koniec, ale trzeba przyodziać szatę, trzeba mieć nawyk życia miłością każdego dnia. Ponieważ nie można mówić: „Panie, Panie”, nie żyjąc i nie wprowadzając w czyn woli Boga (por. Mt 7,21). Każdego dnia musimy przyoblekać się w Jego miłość, każdego dnia ponawiać wybór Boga. Drogę tę wskazują kanonizowani dziś świę-

ci, zwłaszcza wielu męczenników. Nie odpowiedzieli oni „tak” miłości jedynie słowami i na chwilę, ale swoim życiem i aż do końca. Ich codzienną szatą było umiłowanie Jezusa, ta szalona miłość, która umiłowala nas aż do końca, która pozostawiła swoje przebaczenie i swoją szatę tym, którzy ją ukrzyżowali. Także i my otrzymaliśmy na chrzcie białą szatę, suknię ślubną dla Boga. Prośmy Go, przez wstawiennictwo tych świętych naszych braci i sióstr, o łaskę wybierania i przyodziewania tej szaty i zachowania jej w czystości. Jak to czynić? Przede wszystkim idąc, by otrzymać bez lęku przebaczenie Pana: jest to krok decydujący, aby wejść do sali weselnej, aby sprawować święto miłości wraz z Nim.

PAPIEŻ FRANCISZEK
do uczestników kongresu „Przemysleć na nowo Europę.
Chrześcijański wkład w przyszłość projektu europejskiego”,
zorganizowanego przez Komisję Episkopatów
Wspólnoty Europejskiej (COMECE)

Eminencje, Ekscelencje, Szanowni przedstawiciele władz, Panie i Panowie!

Cieszę się z możliwości uczestniczenia w zakończeniu dialogu: „Przemysleć na nowo Europę. Chrześcijański wkład w przyszłość projektu europejskiego”, promowanego przez Komisję Biskupów Wspólnoty Europejskiej (COMECE). Witam szczególnie jej przewodniczącego, Jego Eminencję kardynała Reinharda Marxa, a także czcigodnego pana Antonio Tajaniego, przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i dziękuję im za uprzejme słowa, które przed chwilą do mnie skierowali. Każdemu z was pragnę wyrazić moje głębokie uznanie za liczne wypowiedzi na tym ważnym forum dyskusyjnym. Dziękuję.

Dialog minionych dni stworzył okazję do szerokiego zastanowienia się nad przyszłością Europy z wielorakiej perspektywy, dzięki obecności w waszym gronie różnych osobistości kościelnych, politycznych, naukowych czy też wywodzących się ze społeczeństwa obywatelskiego. Ludzie młodzi mogli przedłożyć swoje oczekiwania i nadzieje, skonfrontować się z osobami starszymi, które z kolei miały okazję zaoferować swój zasób pełen refleksji i doświadczeń. Jest rzeczą znamionną, że spotkanie to pragnęło być przede wszystkim dialogiem w duchu wolnej i otwartej debaty, poprzez którą można się wzajemnie ubogacać i rzucić światło na drogę przyszłości Europy, czyli drogę, do której przebycia

wszyscy razem jesteśmy wezwani, aby przezwyciężyć przeżywane kryzysy i stawić czoło stojącym przed nami wyzwaniom.

Mówienie o chrześcijańskim wkładzie w przyszłość kontynentu oznacza przede wszystkim zastanowienie się nad naszym zadaniem jako chrześcijan dzisiaj, na tych terenach tak bogato ukształtowanych przez wiarę na przestrzeni wieków. Jaka jest nasza odpowiedzialność w czasie, gdy oblicze Europy jest coraz bardziej naznaczone pluralizmem kultur i religii, podczas gdy wielu postrzega chrześcijaństwo jako element przeszłości dalekiej i obcej?

Osoba i wspólnota

U schyłku cywilizacji starożytnej, kiedy chlubą Rzymu stawały się te ruiny, które także dzisiaj możemy podziwiać w mieście; gdy nowe narody atakowały granice starożytnego imperium, pewien młody człowiek sprawił, iż rozbrzmiał głos Psalmisty: „Któż jest człowiekiem, co miłuje życie i pragnie widzieć dni szczęśliwe?” (1). Proponując to pytanie w Prologu *Reguly*, św. Benedykt zwrócił uwagę swoich współczesnych, a także naszą, na koncepcję człowieka diametralnie różną od tej, która cechowała klasycyzm grecko-rzymski, a tym bardziej tę brutalną, która charakteryzowała najeźdźców barbarzyńskich. Człowiek nie jest już tylko *civis*, obywatelem obdarzonym przywilejami, które należy konsumować w beczynności; nie jest już *miles*, walecznym sługą aktualnej władzy; a przede wszystkim nie jest już *servus*, towarem handlowym przeznaczonym wyłącznie do pracy i znoju.

Św. Benedykt nie zwraca uwagi na kondycję społeczną, ani bogactwa, ani też posiadaną władzę. Odwołuje się do wspólnej natury każdego człowieka, który niezależnie od swej kondycji, z pewnością tęskni za życiem i pragnie dni szczęśliwych. Dla Benedykta nie ma ról, są osoby. Nie ma przymiotników, są rzeczowniki. To jest właśnie jedna z podstawowych wartości, jakie wniosło chrześcijaństwo: znaczenie osoby stworzonej na obraz Boga. Na podstawie tej zasady zostaną wybudowane klasztory, które z czasem staną się kolebką odrodzenia humanistycznego, kulturowego, religijnego a także gospodarczego kontynentu.

Pierwszy, a być może największy wkład, jaki chrześcijanie mogą wnieść w dzisiejszą Europę, to przypomnieć jej, że nie jest ona zbiorem liczb i instytucji, ale składa się z osób. Niestety, często zauważamy, jak wiele debat łatwo sprowadza się do dyskusji o cyfrach. Nie ma obywateli, są głosy. Nie ma imigrantów, są kwoty. Nie ma robotników, są

wskaźniki ekonomiczne. Nie ma ubogich, ale istnieją progi ubóstwa. W ten sposób konkrety osoby ludzkiej zostają sprowadzone do abstrakcyjnej zasady, wygodniejszej i bardziej uspokajającej. Można zrozumieć tego przyczynę: ludzie mają twarze, zmuszają nas do podjęcia realnej odpowiedzialności, faktycznej, „osobistej”; cyfry zajmują nas roztrząsaniem, nawet użytecznymi i ważnymi, ale zawsze będą bez duszy. Dają nam alibi do wykręcania się, bo nigdy nie dotykają nas osobiście.

Uznanie, że drugi człowiek to przede wszystkim osoba, oznacza docenienie tego, co mnie z nim łączy. Bycie osobami łączy nas z innymi, czyni nas wspólnotą. Zatem drugi wkład, jaki chrześcijanie mogą wnieść w przyszłość Europy, to odkrycie poczucia przynależności do wspólnoty. Nie przypadkiem ojcowie założyciele projektu europejskiego wybrali właśnie to słowo, aby określić nowy tworzący się podmiot polityczny. Wspólnota jest największym antidotum na indywidualizmy charakteryzujące naszą epokę, na tę powszechną dziś na Zachodzie skłonność do pojmowania siebie i życia w samotności. Nieporozumieniem jest takie pojęcie wolności, gdy interpretuje się ją tak, jakby była ona niemal obowiązkiem bycia samotnymi, uwolnionymi od jakiegokolwiek powiązania, w następstwie czego zostało zbudowane społeczeństwo wykorzenione, pozbawione poczucia przynależności i dziedziczenia. A dla mnie jest to sytuacja poważna.

Chrześcijanie uznają, że ich tożsamość jest przede wszystkim relacyjna. Są oni wszczepieni jako członki w jedno ciało, którym jest Kościół (por. 1 Kor 12,12), w którym każdy ze swoją tożsamością i osobliwościami swobodnie uczestniczy we wspólnym budowaniu. Podobnie taka relacja powinna mieć miejsce w dziedzinie stosunków międzyludzkich i społeczeństwa obywatelskiego. Wobec drugiej osoby każdy odkrywa swoje zalety i wady; swoje punkty mocne i słabości – innymi słowy odkrywa swoje oblicze, rozumie swoją tożsamość.

Rodzina, jako pierwsza wspólnota, pozostaje najistotniejszym miejscem takiego odkrycia. W niej umacniana jest różnorodność, a jednocześnie jest ona ujęta w jedność. Rodzina jest harmonijnym związkiem różnic między mężczyzną a kobietą, która jest tym bardziej prawdziwa i głęboka, im bardziej jest generatywna, zdolna do otwarcia się na życie i na innych. Podobnie, wspólnota cywilna jest żywa, jeśli potrafi być otwarta, jeśli umie przyjąć różnorodności i talenty każdego, a jednocześnie jeśli potrafi rodzić nowe życie, a także rozwój, miejsca pracy, innowację i kulturę.

Osoba i wspólnota są więc fundamentami Europy, do której budowania jako chrześcijanie chcemy i możemy wnieść swój wkład. Cegły tego budynku nazywają się: dialog, integracja, solidarność, rozwój i pokój.

Miejsce dialogu

Dziś cała Europa, od Atlantyku po Ural, od Bieguna Północnego po Morze Śródziemne nie może sobie pozwolić na zmarnowanie szansy, aby być przede wszystkim miejscem zarówno szczerego jak i konstruktywnego dialogu, w którym wszyscy uczestnicy mają równą godność. Jesteśmy wezwani do budowania takiej Europy, w której można się spotkać i konfrontować na wszystkich poziomach, w pewnym sensie podobnie jak starożytna Agora, będąca właściwie głównym rynkiem polis. Była to nie tylko przestrzeń wymiany gospodarczej, ale także newralgiczne centrum polityki, w którym wypracowywano prawa dla dobra wszystkich; miejsce, do którego przylegała świątynia, tak aby wymiarowi horyzontalnemu życia codziennego nie brakowało oddechu transcendentnego, który sprawia, że można spojrzeć poza to, co przemijające, ulotne, i tymczasowe.

To prowadzi nas do rozważenia pozytywnej i konstruktywnej roli, jaką religia w ogólności posiada w budowie społeczeństwa. Myślę na przykład o wkładzie dialogu międzyreligijnego w ułatwianie wzajemnego poznania między chrześcijanami a muzułmanami w Europie. Niestety, pewne uprzedzenia laicystyczne, będące nadal w modzie, nie są w stanie dostrzec pozytywnej dla społeczeństwa wartości roli publicznej i obiektywnej religii, preferując spychanie jej do sfery wyłącznie prywatnej i uczuciowej. W ten sposób zostaje ustanawiana również dominacja pewnej poprawności ideowej (2) dość rozpowszechnionej na forach międzynarodowych, dostrzegającej w potwierdzeniu pewnej tożsamości religijnej zagrożenie dla siebie i swojej hegemonii, doprowadzając w ten sposób do sprzyjania sztucznemu przeciwstawianiu sobie prawa do wolności religijnej innym prawom podstawowym. Jest między nimi rozwód.

Ułatwianie dialogu – wszelkiego dialogu – jest podstawowym obowiązkiem polityki. Niestety nazbyt często widzimy jak przekształca się ona raczej w miejsce starcia między siłami przeciwnymi. Głos dialogu zostaje zastąpiony krzykami roszczeń. Z wielu stron dobiegają głosy, że dobro wspólne nie jest już głównym celem, do którego się dąży, a tę obojętność dostrzega wielu obywateli. W ten sposób w wielu krajach

znajdują podatny grunt formacje ekstremistyczne i populistyczne, które z protestu czynią istotę swego przesłania politycznego, nie oferując jednak alternatywy konstruktywnego projektu politycznego. Dialog jest zastępowany jałową konfrontacją, która może zagrażać także współżyciu społecznemu lub hegemonią władzy politycznej, która krępuje i uniemożliwia prawdziwe życie demokratyczne. W jednym przypadku niszczone są mosty, a w drugim budowane są mury. A dziś Europa znajduje jednego i drugiego.

Chrześcijanie są powołani do ułatwiania dialogu politycznego, zwłaszcza tam, gdzie jest on zagrożony, a zdaje się dominować konflikt. Chrześcijanie są powołani do przywrócenia godności polityce rozumianej jako najwznioślejsza służba dla dobra wspólnego, a nie jako przejmowanie władzy. Wymaga to również odpowiedniej formacji, ponieważ polityka nie jest „sztuką improwizacji”, ale wzniosłym wyrazem altruizmu i poświęcenia osobistego na rzecz wspólnoty. Bycie liderem wymaga studiów, przygotowań i doświadczenia.

Środowisko integrujące

Wspólną odpowiedzialnością przywódców jest promowanie Europy, która byłaby wspólnotą integrującą, wolną od podstawowego nieporozumienia: integracja nie jest synonimem jednolitego wyrównywania. Przeciwnie, jesteśmy prawdziwie inkluzywni, gdy potrafimy docenić różnice, przyjmując je jako wspólne i ubogacające dziedzictwo. W tej perspektywie imigranci stanowią bardziej bogactwo niż obciążenie. Chrześcijanie są powołani do poważnego rozważania stwierdzenia Jezusa: „byłem przybyszem, a przyjęliście Mnie” (Mt 25,35). Zwłaszcza w obliczu dramatu uchodźców i wysiedleńców nie możemy zapominać, że stajemy przed ludźmi, którzy nie mogą być wybierani lub odrzucani, jak się nam podoba, zgodnie z logiką polityczną, gospodarczą czy nawet religijną.

Jednak nie jest to sprzeczne z obowiązkiem każdej władzy rządowej, by zarządzać kwestią migracji „za pomocą cnoty właściwej rządzącym, to znaczy roztropności” (3), która musi brać pod uwagę zarówno potrzebę otwartego serca, jak i możliwości pełnej integracji osób, które przyjeżdżają do kraju, na poziomie społecznym, gospodarczym i politycznym. Nie można sobie wyobrazić, aby zjawisko migracyjne mogło być procesem masowym i bez żadnych zasad, ale nie można też wznosić murów obojętności i strachu. Natomiast sami imigranci nie mogą

przeoczyć poważnego obowiązku znajomości, poszanowania, a także przyswajania sobie kultury i tradycji narodu, który ich przyjmuje.

Przestrzeń solidarności

Praca na rzecz wspólnoty integrującej oznacza budowanie przestrzeni solidarności. Bycie wspólnotą oznacza bowiem, że wspieramy się nawzajem, a zatem, że nie tylko nieliczni muszą nosić ciężary i ponosić nadzwyczajne ofiary, podczas gdy inni pozostają obwarowani w obronie uprzywilejowanych pozycji. Unia Europejska, która stając w obliczu swych kryzysów, nie odkryłaby poczucia, że jest jedną wspólnotą, wspierającą się i pomagającą sobie – a nie zbiorem małych grup interesów – straciłaby nie tylko jedno z najważniejszych wyzwań swej historii, ale także jedną z największych szans dla swej przyszłości.

Solidarność, to słowo, które chciałoby się usunąć ze słowników, solidarność, która w perspektywie chrześcijańskiej znajduje swoją rację bytu w przykazaniu miłości (por. Mt 22,37–40), może być jedynie siłą napędową wspólnoty żywej i dojrzałej. Wraz z inną podstawową zasadą, jaką jest pomocniczość, obejmuje ona nie tylko relacje między państwami i regionami Europy. Bycie wspólnotą solidarną oznacza otoczenie troską najsłabszych członków społeczeństwa, ubogich, odrzuconych przez systemy ekonomiczne i społeczne, począwszy od osób starszych i bezrobotnych. Ale solidarność wymaga również odbudowy wzajemnej współpracy i wzajemnego wsparcia między pokoleniami.

Począwszy od lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku ma miejsce bezprecedensowy konflikt pokoleń. Przekazując nowym pokoleniom ideały, które uczyniły Europę wielką, można powiedzieć przesadnie, że zamiast tradycji obrano zdradę. Po odrzuceniu tego, co pochodziło od ojców, nastąpił zatem czas dramatycznej bezpłodności. Nie tylko dlatego, że w Europie rodzi się mało dzieci – przeżywamy „zimę demograficzną” – a zbyt wielu jest tych, którzy zostali pozbawieni prawa, by się urodzić, ale również dlatego, że okazało się, iż jesteśmy niezdolni do przekazania ludziom młodym narzędzi materialnych i kulturowych, by stawić czoło przyszłości. Europa przeżywa pewien deficyt pamięci. Powrót do bycia wspólnotą solidarną oznacza ponowne odkrycie wartości swej przeszłości, aby ubogacić swoją terażniejszość i przekazać potomstwu przyszłość nadziei.

Wielu młodych ludzi jest natomiast zagubionych w obliczu braku korzeni i perspektyw, są wykorzeni „zdani na igraszkę fal i podda-

nych prądom nauki prowadzącej przez oszustwa i przebiegłość ludzką na manowce” (por. Ef 4,14); czasami także są „więźniami” zaborczych dorosłych, którym trudno wypełniać właściwe im zadanie. Istnieje poważny obowiązek wychowania, nie tylko oferując zestaw wiedzy technicznej i naukowej, ale przede wszystkim dążąc do „zdobywania pełnej doskonałości ludzkiej, a także w tworzeniu dobra ziemskiej społeczności i w budowaniu bardziej ludzkiego świata” (4). Wymaga to zaangażowania całego społeczeństwa. Wychowanie jest zadaniem wspólnym wymagającym aktywnego uczestnictwa zarówno rodziców, szkół i uniwersytetów, jak instytucji wyznaniowych i społeczeństwa obywatelskiego. Bez edukacji nie powstaje kultura, a tkanka życiowa wspólnoty wysycha.

Źródło rozwoju

Europa, która odkrywa siebie jako wspólnotę, z pewnością będzie źródłem rozwoju dla siebie i dla całego świata. Rozwój musi być rozumiany w takim sensie, jaki nadał temu słowu błogosławiony Paweł VI. „Aby był prawdziwy, powinien on być zupełny, to znaczy winien przyczyniać się do rozwoju każdego człowieka i całego człowieka. Dlatego jeden z wybitnych znawców tego przedmiotu z całą słuszością tak pisał: Nie godzimy się na oddzielenie spraw ekonomicznych od tego, co ludzkie, ani też na rozważanie ich odrębnie od cywilizacji, do której należą. Naszym zdaniem wielce trzeba cenić człowieka, każdego człowieka, wszelką ludzką społeczność i całą ludzkość” (5).

Z pewnością do rozwoju człowieka przyczynia się praca, która jest istotnym czynnikiem dla godności i dojrzewania osoby. Potrzebna jest praca i potrzebne są odpowiednie warunki pracy. W ostatnim stuleciu nie brakowało wymownych wzorców przedsiębiorców chrześcijańskich, którzy zrozumieli, w jaki sposób sukces ich inicjatywy zależał przede wszystkim od możliwości oferowania szansy zatrudnienia i godnych warunków pracy. Trzeba na nowo zacząć od ducha tych inicjatyw, które są również najlepszym antidotum na zakłócenia spowodowane przez bezduszną globalizację, która zwracając większą uwagę na zyski niż osoby, stworzyła szerokie obszary ubóstwa, bezrobocia, wyzysku i niezadowolone społeczeństwo.

Warto byłoby też ponownie odkryć potrzebę skonkretyzowania pracy, szczególnie dla ludzi młodych. Dziś wielu często unika pracy w sektorach niegdyś kluczowych, ponieważ uznawano je za męczące i nisko

płatne, zapominając, jak bardzo są niezbędne dla rozwoju człowieka. Co by z nami się stało, bez zaangażowania osób, które swoją pracą wnoszą wkład w nasze codzienne pożywienie? Co stałoby się z nami bez cierpliwej i pomysłowej pracy osób szyjących ubrania, które nosimy lub budujących domy, w których mieszkamy? Wiele zawodów dziś uważanych za drugorzędne, ma znaczenie podstawowe. Są one fundamentalne z punktu widzenia społecznego, ale przede wszystkim z powodu satysfakcji, jaką otrzymują pracownicy, że mogą być użytecznymi dla siebie i dla innych poprzez swe codzienne zaangażowanie.

Do zadań rządów należy również stworzenie warunków gospodarczych sprzyjających zdrowej przedsiębiorczości oraz odpowiedniego poziomu zatrudnienia. Sprawą polityki jest szczególnie reaktywowanie spirali sukcesu, która wychodząc z inwestycji na rzecz rodziny i edukacji, pozwala na harmonijny i pokojowy rozwój całego społeczeństwa obywatelskiego.

Obietnica pokoju

Wreszcie zaangażowanie chrześcijan w Europie musi stanowić obietnicę pokoju. To była główna myśl, która ożywiła sygnatariuszy Traktatów Rzymskich. Po dwóch wojnach światowych i okrucieństwach narodów przeciwko narodom nadszedł czas, aby uznać prawo do pokoju (6). Jest to prawem. Jednak także dzisiaj widzimy, że pokój jest dobrem kruchym, a mentalność partykularna i nacjonalistyczna zagraża zniweczeniu odważnych marzeń założycieli Europy (7).

Jednak bycie budowniczymi pokoju (por. Mt 5,9) oznacza nie tylko staranie się o uniknięcie napięć wewnętrznych, działanie na rzecz położenia kresu licznym konfliktom, które wykrwawiają świat lub przyniesienie ulgi tym, którzy cierpią. Bycie czyniącymi pokój oznacza stawanie się promotorami kultury pokoju. Wymaga to umiłowania prawdy, bez której nie mogą istnieć autentyczne ludzkie relacje oraz dążenia do sprawiedliwości, bez której ucisk jest normą panującą każdej wspólnoty.

Pokój wymaga również kreatywności. Unia Europejska dochowa wierności swojemu zaangażowaniu na rzecz pokoju na tyle, na ile nie utraci nadziei i będzie umiała się odnowić, aby odpowiedzieć na potrzeby i oczekiwania swoich obywateli. Przed stu laty, właśnie w tych dniach rozpoczęła się bitwa o Caporetto, jedna z najbardziej dramatycznych bitew I wojny światowej. Była punktem kulminacyjnym wojny na wyniszczenie, jaką była pierwsza wojna światowa, która miała smutny

prymat w krwawym żniwie niezliczonych ofiar w obliczu żalonych dokonania. Z tego wydarzenia nauczmy się, że jeśli okopimy się na swoich pozycjach, to w końcu polegniemy. Nie jest to więc czas na budowanie okopów, ale czas na odwagę, by działać na rzecz pełnej realizacji marzenia ojców założycieli zjednoczonej i zgodnej Europy, wspólnoty narodów pragnących dzielić razem przyszłość rozwoju i pokoju.

Być duszą Europy

Eminencje, Ekscelencje, Szanowni goście!

Autor *Listu do Diogneta* stwierdza, że „czym jest dusza w ciele, tym są w świecie chrześcijanie” (8). W tym czasie, są oni wezwani, aby dać na nowo Europie duszę i rozbudzić w niej na nowo sumienie, nie aby zajmować przestrzenie, co byłoby prozelityzmem, ale aby ożywiać procesy (9), które zrodziłyby nową dynamikę w społeczeństwie. To właśnie uczynił św. Benedykt, nie przypadkiem ogłoszony przez Pawła VI patronem Europy: nie troszczył się on o zajmowanie przestrzeni świata zagubionego i zagmatwanego. Wspierany wiarą patrzył dalej i z małej grotty w Subiaco dał życie ruchowi szybko się rozprzestrzeniającemu i niepowstrzymanemu, który przekształcił oblicze Europy. Niech On, który był „zwiastunem pokoju, sprawcą jedności, nauczycielem cywilizacji” (10), ukaże także nam, dzisiejszym chrześcijanom, jak z wiary wypływa zawsze nadzieja radosna, zdolna do przemiany świata.

Dziękuję.

Przypisy:

1. Św. Benedykt, *Reguła, Prolog*, 14.
2. *Dyktatura poprawności ideowej. Rozważanie poranne w kaplicy Domu Świętej Marty*, 10 kwietnia 2014 r.
3. *Konferencja prasowa w drodze powrotnej z Kolumbii*, 10 września 2017 r.
4. Sobór Watykański II, *Deklaracja „Gravissimum educationis”*, 28 października 1965 r., 3.
5. Paweł VI, *Encyklika „Populorum progressio”*, 26 marca 1967 r., 14.
6. Por. *Przemówienie do studentów i świata akademickiego*, Bolonia 1 października 2017 r., n. 3.
7. Tamże.

KATECHEZA PAPIEŻA FRANCISZKA O EUCHARYSTII

Drodzy bracia i siostry, dzień dobry!

Zaczynamy dzisiaj nową serię katechez, która skieruje spojrzenie na „serce” Kościoła, czyli Eucharystię. Dla nas, chrześcijan, podstawowe znaczenie ma zrozumienie wartości i sensu Mszy Świętej, aby coraz pełniej przeżywać naszą relację z Bogiem.

Nie możemy zapomnieć o wielkiej liczbie chrześcijan, którzy na całym świecie na przestrzeni dwóch tysięcy lat historii stawiali opór, aż po śmierć, aby bronić Eucharystii oraz o tych, którzy także dzisiaj narażają swe życie, aby uczestniczyć w niedzielnej Mszy św. W roku 304, podczas prześladowań Dioklecjana, grupa chrześcijan z Afryki Północnej została zaskoczona podczas sprawowania Mszy św. w jednym z domów i aresztowana. Prokonsul rzymski zapytał ich dlaczego to uczynili, wiedząc, że jest to absolutnie zabronione. Odpowiedzieli: „bez niedzieli nie możemy żyć”, co miało znaczyć – nie możemy żyć, nasze chrześcijańskie życie zamarłoby, gdybyśmy nie mogli sprawować Eucharystii.

Istotnie Jezus powiedział swoim uczniom: „Jeżeli nie będziecie spożywali Ciała Syna Człowieczego i nie będziecie pili Krwi Jego, nie będziecie mieli życia w sobie. Kto spożywa moje Ciało i pije moją Krew, ma życie wieczne, a Ja go wskrzeszę w dniu ostatecznym” (J 6,53–54).

Ci północnoafrykańscy chrześcijanie zostali zabici z powodu Eucharystii. Zostawili nam świadectwo, że można wyrzec się życia ziemskiego z powodu Eucharystii, ponieważ daje nam ona życie wieczne, czyniąc nas uczestnikami zwycięstwa Chrystusa nad śmiercią. Świadectwo to jest wyzwaniem dla nas wszystkich i domaga się odpowiedzi na pytanie, co dla każdego z nas oznacza udział w ofierze Mszy św. i przystępowanie do Stołu Pańskiego. Czy szukamy tego źródła „wody wytryskającej”, by mieć życie wieczne? Czyniącej z naszego życia duchową ofiarę uwielbienia i dziękczynienia, sprawiającą że jesteśmy jednym ciałem w Chrystusie? To jest najgłębszy sens Świętej Eucharystii, która oznacza „dziękczynienie”: dziękczynienie Bogu Ojcu, Synowi i Duchowi Świętemu, który nas ogarnia i przemienia w swojej komunii miłości.

W następnych katechezach chciałbym odpowiedzieć na kilka ważnych pytań dotyczących Eucharystii i Mszy św., aby odkryć na nowo lub odkryć, jak poprzez tę tajemnicę wiary jaśniej miłość Boga.

Sobór Watykański II był silnie ożywiony pragnieniem doprowadzenia chrześcijan do zrozumienia wspaniałości wiary i piękna spotkania z Chrystusem. Z tego powodu trzeba było najpierw, z pomocą Ducha

Świętego, dokonać odpowiedniego odnowienia liturgii, bo Kościół nieustannie z niej żyje i dzięki niej się odnawia.

Głównym tematem, który podkreślali ojcowie soborowi, jest formacja liturgiczna wiernych, niezbędna do prawdziwej odnowy. To również jest celem obecnego cyklu katechez, który dzisiaj zaczynamy: wzrastając w poznaniu wielkiego daru, który dał nam Bóg w Eucharystii.

Eucharystia jest cudownym wydarzeniem, w którym uobecnia się Jezus Chrystus, nasze życie. Uczestnictwo we Mszy Świętej to „przeżywanie po raz kolejny Męki i zbawczej śmierci Pana. Jest to teofania: Pan uobecnia się na ołtarzu, aby być ofiarowanym Ojcu dla zbawienia świata” (*Homilia podczas Mszy św.*, Dom Świętej Marty, 10 lutego 2014 r.). Pan jest tam, z nami, obecny. Ale czasami idziemy na Mszę św., patrzymy na to, co się dzieje, plotkujemy między sobą, podczas gdy kapłan celebrowa Eucharystię, ale my nie celebrowujemy blisko niego. Ależ tu jest Pan. Jeśli dziś przyszedłby tutaj prezydent Republiki albo jakaś ważna osoba na świecie, możemy być pewni, że wszyscy bylibyśmy blisko tej osoby, chcielibyśmy ją pozdrowić. Ale pomyśl, kiedy idziemy na Mszę św. to jest tam obecny Pan. A ty jesteś rozproszony, kręcisz się. To jest Pan. Warto o tym pomyśleć. – „Ależ Ojczy, Msze św. są nudne!”. – „Cóż mówisz: że Pan jest nudny?” – „Nie, Msza nie jest nudna, ale księża”. Trzeba żeby księża się nawrócili. Ale Pan jest tutaj obecny! Czy to jasne? Nie zapominajcie o tym. Uczestnictwo we Mszy Świętej to przeżywanie po raz kolejny Męki i zbawczej śmierci Pana.

Spróbujmy teraz zadać sobie kilka prostych pytań. Na przykład, dlaczego czynimy znak Krzyża i dokonujemy aktu pokuty na początku Mszy św.? W tym miejscu chciałbym dokonać jeszcze jednej dygresji. Czy widzieliście jak żegnają się dzieci? Czasami robią to byle jak. A w ten sposób zaczyna się Msza św., w ten sposób zaczyna się życie, w ten sposób zaczyna się dzień. To ma oznaczać, że zostaliśmy odkupieni przez krzyż Chrystusa. Patrzenie na dzieci i uczcie je dobrze czynić znak krzyża. A te czytania mszalne, dlaczego tam są? Dlaczego w niedzielę czytane są trzy teksty, w inne dni dwa, dlaczego tam są i co oznacza czytanie mszalne? Dlaczego są czytane i jaki mają z tym związek? Albo, dlaczego w pewnym momencie kapłan, który przewodniczy celebrowaniu, mówi: „W górę serca?”. Nie mówi: „w górę nasze telefony komórkowe!”, żeby zrobić zdjęcie. Nie! To straszne! Jestem bardzo smutny, kiedy celebrowa Mszę św. tutaj na placu, albo w bazylice i widzę wiele telefonów komórkowych wzniesionych w górę. Nie tylko wiernych, ale także niektórych księży a nawet biskupów. Ależ proszę

was: Msza św. nie jest spektaklem! To wyjście na spotkanie z męką i zmartwychwstaniem Pana. Dlatego kapłan mówi: „W górę serca!”. Co to znaczy? Zapamiętajcie – żadnych telefonów komórkowych!

Bardzo ważny jest powrót do rzeczy podstawowych, ponowne odkrycie tego, co jest istotne, poprzez to, czego dotykamy i co widzimy w celebracji sakramentów. Prośba świętego Tomasza Apostoła (por. J 20,25), by zobaczyć i dotknąć ran gwoździ w ciele Jezusa, jest pragnieniem aby móc jakoś „dotknąć” Boga, aby Mu uwierzyć. To o co św. Tomasz prosi Pana jest tym, czego potrzebujemy wszyscy: zobaczyć Go i dotknąć, aby móc Go rozpoznać. Sakramenty wychodzą naprzeciw tej ludzkiej potrzebie. Sakramenty, a zwłaszcza celebracja eucharystyczna, są znakami Bożej miłości, uprzywilejowanymi drogami, aby z Nim się spotkać.

Poprzez te katechezy, które dziś się rozpoczynają chciałbym wraz z wami na nowo odkryć piękno ukryte w celebracji eucharystycznej, a które, gdy zostanie odsłonięte, nadaje pełny sens życiu każdego z nas. Niech Matka Boża towarzyszy nam na tym nowym odcinku drogi. Dziękuję.

ORĘDZIE PAPIEŻA FRANCISZKA **na I Światowy Dzień Ubogich, 19 listopada 2017 r.** **„Nie miłujmy słowem, ale czynem”**

1. „Dzieci, nie miłujmy słowem i językiem, ale czynem i prawdą!” (1 J 3,18). Te słowa Apostoła Jana wyrażają nakaz, od którego żaden chrześcijanin nie może się uchylić. Powaga, z jaką umiłowany uczeń przekazuje aż do naszych czasów polecenie Jezusa, jest jeszcze bardziej podkreślona przez kontrast zachodzący pomiędzy *pustymi słowami*, które często znajdują się w naszych ustach, a *konkretnymi faktami*, z jakimi mamy się zmierzyć. Miłość nie pozwala sobie na wymówki: kto zamierza kochać tak, jak kochał Jezus, powinien postępować zgodnie z Jego przykładem, i to przede wszystkim wtedy, kiedy jest wezwany do okazania miłości ubogim. Sposób, w jaki kocha Syn Boży, jest dobrze znany i św. Jan jasno o tym pisze. Miłość Syna Bożego opiera się na dwóch kolumnach: Bóg pierwszy nas umiłował (por. 1 J 4,10.19), dając całego siebie, również swoje życie (por. 1 J 3,16).

Taka miłość nie może pozostać bez odpowiedzi. Mimo, iż została ona dana jednostronnie i nie domaga się niczego w zamian, miłość ta rozpała serca tak bardzo, że jeśli ktoś jej doświadczy, to czuje się wezwanym, aby ją odwzajemnić pomimo własnych ograniczeń i grzechów.

Jest to możliwe tylko wtedy, gdy łaska Boga, Jego miłość miłosierna, jest przyjęta, na ile jest to tylko możliwe, w naszym sercu tak, że porusza ona naszą wolę oraz uczucia, kierując je w stronę zarówno Boga samego, jak i bliźniego. W ten sposób miłosierdzie, które wypływa z serca Trójcy Świętej, może dotrzeć i poruszyć nasze życie, wznecając współczucie oraz angażując nas w dzieła miłosierdzia przeznaczone dla braci i sióstr, którzy znajdują się w potrzebie.

2. „Oto biedak zawołał, a Pan go usłyszał” (Ps 34[33],7). Od zawsze Kościół rozumiał wagę tego wołania. Zaświadczają o tym już pierwsze strony Dziejów Apostolskich, gdy Piotr prosi o wybranie siedmiu mężów „pełnych Ducha i mądrości” (Dz 6,3), aby zajęli się służbą ubogim. Z całą pewnością służba najbiedniejszym to jeden z pierwszych znaków, za pomocą którego wspólnota chrześcijańska pokazała się światu. Stało się tak dlatego, że wspólnota ta zrozumiała, iż życie uczniów Jezusa powinno wyrazić się poprzez braterstwo i solidarność w taki sposób, aby odpowiadały one głównemu nauczaniu Mistrza, który nazwał ubogich *błogosławionymi* i *dziedzicami* Królestwa Bożego (por. Mt 5,3).

„Sprzedawali majątki i dobra i rozdzielali je każdemu według potrzeby” (Dz 2,45). To zdanie pokazuje, czym żywo przejmowali się pierwsi chrześcijanie. Ewangelista Łukasz, który pośród wszystkich świętych autorów najwięcej miejsca poświęca miłosierdziu, nie posługuje się żadną retoryką, kiedy opisuje zwyczaj dzielenia się pierwszej wspólnoty. Przeciwnie, opowiadając o tym, stara się przekazać słuchaczom w następnych pokoleniach, a zatem również i nam, abyśmy wspierali się w tym świadectwie i organizowali nasze działania na rzecz najbardziej potrzebujących. Tę samą naukę i z tą samą siłą przekazał nam Apostoł Jakub, który w swoim Liście używa równie mocnych i zdecydowanych wyrażeń: „Posłuchajcie, bracia moi umiłowani! Czy Bóg nie wybrał ubogich tego świata na bogatych w wierze oraz na dziedziców królestwa przyobiecanego tym, którzy Go miłują? Wy zaś odmówiliście ubogiemu poszanowania. Czy to nie bogaci uciskają was bezwzględnie i nie oni ciągną was do sądów? (...) Jaki z tego pożytek, bracia moi, skoro ktoś będzie utrzymywał, że wierzy, a nie będzie spełniał uczynków? Czy [sama] wiara zdoła go zbawić? Jeśli na przykład brat lub siostra nie mają odzienia lub brak im codziennego chleba, a ktoś z was powie im: «Idźcie w pokoju, ogrzeźcie się i najedźcie do syta!» – a nie dacie im tego, czego koniecznie potrzebują dla ciała – to na co się to przyda? Tak też i wiara, jeśli nie byłaby połączona z uczynkami, martwa jest sama w sobie” (Jk 2,5–6.14–17).

3. Zdarzały się jednak chwile, w których chrześcijanie nie słuchali uważnie tego wezwania, zarażając się mentalnością światową. Duch Święty nie zaprzestał ich wzywać do tego, by trzymali wzrok utkwiony w tym, co jest istotne. On to powoływał wielu mężczyzn i wiele kobiet, którzy w różny sposób ofiarowali swe życie na służbę ubogim. Ileż to kart historii w ciągu tych 2000 lat zostało zapisanych przez chrześcijan, którzy z prostotą oraz pokorą, a także z wielkoduszną wyobraźnią miłości, służyli najbiedniejszym braciom!

Wśród nich wybija się przykład Franciszka z Asyżu, który doczekał się licznych naśladowców wśród świętych mężczyzn i kobiet na przestrzeni wieków. On nie zadowolił się tylko *przytuleniem* i daniem *jałmużny* trędowatym, ale poszedł do Gubbio, aby zamieszkać razem z nimi. On sam widział w tym spotkaniu przełom dla swojego powołania: „gdy żyłem w grzechu, widok trędowatych wydawał mi się bardzo przykry, ale Pan sam zaprowadził mnie do nich, a ja zwróciłem się ku nim z miłością. To, co początkowo wydawało mi się przykre, zamieniło się w słodycz duszy i ciała” (*Testament św. Franciszka z Asyżu*). Świadczenie to ukazuje przemieniającą siłę miłości oraz styl życia chrześcijańskiego.

Nie powinniśmy myśleć o biednych jako o odbiorcach dobrych działań wolontariuszy, którzy czynią to raz na tydzień, czy też o doraźnych gestach dobrej woli z naszej strony, które mają na celu uspokojenie naszego sumienia. Takie doświadczenia, choć nieraz ważne i pożyteczne dla uwrażliwienia na potrzeby braci oraz dla ukazania niesprawiedliwości, które leżą u ich podstaw, powinny nas jednak prowadzić do prawdziwego spotkania z ubogimi, a także do dzielenia się, które powinno stać się stylem naszego życia. Modlitwa, postępowanie na drodze ucznia oraz nawrócenie znajdują w miłości wspólnej potwierdzenie swojej autentyczności ewangelicznej. Tam też właśnie rodzi się radość oraz pokój ducha, ponieważ dotyka się własną ręką *Ciała Chrystusa*. Jeśli chcemy naprawdę spotkać Chrystusa, to konieczne jest, abyśmy dotknęli się Jego Ciała w ranach ubogich, w odpowiedzi na Komunię sakramentalną otrzymaną w Eucharystii. Ciało Chrystusa łamane podczas Świętej Liturgii pozwala nam się odnaleźć przez miłość wspólną w obliczach oraz w osobach najbiedniejszych braci i sióstr. Zawsze aktualne są słowa św. Biskupa Chryzostoma: „Jeśli chcecie uczyć Ciała Chrystusa, to nie lekceważcie Go dlatego, że jest nagie. Nie czcijcie Chrystusa Eucharystycznego jedwabnymi ozdobami zapominając o innym Chrystusie, który za murami kościoła jest nagi i cierpi z zimna” (por. *Homilia in Matthaeum*, n. 50,3–4; PG, 58).

Dlatego też jesteśmy wezwani do wyciągnięcia ręki do biednych, do spotkania się z nimi, popatrzenia im w oczy, przytulenia, aby poczuli ciepło miłości, która przełamuje krąg samotności. Ich ręka wyciągnięta w naszą stronę jest również zaproszeniem do wyjścia z naszych pewności i wygod, i do rozpoznania wartości, którą ubóstwo ma samo w sobie.

4. Nie zapominajmy, że dla uczniów Chrystusa ubóstwo jest przede wszystkim *powołaniem do naśladowania Jezusa ubogiego*. Jest podążaniem za Nim i z Nim, drogą, która prowadzi do szczęśliwości królestwa niebieskiego (por. Mt 5,3; Łk 6,20). Ubóstwo oznacza serce pokorne, które potrafi zaakceptować siebie jako ograniczone i grzeszne stworzenie, aby pokonać pokusę własnej wszechmocy, która zwodzi nas fałszywą obietnicą nieśmiertelności. To właśnie ubóstwo stwarza warunki do nieskrępowanego przyjęcia odpowiedzialności osobistych oraz społecznych, pomimo własnych ograniczeń, zawierając bliskości Boga i wsparciu Jego łaski. Tak rozumiane ubóstwo jest miarą, która pozwala ocenić poprawne wykorzystanie dóbr materialnych, a także umożliwia przeżywanie relacji i uczuć bez egoizmu oraz zaborczości (por. KKK, 2445).

Życie św. Franciszka niech stanie się dla nas przykładem, świadectwem autentycznego ubóstwa. On to właśnie, ponieważ miał wzrok utkwiony w Chrystusie, potrafił rozpoznać Go w biednych. Jeśli więc pragniemy ofiarować nasz udział w skutecznej przemianie historii, przyczyniając się do prawdziwego rozwoju, to konieczne jest, abyśmy wsłuchali się w wołanie ubogich i zajęli się podnoszeniem ich z marginesu. Przypominam jednocześnie ubogim, którzy żyją w naszych miastach i w naszych wspólnotach, aby nie stracili sensu ubóstwa ewangelicznego, którym naznaczone jest ich życie.

5. Znamy ogromne trudności współczesnego świata, które utrudniają zidentyfikowanie ubóstwa w jasny sposób. A jednak ono staje nam codziennie przed oczami, widoczne w obliczach tysięcy osób naznaczonych bólem, wykluczeniem, nadużyciem, przemocą, torturami i więzieniem, wojną, pozbawieniem wolności i godności, ignorancją i analfabetyzmem, brudem i chorobami, brakiem pracy, handlem ludźmi i niewolnictwem, wygnaniem i biedą, przymusowymi przesiedleniami. Ubóstwo ma oblicze kobiet, mężczyzn oraz dzieci wykorzystywanych do podłych interesów, podeptanych przez przewrotną logikę władzy i pieniądza. Jakąż to bezlitosną listę, a przecież nigdy niekompletną, form ubóstwa jesteśmy tu zmuszeni przedstawić, będących owocem niesprawiedliwości społecznej, biedy moralnej oraz chciwości nielicznych, a także ogólnej obojętności!

Niestety, w naszych czasach, podczas gdy ukazuje się coraz bardziej ewidentne bezczelne bogactwo zgromadzone w rękach nielicznych uprzywilejowanych, któremu często towarzyszy bezprawie i agresywne wykorzystywanie godności ludzkiej, skandalem staje się rozprzestrzenianie się biedy na wielkie połacie społeczne na całym świecie. Wobec tego scenariusza nie można pozostać obojętnym albo, co gorsza, zrezygnowanym. Biedzie, która hamuje ducha inicjatywy tak wielu młodych ludzi, nie pozwalając im na znalezienie pracy; biedzie, która znieczula zmysł odpowiedzialności, doprowadzając do delegowania i szukania faworytyzmów; biedzie, która zatrzuwa źródła uczestnictwa i ogranicza przestrzenie profesjonalizmu, upokarzając w ten sposób zasługi tych, którzy pracują i produkują; wszystkim tym sytuacjom należy odpowiedzieć nową wizją życia i społeczeństwa.

Wszyscy ci biedni – jak zwykł mawiać Błogosławiony Paweł VI – należą do Kościoła poprzez „prawo ewangeliczne” (*Przemówienie z okazji otwarcia II Sesji Soboru Watykańskiego II*, 29 września 1963 r.) i zobowiązują do opcji fundamentalnej na ich rzecz. Błogosławione zatem ręce, które otwierają się, by przyjąć biednych i pomóc im: to są ręce, które dają nadzieję. Błogosławione ręce, które pokonują bariery kultury, religii i narodu, wylewając oliwę pocieszenia na rany ludzkości. Błogosławione ręce, które się otwierają, nie prosząc nic w zamian, bez „jeśli”, bez „ale” i bez „być może”: to są ręce, które sprawiają, że na braci spływa Boże błogosławieństwo.

6. Na zakończenie Jubileuszu Miłosierdzia chciałem ofiarować Kościołowi *Światowy Dzień Ubogich*, aby wspólnoty chrześcijańskie na całym świecie stawały się coraz wyraźniejszym i konkretnym znakiem miłości Chrystusa do tych ostatnich i najbardziej potrzebujących. Pragnę, aby do całości obchodów innych *Dni* ustanowionych przez moich Poprzedników, które są już tradycją w życiu naszych wspólnot, był dołączony ten *Dzień*, jako znakomicie dopełniający je element ewangelicznego upodobania Jezusa w ubogich.

Zapraszam cały Kościół, mężczyźni i kobiety dobrej woli, do spojrzenia w tym szczególnym dniu na tych wszystkich, którzy wyciągają ręce wołając o pomoc i przyzywając naszej solidarności. To są nasi bracia i nasze siostry, stworzeni i kochani przez tego samego Ojca Niebieskiego. Dzień ten powinien zwrócić uwagę wierzących, aby przeciwstawili się kulturze odrzucenia i marnotrawstwa, a uczynili kulturę spotkania swoim stylem życia. Jednocześnie chciałbym również poprosić wszystkich, niezależnie od przynależności religijnej, o otwarcie się na wspólno-

tę z biednymi i na każdą formę solidarności z nimi jako konkretny znak braterstwa. Bóg stworzył niebo i ziemię dla wszystkich, niestety ludzie wzniesli granice, mury i ogrodzenia, zdradzając pierwotny zamysł i dar przeznaczony dla ludzkości, z której nikt nie miał być wykluczony.

7. Pragnę, aby wspólnoty chrześcijańskie, w tygodniu poprzedzającym *Światowy Dzień Ubogich*, który w tym roku przypada na 19 listopada (XXXIII Niedziela Zwykła w ciągu roku), zaangażowali się w przygotowanie wielu momentów przyjacielskich spotkań, naznaczonych solidarnością i konkretną pomocą. Będzie można zaprosić ubogich oraz wolontariuszy do wspólnego uczestnictwa w Eucharystii podczas tejże niedzieli, tak aby jeszcze bardziej autentyczną stała się celebracja Uroczystości Jezusa Chrystusa, Króla Wszechświata, która przypadnie w kolejną niedzielę. Królowanie Chrystusa ukazuje się w pełni na Golgocie, kiedy to Niewinny jest przybity do krzyża, ubogi, nagi, pozbawiony wszystkiego, wciela i objawia pełnię miłości Boga. Jego totalne powierzenie się Ojcu, podczas gdy wyraża swoje zupełne ubóstwo, podkreśla moc tej Miłości, która go wskrzesi do nowego życia w dniu Paschy.

W tę właśnie niedzielę poświęconą ubogim, jeśli w naszej okolicy żyją biedni, którzy potrzebują pomocy i opieki, zbliźmy się do nich: niech to będzie odpowiednia chwila na spotkanie Boga, którego szukamy. Jak uczy nas Pismo Święte (por. Rdz 18,3–5; Hbr 13,2), przyjmijmy ich jako uprzywilejowanych gości przy naszym stole, aby mogli się stać mistrzami, którzy pomogą nam żyć spójnie wiarą. Niech nam pokażą w sposób rzeczowy, a często i radosny, poprzez ich zaufanie i gotowość przyjęcia pomocy, jak bardzo decydujące znaczenie ma życie tym, co istotne oraz umiejętność zdania się na Opatrzność Bożą.

8. U podstaw wielu konkretnych inicjatyw, które będą realizowane w tymże *Dniu*, niech będzie zawsze *modlitwa*. Nie zapominajmy, że *Ojciec nasz* jest modlitwą ubogich. Prośba o chleb wyraża bowiem powierzenie Bogu podstawowych potrzeb naszego życia. To, czego Jezus uczył nas w tej modlitwie, wyraża i zawiera w sobie wołanie tego, kto cierpi z powodu niepewności egzystencji oraz braku tego, co konieczne. Uczniom, którzy prosili Go o to, by nauczył ich modlić się, odpowiedział słowami ubogich, którzy zwracają się do Jedynego Ojca, w którym wszyscy się rozpoznają jako bracia. *Ojciec nasz* jest modlitwą, która wyraża się w liczbie mnogiej: chleb, o który prosimy, jest „nasz”, a to pociąga za sobą umiejętność dzielenia się, udziału i wspólnej odpowiedzialności. W tejże modlitwie wszyscy rozpoznajemy potrzebę prze-

zwyciężenia każdej formy egoizmu, aby dostąpić radości wzajemnego przyjęcia.

9. Proszę moich Współbraci Biskupów, Kapłanów oraz Diakonów – którzy z powołania mają misję wspierania ubogich – proszę osoby konsekrowane, grupy, stowarzyszenia i ruchy, oraz całą rzeczywistość woltontariatu, aby zaangażowali się w ten *Światowy Dzień Ubogich* tak, by stał się on tradycją oraz konkretnym wkładem na rzecz ewangelizacji współczesnego świata.

Ten nowy, *Światowy Dzień Ubogich*, niech się stanie silnym wezwaniem dla naszego wierzącego sumienia, abyśmy byli coraz bardziej przekonani do tego, że dzielenie się z biednymi pozwala nam zrozumieć Ewangelię w najgłębszej jej prawdzie. Biedni nie są problemem, ale zasobem, z którego możemy zaczerpnąć, aby przyjąć i żyć istotą Ewangelii.

Z Watykanu, 13 czerwca 2017 r., we wspomnienie św. Antoniego z Padwy.

Franciscus

HOMILIA PAPIEŻA FRANCISZKA podczas Mszy św. w Bazylice św. Piotra w Świątym Dniu Ubogich, 19 listopada 2017 r.

Przeżywamy radość dzielenia się chlebem Słowa, a wkrótce dzielenia się i przyjmowania Chleba Eucharystycznego, będących pokarmem na drogę życia. Wszyscy bez wyjątku ich potrzebujemy, ponieważ wszyscy jesteśmy żebrakami tego, co istotne – miłości Boga, która daje nam sens życia i życie bez końca. Dlatego również dzisiaj wyciągamy do Niego rękę, aby otrzymać Jego dary.

Właśnie o darach mówi ewangeliczna przypowieść. Powiada, że Boże talenty są adresowane do każdego z nas, „do każdego według jego zdolności” (Mt 25,15). Uznajemy przede wszystkim, że mamy talenty, że jesteśmy „utalentowani” w oczach Boga. Dlatego nikt nie może uważać siebie za bezużytecznego, nikt nie może uznać siebie za tak ubogiego, aby nie mógł dać czegoś innym. Jesteśmy wybrani i pobłogosławieni przez Boga, który pragnie nappełnić nas swoimi darami, znacznie bardziej niż ojciec i matka pragną obdarować swoje dzieci. A Bóg, sprzed którego oczu żadne dziecko nie może zostać odrzucone, powierza każdemu pewną misję.

Rzeczywiście, będąc kochającym i wymagającym Ojcem, uczy nas odpowiedzialności. Widzimy, że w przypowieści każdy sługa otrzymuje talenty, które ma pomnożyć. Ale podczas gdy dwaj pierwsi wypełniają misję, to trzeci sługa nie sprawia, aby talenty dawały owoc. Zwraca tylko to, co otrzymał: „Bojąc się, poszedłem i ukryłem twój talent w ziemi. Oto masz swoją własność” (w. 25). Sługa ten otrzymuje w zamian surowe słowa: „zły i gnuśny” (w. 26). Co się w nim Panu nie podobało? Jednym słowem, które może trochę wyszło z obiegu, a jednak bardzo aktualnym powiedziałbym: zaniechanie. Jego winą było to, że nie czynił dobra. Również my często uważamy, że nie uczyniliśmy nic złego i tym się zadowolamy, przyjmując, że jesteśmy dobrzy i sprawiedliwi. Tak więc grozi nam, że będziemy się zachowywali jak zły sługa: również on nie uczynił nic złego, nie zrujnował talentu, a nawet dobrze zakonserwował go w ziemi. Ale nieczynienie niczego złego nie wystarcza. Ponieważ Bóg nie jest kontrolerem szukającym ludzi jeżdżących na gapę, ale Ojcem poszukującym dzieci, któremu trzeba powierzyć swoje dobra i swoje plany (por. w. 14). I smutno, kiedy miłujący Ojciec nie otrzymuje wielkodusznej odpowiedzi miłości od dzieci, które ograniczają się do przestrzegania reguł, aby wypełniać przykazania, jak najemnicy w domu Ojca (por. Łk 15,17).

Zły sługa, pomimo talentu, który otrzymał od Pana, kochającego dzielenie się i pomnażanie darów, strzegł go zazdrośnie i zadowolił się tym, że go zachował. Ale nie jest wierny Bogu ten, kto troszczy się jedynie o zachowanie, o utrzymanie skarbów przeszłości. Natomiast, jak mówi przypowieść, ten, kto dodaje nowe talenty jest naprawdę „wierny”, (ww. 21,23), ponieważ ma taką samą mentalność jak Bóg i nie stoi biernie: podejmuje ryzyko ze względu na miłość, naraża swe życie dla innych, nie godzi się, by zostawić wszystko takim, jakim jest. Pomija tylko jedną rzecz: własną korzyść. To jest jedyne słuszne zaniechanie. Zaniechanie to także wielki grzech wobec ubogich. Tutaj przyjmuje wyraźną nazwę: obojętność. To powiedzenie: „To mnie nie obchodzi, to nie moja sprawa, to wina społeczeństwa”. To odwrócenie się w inną stronę, kiedy brat jest w potrzebie, to zmienianie kanału, kiedy jakaś poważna sprawa nas irytuje, a także oburzanie się na zło, nic nie czyniąc. Jednakże Bóg nie zapyta nas, czy mieliśmy słuszne oburzenie, ale czy uczyniliśmy dobro.

W jaki sposób możemy zatem konkretnie podobać się Bogu? Gdy chcemy zadowolić kogoś nam drogiego, na przykład dając mu prezent, trzeba najpierw poznać jego gusty, aby uniknąć takiej sytuacji, gdy prezent bardziej podoba się temu, kto go daje niż temu, kto go otrzymuje.

Kiedy chcemy ofiarować coś Panu, to Jego upodobania odnajdujemy w Ewangelii. Zaraz po usłyszonym dzisiaj fragmencie mówi On: „Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili” (Mt 25,40). Tymi braćmi najmniejszymi, przez Niego umiłowanymi są głodny i chory, obcy i więzień, ubogi i opuszczony, cierpiący pozbawiony pomocy i odrzucony potrzebujący. Możemy sobie wyobrazić odcisnięte na ich twarzach Jego oblicze; na ich ustach, mimo że zamkniętych z bólu, Jego słowa: „To jest Ciało moje” (Mt 26,26). W ubogim Jezus puka do naszego serca i spragniony prosi nas o miłość. Kiedy pokonujemy obojętność i w imieniu Jezusa poświęcamy się Jego braciom najmniejszym, to jesteśmy Jego przyjaciółmi dobrymi i wiernymi, z którymi lubi On przebywać. Bóg to bardzo docenia, docenia postawę, o której słyszeliśmy w pierwszym czytaniu mówiącym o „dzielnej niewieście”, która „otwiera dłoń ubogiemu, do nędzara wyciąga swe ręce” (Prz 31,10.20). To jest prawdziwe męstwo: nie zaciśnięte pięści i założone ramiona, ale ręce pracowite i wyciągnięte ku ubogim, ku zranionemu ciału Pana.

W ubogich objawia się obecność Jezusa, który będąc bogatym, stał się ubogim (por. 2 Kor 8,9). Z tego powodu, w nich, w ich słabości jest „zbawcza moc”. A jeśli w oczach świata mają małą wartość, to oni otwierają nam drogę do nieba, są naszym „paszportem do raj”. Dla nas troska o nich, będących naszym bogactwem, to ewangeliczny obowiązek i mamy to czynić nie tylko dając chleb, ale również dzieląc z nimi chleb Słowa, którego są oni naturalnymi adresatami. Kochać ubogiego to walczyć z wszelkim ubóstwem, duchowym i materialnym.

Przydałoby się nam wszystkim zbliżenie do uboższych od nas, poruszy to nasze życie. Przypomni nam, co liczy się naprawdę: kochać Boga i bliźniego. Tylko to trwa wiecznie, wszystko inne przemija. Zatem to, co inwestujemy w miłość – pozostaje, reszta zanika. Dziś możemy zadać sobie pytanie: „Co liczy się dla mnie w życiu, gdzie inwestuję?”. W bogactwa, które mijają, których świat nigdy nie jest syty, czy też w bogactwo Boga, które daje życie wieczne? Ten wybór stoi przed nami: żyć, aby mieć na ziemi lub dawać, aby pozyskać niebo. Dla nieba nie liczy się bowiem to, co posiadamy, ale to co dajemy, a „kto skarby gromadzi dla siebie, nie jest bogaty przed Bogiem” (Łk 12,21). Nie szukajmy zatem dla siebie tego co nadmierne, ale dobra dla innych, a niczego cennego nam nie zabraknie. Niech Pan, który współczuje naszemu ubóstwu i obdarza nas swoimi talentami, daje nam mądrość, byśmy szukali tego, co się liczy i odwagę, aby kochać, nie słowami, lecz czynem.

PIĄTA KATECHEZA O MSZY ŚW. PAPIEŻA FRANCISZKA
o konieczności i znaczeniu świętych znaków celebracji
eucharystycznej, audyencja śródkowa w Watykanie
20 grudnia 2017 r.

Drodzy bracia i siostry, dzień dobry!

Dzisiaj chciałbym przejść do istoty celebracji eucharystycznej. Msza św. składa się z dwóch części, to znaczy liturgii słowa i liturgii eucharystycznej, które tak ściśle łączą się ze sobą, że stanowią jeden akt kultu (*Sacrosanctum concilium*, 56; *Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, 28). Celebracja wprowadzona przez pewne obrzędy przygotowawcze i zwieńczona przez inne, jest zatem jednym ciałem i nie można jej dzielić, ale dla lepszego zrozumienia spróbuję wyjaśnić jej różne momenty, z których każdy może poruszyć i zaangażować jakiś wymiar naszego człowieczeństwa. Trzeba znać te święte znaki, aby w pełni przeżywać Mszę św. i zasmakować całego jej piękna.

Kiedy lud się zgromadzi celebracja rozpoczyna się obrzędami wprowadzającymi obejmującymi wejście celebransów czy też celebransa, pozdrowienie – „Pan z wami”, „Pokój wam” i akt pokutny – „Spowiadam się Bogu wszechmogącemu” – gdzie prosimy Boga o przebaczenie naszych grzechów, Kyrie eleison, hymn Chwała na wysokości oraz kolektę. Modlitwa ta nazywa się kolektą nie dlatego, aby dokonywano zbiórki darów, nie! Rzeczywiście dokonywana jest zbiórka intencji, z jakimi wierni przybyli na Eucharystię i ta zbiórka intencji wznosi się do nieba jako modlitwa. Celem obrzędów wprowadzających jest to, aby „wierni gromadzący się razem stanowili wspólnotę oraz przygotowali się do uważnego słuchania słowa Bożego i godnego sprawowania Eucharystii” (*Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, 46).

Nie jest dobrym nawykiem patrzeć na zegarek i twierdzenie jestem na czas, ale przyjdę po kazaniu, i w ten sposób wypełnię przykazanie. Wtedy mamy do czynienia z wyrachowaniem. Nie, Msza św. zaczyna się znakiem krzyża i obrzędami wstępnymi, bo tutaj zaczynamy adorować Boga jako wspólnota. Dlatego ważne jest przewidywanie i staranie się, aby się nie spóźnić, ale przyjdźcie wcześniej, żeby przygotować serce na tę celebrację wspólnoty.

Podczas gdy zazwyczaj ma miejsce pieśń na wejście, kapłan wraz z innymi duchownymi procesjonalnie dociera do prezbiterium i pozdrawia ołtarz głębokim ukłonem na znak czci, całuje go i jeżeli jest kadzidło – okadza. Dlaczego – ponieważ ołtarz to obraz Chrystusa. Kiedy

patrzmy na ołtarz, to patrzmy właśnie tam, gdzie jest Chrystus. Ołtarz to Chrystus. Te gesty, które mogą pozostać niezauważone, są bardzo znaczące, ponieważ od samego początku wyrażają, że Msza św. jest spotkaniem miłości z Chrystusem, który „Przez ofiarę swojego ciała na krzyżu (...) sam stał się Kapłanem, Ołtarzem i Barankiem ofiarnym” (V prefacja wielkanocna). Rzeczywiście ołtarz jako znak Chrystusa „jest także ośrodkiem dziękczynienia, które się spełnia przez sprawowanie Eucharystii” (*Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, 296). A cała wspólnota gromadzi się wokół ołtarza, który wyobraża Chrystusa, nie po to, aby patrzeć sobie w oczy, ale aby spoglądać na Chrystusa. Wszyscy wokół, bo Chrystus jest w centrum wspólnoty. Nie jest daleko od nas.

Potem jest znak krzyża. Kapłan przewodniczący znaczy nim samego siebie i to samo czynią wszyscy członkowie zgromadzenia, świadomi, że akt liturgiczny dokonywany jest „w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego”. I tutaj przejdę do pewnej drobnej kwestii. Czy widzieliście jak dzieci czynią znak krzyża? Często nie wiedzą, co czynią, wydaje się że czynią jakiś ruch, który nie jest znakiem krzyża. Proszę was, nauczcie dzieci dobrego czynienia znaku krzyża. Proszę o to mamy, ojców i dziadków.

Cała modlitwa, jeśli tak można powiedzieć, rozgrywa się w przestrzeni Trójcy Przenajświętszej, która jest przestrzenią nieskończonej komunii; jako swój początek i jako cel ma miłość Trójjedynego Boga, ukazaną i daną nam w Krzyżu Chrystusa. Jego misterium paschalne jest bowiem darem Trójcy, a Eucharystia zawsze wypływa z Jego przebitego serca. Zatem znacząc się znakiem krzyża nie tylko upamiętniamy nasz chrzest, ale stwierdzamy, że modlitwa liturgiczna jest spotkaniem z Bogiem w Chrystusie Jezusie, który dla nas przyjął ciało, umarł na krzyżu i chwalebnie zmartwychwstał.

Następnie kapłan kieruje pozdrowienie liturgiczne mówiąc: „Pan z wami” lub posługując się innymi podobnymi słowami. Jest ich kilka; a zgromadzenie odpowiada: „I z duchem twoim”. Nawiązujemy dialog. Jesteśmy na początku Mszy Świętej i musimy pomyśleć o znaczeniu wszystkich tych gestów i słów. Wkraczamy w „symfonię”, w której rozbrzmiewają różne tony głosów, w tym chwile milczenia, aby stworzyć „zgodność” między wszystkimi uczestnikami, to znaczy, uznać, że są ożywiani jednym i tym samym Duchem i dążą do tego samego celu. Istotnie „poprzez to pozdrowienie [kapłańskie] i odpowiedź ludu ujawnia się misterium zgromadzonego Kościoła” (*Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, 50). W ten sposób wyraża się wspólna wiara i wza-

jemne pragnienie przebywania z Panem i przeżywania jedności z całą wspólnotą.

Jest to modlitewna symfonia, która stanowi natychmiast wydarzenie bardzo wzruszające, ponieważ ten, który przewodniczy, zachęca wszystkich do uznania swoich grzechów. Wszyscy jesteśmy grzesznikami. Nie wiem, może ktoś z was nie jest grzesznikiem. Jeśli tak jest, niech podniesie rękę. Nie widzę podniesionych rąk. Zatem wszyscy jesteśmy dobrymi wiernymi. Jest to akt pokutny. Nie chodzi tylko o pomyślenie o popełnionych grzechach, ale o coś znacznie więcej: to zachęta, aby uznać się grzesznikami przed Bogiem i wspólnotą, braćmi, z pokorą i szczerością, jak celnik w świątyni. Jeśli Eucharystia rzeczywiście uobecnia misterium paschalne, to znaczy przejście Chrystusa ze śmierci do życia, to pierwszą rzeczą, którą musimy uczynić, jest rozpoznanie, jakie są nasze sytuacje śmierci, abyśmy mogli wraz z Nim powstać do nowego życia. To pozwala nam zrozumieć, jak ważny jest akt pokutny. Dlatego powrócimy do tego tematu w następnej katechezie. Krok po kroku wyjaśniamy Mszę św. Ale proszę was: nauczcie dzieci dobrze czynić znak krzyża! Dziękuję!

HOMILIA PAPIEŻA FRANCISZKA podczas tradycyjnej „Pasterki” sprawowanej w bazylice watykańskiej 24 grudnia 2017 r.

Maryja „porodziła swego pierworodnego Syna, owinęła Go w pieluszki i położyła w żłobie, gdyż nie było dla nich miejsca w gospodzie” (Łk 2,7). Tymi prostymi, ale jasnymi słowami Łukasz prowadzi nas ku istocie tej świętej nocy: Maryja wydała na świat, dała nam Światło. Jest to prosta opowieść, by zanurzyć nas w wydarzenie, które na zawsze zmieni naszą historię. Wszystko w tę noc stało się źródłem nadziei.

Cofnijmy się kilka wersetów wstecz. Na mocy dekretu imperatora Maryja i Józef musieli wyruszyć w drogę. Musieli opuścić swój lud, swój dom, ziemię, i wyruszyć w drogę, żeby poddać się spisowi ludności. Podróż ta nie była wcale wygodna ani łatwa dla młodej pary, która oczekiwała dziecka: zostali zmuszeni do opuszczenia swojej ziemi. W sercu byli pełni nadziei i przyszłości ze względu na dziecko, które miało się narodzić; natomiast ich kroki były obciążone niepewnością i ryzykiem, jakie są właściwe tym, którzy muszą opuścić swój dom.

A potem znaleźli się w obliczu rzeczy zapewne najtrudniejszej: przybyli do Betlejem i doświadczyli, że jest to miejsce, które na nich nie czekało, ziemia, w której nie było dla nich miejsca.

I właśnie tam, w tej rzeczywistości, która była wyzwaniem, Maryja dała nam Emmanuela. Syn Boży musiał urodzić się w stajni, ponieważ jego rodacy nie mieli dla niego miejsca. „Przyszło do swojej własności, a swoi Go nie przyjęli” (J 1,11). I tam... w ciemnościach miasta, w którym nie ma przestrzeni ani miejsca dla obcego, przybywającego z daleka, pośrodku ciemności miasta pełnego ruchu, które w tym przypadku zdaje się chciało rósć, odwracając się do innych plecami, właśnie tutaj rozpała się rewolucyjna iskierka czułości Boga. W Betlejem powstał niewielki wyłom dla tych, którzy utracili ziemię, ojczyznę, marzenia; nawet dla tych, którzy ulegli zaduszeniu spowodowanemu życiem zamkniętym.

W krokach Józefa i Maryi kryje się wiele kroków. Widzimy ślady całych rodzin, które teraz czują się zmuszone do wyruszenia w drogę. Widzimy ślady milionów ludzi, którzy nie chcą uciekać, ale są zmuszeni do oddzielenia się od swoich bliskich, są wydaleny ze swej ziemi. W wielu przypadkach to wyruszenie jest pełne nadziei, pełne przyszłości; w wielu innych przypadkach to wyruszenie w drogę ma tylko jedno imię: przetrwanie. Przetrwanie kolejnych Herodów, którzy aby narzucić swoją władzę i powiększyć swoje bogactwo nie mają żadnego problemu z przelewaniem niewinnej krwi.

Maryja i Józef, dla których nie było miejsca, są pierwszymi, którzy biorą w ramiona Tego, który przychodzi, aby dać nam dokument obywatelstwa. Tego, który w swym ubóstwie i małości oskarża i ukazuje, że prawdziwa władza i autentyczna wolność są tymi, które szanują i wspomagają kruchość najsłabszych.

Tamtej nocy Ten, który nie miał miejsca, aby się urodzić, został ogłoszony tym, którzy nie mieli miejsca przy stołach i na ulicach miasta. Pasterze są pierwszymi adresatami tej Dobrej Nowiny. Byli to mężczyźni i kobiety, którzy ze względu na swoją pracę musieli żyć na marginesie społeczeństwa. Ich warunki życia, miejsca, w których zmuszeni byli przebywać, uniemożliwiły im przestrzeganie wszystkich rytualnych założeń oczyszczenia religijnego, a zatem uważano ich za nieczystych. Zdradzały ich skóra, ubranie, zapach, sposób mówienia, ich pochodzenie. Wszystko w nich rodziło nieufność. Byli mężczyznami i kobietami, od których należało trzymać się z daleka, bać się; byli uważani za pogan pośród wierzących, grzeszników pośród sprawiedliwych, obcych

między obywatelami. Do nich – pogan, grzeszników i cudzoziemców – anioł mówi: „Nie bójcie się! Oto zwiastuję wam radość wielką, która będzie udziałem całego narodu; dziś w mieście Dawida narodził się wam Zbawiciel, którym jest Mesjasz Pan” (Łk 2,10–11).

Oto radość, do której dzielenia się, celebrowania i ogłaszania zostaliśmy zaproszeni tej nocy. Radość, z jaką Bóg w swoim nieskończonym miłosierdziu przygarnął nas pogan, grzeszników i cudzoziemców i pobudza nas, abyśmy czynili to samo.

Wiara tej nocy prowadzi nas do rozpoznania Boga obecnego we wszystkich sytuacjach, w których uważamy, że Go nie ma. Jest On obecny w niedyskretnym przybyszu, tak często nierozpoznawalnym, chodzącym po naszych miastach, w naszych dzielnicach, podróżującym naszymi autobusami, pukającym do naszych drzwi. I ta sama wiara pobudza nas, aby dać miejsce dla nowej wyobraźni społecznej, nie bać się doświadczania nowych form relacji, w których nikt nie powinien czuć, że na tej ziemi nie ma dla niego miejsca. Boże Narodzenie to czas, aby przekształcić siłę strachu w siłę miłości, w siłę na rzecz nowej wyobraźni miłości. Miłości, która nie przyzwyczaja się do niesprawiedliwości, jak gdyby była czymś naturalnym, ale ma odwagę, pośród napięć i konfliktów, stać się „domem chleba”, krajem gościnności. Święty Jan Paweł II przypomniał nam: „Nie bójcie się, otwórzcie, otwórzcie na oścież drzwi Chrystusowi” (*Homilia podczas Mszy św. na rozpoczęcie pontyfikatu*, 22 października 1978 r.).

W Dzieciątku z Betlejem Bóg wychodzi nam na spotkanie, aby nas uczynić czynnymi twórcami otaczającego nas życia. Daje nam siebie, abyśmy Go wzięli w ramiona, abyśmy Go unieśli w górę i uściskali. W Nim bowiem nie obawiamy się brać w ramiona, podnosić i uściskać spragnionego, obcego, nagiego, chorego, więźnia (por. Mt 25,35–36). „Nie bójcie się, otwórzcie, otwórzcie na oścież drzwi Chrystusowi”. W tym Dziecięciu Bóg zaprasza nas do wzięcia odpowiedzialności za nadzieję. Zaprasza nas, abyśmy stali się strażnikami dla wielu, którzy legli pod ciężarem przygnębienia, rodzącego się w wyniku znalezienia tyłu zamkniętych drzwi. W tym Dziecięciu Bóg czyni nas czynnymi uczestnikami swojej gościnności.

Wzruszeni radością daru, malutkie Dzieciątko z Betlejem, prosimy Cię, aby Twój płacz przebudził nas z obojętności, otworzył nasze oczy na tych, którzy cierpią. Niech Twoja czułość rozbudzi naszą wrażliwość i sprawi, byśmy czuli się zaproszeni do rozpoznawania Ciebie w tych wszystkich, którzy przybywają do naszych miast, do naszych dziejów,

do naszego życia. Niech Twoja rewolucyjna czułość przekonuje nas, abyśmy czuli się zaproszeni do podjęcia odpowiedzialności za nadzieję i czułość naszych ludzi.

**PAPIEŻ FRANCISZEK W ROZWAŻANIACH
przed modlitwą *Anioł Pański* i udzieleniem błogosławieństwa
Urbi et Orbi 25 grudnia 2017 r.**

Drodzy bracia i siostry, dobrego Bożego Narodzenia!

W Betlejem, z Maryi Dziewicy Jezus się narodził. Urodził się nie z ludzkiej woli, ale ze względu na dar miłości Boga Ojca, który „tak umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (J 3,16).

Wydarzenie to ponawia się dzisiaj w Kościele pielgrzymującym w czasie: wiara ludu chrześcijańskiego przeżywa na nowo w liturgii Bożego Narodzenia tajemnicę Boga, który przychodzi, który przyjmuje nasze śmiertelne ciało, który staje się małym i ubogim, aby nas zbawić. A to napełnia nas wzruszeniem, bo czułość naszego Ojca jest tak wspaniała.

Jako pierwsi, po Maryi i Józefie ujrzeli pokorną chwałę Zbawiciela pasterze z Betlejem. Rozpoznali znak ogłoszony im przez aniołów i oddali cześć Dziecięciu. Ci ludzie pokorni, lecz czuwający, są wzorem dla wierzących wszystkich czasów, którzy w obliczu tajemnicy Jezusa nie gorszą się Jego ubóstwem, ale – jak Maryja – pokładają ufność w słowie Boga i prostymi oczyma podziwiają Jego chwałę. W obliczu tajemnicy Słowa, które stało się ciałem, chrześcijanie na każdym miejscu wyznają słowami św. Jana Ewangelisty: „Oglądaliśmy Jego chwałę, chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca, pełen łaski i prawdy” (J 1,14).

Dziś, gdy na świecie wieją wiatry wojny a nieaktualny już wzorzec rozwoju nadal powoduje degradację człowieka, społeczeństwa i środowiska, Boże Narodzenie wzywa nas do znaku Dzieciątka i do rozpoznania Go w obliczach dzieci, zwłaszcza tych, dla których, tak jak dla Jezusa, „nie było miejsca w gospodzie” (Łk 2,7).

Widzimy Jezusa w dzieciach Bliskiego Wschodu, które nadal cierpią z powodu nasilających się napięć między Izraelczykami a Palestyńczykami. W tym świątecznym dniu błagamy Pana o pokój dla Jerozolimy i dla całej Ziemi Świętej. Modlimy się, aby między stronami przeważała wola podjęcia na nowo dialogu i aby można było w końcu osiągnąć wynegocjowane rozwiązanie, które pozwoli na pokojowe współistnienie

dwóch państw w ramach uzgodnionych między sobą i międzynarodowo uznanych granic. Niech Pan wspiera również wysiłki wszystkich tych w społeczności międzynarodowej, którzy są ożywiani dobrą wolą, aby pomóc tej umęczonej ziemi w znalezieniu, mimo poważnych przeszkód, zgody, sprawiedliwości i bezpieczeństwa, których od dawna oczekuje.

Widzimy Jezusa w twarzach dzieci syryjskich, ciągle jeszcze naczynych wojną, która w minionych latach wykrwawiła ten kraj. Oby umiłowana Syria mogła wreszcie odnaleźć poszanowanie godności każdej osoby, przez wspólny trud odbudowy tkanki społecznej, bez względu na pochodzenie etniczne i religijne. Widzimy Jezusa w dzieciach Iraku, nadal zranionego i podzielonego przejawami wrogości, które dotknęły go w ostatnich piętnastu latach, i w dzieciach Jemenu, gdzie trwa konflikt w dużej mierze zapomniany, z głębokimi skutkami humanitarnymi dla ludności, która cierpi z powodu głodu i szerzenia się chorób.

Widzimy Jezusa w dzieciach Afryki, zwłaszcza tych, które cierpią w Sudanie Południowym, Somalii, Burundi, Demokratycznej Republice Konga, Republice Środkowoafrykańskiej i Nigerii.

Widzimy Jezusa w dzieciach na całym świecie, gdzie pokój i bezpieczeństwo są zagrożone przez ryzyko napięć i nowych konfliktów. Modlimy się, aby na Półwyspie Koreańskim można było przezwyciężyć sprzeczności i zwiększyć wzajemne zaufanie w interesie całego świata. Dzieciątku Jezus powierzamy Wenezuelę, aby mogła podjąć na nowo pokojową debatę między różnymi warstwami społeczeństwa z korzyścią dla całego umiłowanego narodu wenezuelskiego, który cierpi z powodu następstw walki politycznej minionych lat. Widzimy Jezusa w dzieciach, które wraz ze swymi rodzinami doznają przemocy wskutek konfliktu na Ukrainie i jego poważnych konsekwencji humanitarnych. Modlimy się, aby Pan jak najszybciej udzielił pokoju temu umiłowanemu krajowi.

Widzimy Jezusa w dzieciach, których rodzice nie mają pracy i którym trudno jest zapewnić swoim dzieciom bezpieczną i pogodną przyszłość. A także w twarzach tych, których okradziono z dzieciństwa, zmuszonych do pracy od najmłodszych lat lub wciągniętych do wojska jako żołnierze przez pozbawionych skrupułów najemników.

Widzimy Jezusa w wielu dzieciach zmuszonych do opuszczenia swoich krajów, do samotnego podróżowania w nieludzkich warunkach, będących łatwym łupem dla handlarzy ludźmi. Ich oczyma widzimy dramat wielu przymusowych migrantów, którzy narażają nawet swe życie, aby podjąć wyniszczające podróże, które nieraz kończą się tragedią. Wi-

dzę na nowo Jezusa w dzieciach, które spotkałem podczas swej ostatniej podróży do Mjanmy i Bangladeszu, i pragnę, aby społeczność międzynarodowa nadal podejmowała starania, żeby godność mniejszości obecnych w tym regionie była odpowiednio chroniona. Jezus dobrze zna cierpienie bycia nieprzyjętym i trud braku miejsca, gdzie mógłby skłonić głowę. Niech nasze serca nie będą zamknięte, jak domy w Betlejem.

Drodzy bracia i siostry,

także nam wskazano znak Bożego Narodzenia: „Niemowlę, owinięte w pieluszki...” (Łk 2,12). Podobnie jak Maryja Dziewica i święty Józef, jak pasterze z Betlejem, przyjmijmy w Dzieciątku Jezus miłość Boga, który dla nas stał się człowiekiem, i starajmy się z Jego łaską czynić nasz świat bardziej ludzkim, bardziej godnym dzieci dnia dzisiejszego i jutrzejszego.

Do was, drodzy bracia i siostry, którzy przybyliście z różnych stron świata na ten Plac i do was, którzy w różnych Krajach łączycie się za pośrednictwem radia, telewizji i innych środków komunikacji, kieruję moje serdeczne życzenia. Niech narodziny Chrystusa Zbawcy odnowią serca, wzbudzą pragnienie budowania przyszłości bardziej braterskiej i solidarnej, i niech przyniosą wszystkim radość i nadzieję. Wesołych Świąt!

Episkopat Polski

Akt Poświęcenia Kościoła w Polsce Niepokalanemu Sercu Maryi

O Święta i Niepokalana Dziewico!

Jakimi pochwałami zdołamy wysławić Ciebie, która zamknęłaś w swym łonie Tego, którego niebiosa ogarnąć nie mogą. Błogosławiona jesteś między niewiastami i błogosławiony jest owoc Twojego łona.

Oto mija już sto lat od Twojego objawienia się trojgu dzieciom w Fatimie, gdzie prosiłaś o modlitwę i pokutę za grzeszników oraz nawrócenie. Dzisiaj stajemy przed Tobą my, polscy biskupi, duchowieństwo, osoby życia konsekrowanego, wierni świeccy i zwracamy się do Twego Niepokalanego Serca, postanawiając rzetelnie odpowiedzieć na Twoją prośbę.

Pragniemy, z Bożą pomocą – na różnych płaszczyznach naszego życia i pracy – stanowić jeden, nawracający się nieustannie Lud Boży, w którym nie ma nienawiści, przemocy i wyzysku. Pragniemy żyć w łasce uświęcającej, aby nasz Kościół stał się prawdziwym Domem Bożym i Bramą Nieba.

Wszyscy: Niepokalane Serce Maryi, przyrzekamy!

Matko Świętej Rodziny z Nazaretu, bądź opiekunką polskich rodzin. Chcemy uczynić wszystko co niezbędne, by bronić godności kobiety i wspomagać małżonków w wiernym wytrwaniu w świętym związku sakramentalnym. Zobowiązujemy się bronić związku małżeńskiego ustanowionego przez Boga i nie dawać posłuchu podszeptom złego ducha, zachęcającego nas do nadużywania wolności i do realizowania złe rozumianej tolerancji.

Chcemy, aby wszyscy małżonkowie objawiali swoim życiem Bożą miłość, a dzieci i młodzież nie utraciły wiary i nie zostały dotknięte zepsuciem moralnym.

Wszyscy: Niepokalane Serce Maryi, przyrzekamy!

Maryjo, Przybytku Ducha Świętego, Ty chroniłaś poczęte życie Jezusa a teraz uczysz nas, jak troszczyć się o dzieci nienarodzone. Chcemy dar życia uważać za największą łaskę od Boga i za najcenniejszy skarb. Postanawiamy stać na straży poczętego życia, aby każdy człowiek mógł wzrastać w pokoju i bezpieczeństwie we własnej rodzinie.

Wszyscy: Niepokalane Serce Maryi, przyrzekamy!

Rodzicielko Założyciela Kościoła, my polscy biskupi – w naszej pasterskiej posłudze – będziemy dążyli do tego, by wzrastało i umacniało się Mistyczne Ciało Chrystusa, by duchowieństwo dochowywało wierności Bogu, Krzyżowi świętemu i Ewangelii, a osoby życia konse-

krowanego realizowały swój zakonny charyzmat i były dla świata czytelnym znakiem obecności Twojego Syna.

Wszyscy: Niepokalane Serce Maryi, przyrzekamy!

Nasza Matko i Królowo, pragniemy – poprzez autentycznie chrześcijański styl życia – przyczynić się do powrotu tych, którzy odeszli z Owczarni Chrystusa, aby odnaleźli na nowo Twojego Syna i zrozumieli, że tylko On jest „Drogą i Prawdą i Życiem” (J 14,6).

Wszyscy: Niepokalane Serce Maryi, przyrzekamy!

Przyrzekamy uczynić wszystko, aby w naszym życiu osobistym, rodzinnym, narodowym i społecznym realizowała się nie nasza własna wola, ale wola Twojego Syna.

Poświęcając się Twemu Niepokalanemu Sercu, pragniemy jak najściślej zjednoczyć się z Tobą, Najświętsza Dziewico, oddając się Chrystusowi – jednemu Zbawicielowi, który żyje i króluje na wieki wieków.

Wszyscy: Amen.

APEL BISKUPÓW

z Zespołu ds. Kontaktów z Konferencją Episkopatu Niemiec

Pojednanie to słowo, które od ponad ćwierćwiecza określa relacje polsko-niemieckie. To wielka wartość, którą udało się osiągnąć i którą podtrzymujemy dzięki wysiłkowi nie tylko polityków, ale licznych ludzi dobrej woli po obu stronach granicy. Mamy jednak świadomość, że łatwo można ją utracić przez nieprzemysłane decyzje, a nawet przez zbyt pochopnie wypowiedane słowa. Równocześnie pamiętamy, że patriotycznym obowiązkiem jest „angażowanie się w dzieło społecznego pojednania poprzez przypominanie prawdy o godności każdego człowieka, łagodzenie nadmiernych politycznych emocji, wskazywanie i poszerzanie pól możliwej i niezbędnej dla Polski współpracy ponad podziałami oraz ochronę życia publicznego przed zbędnym upolitycznieniem” („Chrześcijański kształt patriotyzmu”).

Proces pojednania, który wspólnie pojęliśmy i konsekwentnie realizowaliśmy w minionych latach, jest wzorem dla wielu innych państw na świecie. Trzeba przypomnieć, że został on zainicjowany ponad 50 lat temu listem polskich biskupów do biskupów niemieckich, sygnowanym m.in. przez kard. Stefana Wyszyńskiego i arcybiskupów Karola Wojtyłę i Bolesława Kominka, w którym znalazły się pamiętne słowa „udzielamy wybaczenia i prosimy o nie”. Nie straciły one swej wagi

i aktualności. Przebaczenie nie jest decyzją koniunkturalną, zależną od uwarunkowań, lecz nieodwracalnym aktem miłosierdzia, które nie zaprzecza sprawiedliwości, lecz ją dopełnia.

W minionych dziesięcioleciach również ze strony niemieckiej doświadczyliśmy wielu gestów zmierzających do pojednania obydwu narodów oraz przezwyciężenia skutków tragicznych i pełnych cierpienia wydarzeń, wypełniających historię obu narodów. Trwałe miejsce znajdują w niej wypowiedziane w Krzyżowej, dwa dni po upadku muru berlińskiego, słowa Helmuta Kohla: „Odejdźmy od ołtarza w kierunku dobrej, pokojowej, błogosławionej przez Boga przyszłości dla naszych narodów, dla narodu polskiego i niemieckiego, dla nas wszystkich w Europie”. Takich gestów i słów nie wolno zapominać, ani lekceważyć, bo one ostatecznie uitorowały nam drogę do narodów zjednoczonej Europy i są zobowiązujące.

Wspominając bolesne chwile naszych dziejów i wzajemnych relacji mamy również obowiązek pamiętać i przypominać, że w mrocznych czasach stanu wojennego w Polsce to właśnie niemieckie społeczeństwo znalazło się w czołówce tych, którzy na różne sposoby udzielali bardzo konkretnej, moralnej i materialnej pomocy, gdy nasz kraj znalazł się na progu humanitarnej katastrofy. Jesteśmy świadomi, że to wtedy dochodziło do spotkania nie polityków, lecz społeczeństw, to wówczas na podstawowym poziomie miała miejsce odbudowa wzajemnych relacji i rodziły się trwające do dziś więzi życzliwości i przyjaźni. Kontynuowane są one w kolejnych pokoleniach, czego przykładem mogą być spotkania młodych Niemców i Polaków w czasie ubiegłorocznych Światowych Dni Młodzieży w polskich diecezjach i w Krakowie.

Zgromadzonego przez lata kapitału dobra we wzajemnych relacjach między społeczeństwami, narodami i państwami nie wolno zmarnować ani roztrwonić. Kapitał pojednania i więzi trzeba chronić, umacniać i pomnażać dla dobra naszych Ojczyzn, które mają misję do spełnienia – jest to misja dawania świadectwa pojednanych wobec niepojednanych w Europie i świecie. Dlatego ogromne znaczenie ma sposób, w jaki traktowane są niezłatwione sprawy w relacjach obu państw. Należy je podejmować na płaszczyźnie roztropnej dyplomacji, by podtrzymać z trudem osiągnięte zaufanie, a nie niweczyć poprzez wzbudzanie negatywnych emocji społecznych w którejkolwiek ze stron.

W tym kontekście wyrażamy nadzieję, że osoby odpowiedzialne za nasz kraj i relacje międzynarodowe, mając na uwadze dokonane już procesy pojednania, będą budowały na tym kapitale i w oparciu o jego

wielopłaszczyznową wartość. Jesteśmy przekonani, że nadal mogą one być tworzone w dwustronnym dialogu pełnym troski o pokojową przyszłość naszych społeczeństw.

W tym duchu działa Kościół katolicki i inne Kościoły chrześcijańskie, głoszące Ewangelię przebaczenia, pojednania i pokoju. Papież Franciszek w orędziu na 50. Światowy Dzień Pokoju (1 stycznia 2017 r.) zaapelował do zwierzchników politycznych i religijnych, zwierzchników instytucji międzynarodowych, szefów przedsiębiorstw oraz mediów całego świata o podjęcie w działaniach „stylu polityki na rzecz pokoju”. Zwrócił uwagę, że „wymaga to gotowości do «przyjęcia konfliktu, rozwiązania go i przemienienia w ogniwo nowego procesu». Działanie w ten sposób oznacza wybór solidarności jako stylu tworzenia historii i budowania przyjaźni społecznej”. W kontekście historycznym Polski, która szczyci się tym, że moralna cnota solidarności otworzyła nam drogę ku wolności, brzmi to jak szczególne zobowiązanie.

Relacje polsko-niemieckie w ostatnich dziesięcioleciach stanowią dowód, że jest to możliwe i przynosi błogosławione skutki wszystkim. Jesteśmy pełni nadziei, że na tej płaszczyźnie „styl działania na rzecz pokoju” będzie kontynuowany przez obydwie strony.

Podpisali:

bp Jan Kopiec, współprzewodniczący Zespołu
abp Henryk Muszyński, współprzewodniczący Zespołu w latach 1994–2005
abp Wiktor Skworec, współprzewodniczący Zespołu w latach 2005–2016
kard. Kazimierz Nycz, członek Zespołu
bp Tadeusz Lityński, członek Zespołu

Warszawa, 8.09.2017 r., w święto Narodzenia NMP

**LIST PASTERSKI KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI
zapowiadający XVII Dzień Papieski pod hasłem „Idźmy naprzód
z nadzieją!” obchodzony 8 października 2017 r.**

Umiłowani w Chrystusie Panu!
Siostry i Bracia!

W najbliższą niedzielę będziemy obchodzić XVII Dzień Papieski. Jego hasło brzmi: „Idźmy naprzód z nadzieją!”. Zostało ono zaczerpnięte ze słów zawartych w przesłaniu, które na przełomie tysiącleci skiero-

wał do Kościoła św. Jan Paweł II (NMI, 58). Dzisiaj, po 16 latach, słowa te nie straciły niczego ze swej aktualności. Nadal są dla nas bardzo trafnym przynagleniem. Tym bardziej, że jesteśmy ubogaceni przeżyciem Światowych Dni Młodzieży w Krakowie w lipcu 2016 roku i związaną z nimi wizytą papieża Franciszka w naszej Ojczyźnie. Ponadto zakończyliśmy obchody Jubileuszu 1050-lecia chrztu Polski, podczas którego dziękowaliśmy Bogu za dar wiary obecny w naszej Ojczyźnie od ponad tysiąclecia. Znajdujemy się w jakimś sensie w sytuacji analogicznej do tej po zakończeniu obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, kiedy św. Jan Paweł II ogłosił List apostolski *Novo Millennio Ineunte* zawierający wezwanie: „Idźmy naprzód z nadzieją!”. Każdy jubileusz jest bowiem nie tylko wspomnieniem i uczczeniem rocznicy, ale nade wszystko otwarciem nowej perspektywy dla wiary. Chciejmy więc na nowo usłyszeć dziś wezwanie do prawdziwie chrześcijańskiej nadziei.

Słowo Boże mówi o nadziei

Dzisiejsze czytania mszalne wskazują na najgłębsze fundamenty chrześcijańskiej nadziei. Nie wynika ona z ufności w nasze siły i zdolności, nie jest oparta na szczęśliwym zbiegu okoliczności czy łaskawości losu, nie jest także dobrym nastrojem czy tanim pocieszeniem. Nadzieja rozpalająca serce człowieka wierzącego płynie natomiast z Boga, z Jego mocy i miłości, która nas otacza. Już pierwsze czytanie ukazuje, że Bóg niezmiennie stawia przed człowiekiem wyraźne, jasne wymagania, zachęcając go do wybierania dobra i porzucenia grzechu. Pójście tą drogą oznacza w konsekwencji nową, lepszą historię życia, spełniającą pragnienie ludzkiego serca, które – choć czasami nie do końca świadomie – tęskni jednak za świętością i wypływającym z niej pokojem. Modlitwa wyrażona w psalmie odwołuje się do miłosierdzia, które Bóg okazuje człowiekowi. Święty Paweł zaś usilnie zachęca każdego z nas, odwołując się do napomnienia w Chrystusie, do mocy przekonującej Miłości, aby odpowiedzieć miłością na Bożą miłość. Wreszcie wskazuje nam na uniesienie i wyniszczenie, jakiemu dobrowolnie poddał się dla naszego zbawienia Syn Boży, co oznacza, że i Jego uczniowie powinni uzbroić się w pokorę. W dzisiejszej Ewangelii widzimy natomiast postawę, która powinna być owocem chrześcijańskiej nadziei. Chrystus Pan pochwała drugiego syna, który potrafi wypełnić wezwanie ojca kierowane do niego. Wezwanie to mogło być trudne, niezgodne z jego wcześniejszymi zamiarami, dlatego spowodowało pierwotną odmowę. Jezus Chrystus

tym samym wskazuje na prawdziwą wiarę, domagającą się przemiany wewnętrznej, prowadzącą do zmiany postaw życiowych.

Nadzieja w życiu św. Brata Alberta

Przeżywamy obecnie rok Świętego Brata Alberta. Niewątpliwie był to człowiek, który potrafił dojrzewać w nadziei i miłości. Nie poddawał się, gdy przychodziły trudności, których doznał wiele. Był przy tym niezwykle konsekwentny w swych wyborach życiowych. Pozwolił, by kształtowała go miłość – jak napisał o nim młody kapłan Karol Wojtyła w dramacie pt. *Brat naszego Boga*. Życie św. Brata Alberta jest wyraźnym znakiem, że głęboko przyjęta chrześcijańska nadzieja nie jest indywidualistyczna, prowadzi do innych, zwłaszcza do potrzebujących. Nie cofa się przed cierpieniem, jest zdolna do wyrzeczeń, promieniuje na innych i ich inspiruje. Młody Adam Chmielowski, ożywiony miłością do Ojczyzny, podjął walkę zbrojną z zaborcami. Pełna poświęcenia postawa szybko naznaczyła go dozgonnym znamieniem – w wieku 18 lat, walcząc w Powstaniu Styczniowym, stracił nogę. Odkrywając w sobie talent malarski kształcił się artystycznie w Warszawie i Monachium. Jednak później zaczął bardziej cenić życie pośród i dla ludzi, których wydaje się, że nikt inny nie cenił. Powiedział o nim kardynał Karol Wojtyła: „rzucony na kolana przed majestatem Bożym, upadł na kolana przed majestatem człowieka i to najbiedniejszego, najbardziej upośledzonego, przed majestatem ostatniego nędzarza”. Brat Albert zamieszkał w krakowskiej miejskiej ogrzewalni razem z bezdomnymi i tułaczami, z alkoholikami i przeżywającymi przeróżne dramaty życiowe. Zostawił dla nich wszystko. Zrozumiał, że tylko w taki sposób będzie w stanie dać tym ludziom prawdziwą nadzieję; nadzieję pochodzącą od Boga. Poszedł drogą heroicznej miłości. Ofiarował nie tylko coś od siebie, ale przede wszystkim dał samego siebie. Takim stylem życia potrafił zainspirować innych, zyskując sobie miano „najpiękniejszego człowieka swego pokolenia”. Wspólnotowy wymiar jego nadziei ujawnił się także w założeniu Zgromadzenia Braci Albertynów, a później Zgromadzenia Sióstr Albertynek.

Nadzieja w wymiarze społecznym

Ojciec święty Benedykt XVI przypomina w encyklice *Spe salvi*, że „każde poważne i prawe działanie człowieka jest czynną nadzieją” (*Spe*

salvi, 35). Opatrzność Boża pozwala nam cieszyć się niezmierną ilością takich błogosławionych działań, podejmowanych wczoraj i dziś w przestrzeni indywidualnej i publicznej. Niewątpliwie w tę perspektywę wpisuje się nadchodzący jubileusz 100-lecia odzyskania niepodległości przez naszą Ojczyznę.

Odzyskana wolność pozwoliła między innymi na utworzenie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. U podstaw jego powołania legło przekonanie, że odradzająca się w wymiarze państwowym Polska, aby była silna, musi kształcić inteligencję świadomą swych chrześcijańskich korzeni. Uczelnia ta wkacza właśnie w jubileuszowy, setny rok działalności. W swej bogatej historii szczyt się niemal ćwierćwieczną współpracą z księdzem, późniejszym biskupem, arcybiskupem i kardynałem – Karolem Wojtyłą, który kierował Katedrą Etyki na Wydziale Filozofii aż do pamiętnego październikowego konklawe w 1978 roku. Katolicki Uniwersytet Lubelski odegrał nie do przecenienia rolę budzenia nadziei w czasach, kiedy o nią było naprawdę trudno. Jest on dowodem na to, iż warto podejmować wyzwania dalekosiężne, angażujące umysły i serca wielu, aby ewangelicznie przemieniać oblicze tej ziemi. Na tym polega także prawdziwy patriotyzm.

Opisując współczesną sytuację kulturową i społeczną Ojciec święty Franciszek zauważa: „W kulturze często zdominowanej przez technikę jest jakby coraz więcej różnych form smutku i samotności, w które popadają ludzie, także wielu młodych. Przyszłość rzeczywiście zdaje się być zakładnikiem niepewności, która nie pozwala na osiągnięcie stabilizacji. W ten sposób często rodzą się uczucia melancholii, smutku i nudy, które mogą powoli doprowadzić do rozpacz. Potrzebni są świadkowie nadziei i prawdziwej radości, aby odpędzić iluzje, które obiecują łatwe szczęście ze sztucznymi rajami. Głęboka pustka wielu osób może być wypełniona przez nadzieję, jaką nosimy w sercach, z wypływającą z niej radością. Istnieje wielka potrzeba poznania radości, która objawia się w sercu dotkniętym przez miłosierdzie. Doceńmy zatem słowa Apostoła: «Radujcie się zawsze w Panu»” (Flp 4,4; por. 1 Tes 5,16) (*Misericordia et Misera*, 3).

Nadzieja jest zawsze spodziewaniem się dobra. My, chrześcijanie opieramy ją na wierności Boga, na Jego nieodwołalnej miłości miłosiernej, jaką nieustannie okazuje każdemu z nas. Jest ona niemal na wyciągnięcie ręki. Jeśli pozwolimy Bogu działać w nas samych, wówczas objawi On swą moc, która będzie widoczna w życiu indywidualnym, rodzinnym, społecznym, politycznym, narodowym i międzynarodowym.

Siostry i Bracia!

Za tydzień, dziękując Bogu za wielki pontyfikat św. Jana Pawła II, przeżywać będziemy XVII Dzień Papieski pod hasłem „Idźmy naprzód z nadzieją!”. Odbędzie się wtedy zbiórka środków na fundusz stypendialny Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia”, która została powołana przez Konferencję Episkopatu Polski. Od siedemnastu lat jest ona żywym pomnikiem św. Jana Pawła II.

Wsparcie dla Fundacji, o które z ufnością prosimy, umożliwi realizowanie nadziei uzdolnionej młodzieży pochodzącej z niewielkich miejscowości, z niezamożnych rodzin. Dzięki darczyńcom już cztery tysiące młodych ludzi mogło z powodzeniem ukończyć studia na najlepszych polskich uczelniach. Ufamy, że tegoroczna kwesta pozwoli na kontynuowanie stypendiów i pokrycie kosztów formacyjnych obozów wakacyjnych dla uczniów gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych i studentów. Takich stypendystów jest obecnie około dwa tysiące. Fundacja wspiera ich od początku gimnazjum do ukończenia studiów. Ofiarność każdego darczyńcy otwiera przed tymi młodymi ludźmi zachwycające horyzonty nadziei. Za zrozumienie i wsparcie tego dzieła – tak bliskiego sercu św. Jana Pawła II – serdecznie dziękujemy. Bóg zapłać!

Rozpoczynając miesiąc różańca prosimy Niepokalaną Dziewicę, Gwiazdę Nadziei, aby uzdolniła nas do podjęcia z entuzjazmem papieskiego wezwania: „Idźmy naprzód z nadzieją!”. Wypowiedzmy za św. Janem Pawłem II słowa modlitwy: „Maryjo, naucz nas Twojego zawierzenia, Twojej nadziei i Twojej miłości. Naucz nas wychodzić ku Twojemu Synowi. Prowadź nas do Niego. Niech On będzie odpowiedzią na wszystkie nasze pytania. Naucz nas wychodzić ku innym ludziom, może bardziej biednym i samotnym niż każdy z nas” (Częstochowa, 15 sierpnia 1991 r.). Na podążanie szlakami wytyczanymi przez prawdziwie chrześcijańską nadzieję z serca wszystkim błogosławimy.

Podpisali: Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi
obecni na 376. Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski,
Zakopane, 6–7 czerwca 2017 r.

Oświadczenie Rady Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Świeckich w sprawie ograniczenia handlu w niedzielę

1. Rada Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Świeckich spotkała się na sympozjum „Jak żyć po bierzmowaniu?”. Postanowiliśmy dać wyraz zdecydowanego poparcia inicjatywie obywatelskiej, aby wszystkie niedziele były dniami wolnymi od pracy. Jest to elementarny krok ku poszanowaniu ładu Bożego w życiu naszego Narodu.
2. Mamy świadomość, że jeżeli będzie taka wola polityczna, to nie ma przeszkód, aby projekt został uchwalony i wprowadzony w życie. Prosimy zatem stanowiących prawo państwowe, aby uszanowali wolę obywateli, od których otrzymali mandat działania, i poddali głosowaniu projekt dotyczący wszystkich niedziel. Wiara nie jest prywatną sprawą wiernych, ale winna kształtować i przemieniać wszystkie dziedziny życia publicznego.
3. Po uroczystych obchodach 1050. rocznicy chrztu Polski z udziałem najwyższych władz rządowych i kościelnych nie ma powodu, abyśmy wstydzieli się powiedzieć, że świętowanie niedzieli to nałożony przykazaniem Bożym obowiązek religijny chrześcijan, który w porządku demokratycznym winien być uszanowany.
4. Troska o zysk nigdy nie może przeważać troski o człowieka. Jest to ważne tym bardziej, że wielu pracowników ma na tyle słabą pozycję wobec pracodawców, że sami nie są w stanie się obronić. Często są to zagraniczne firmy i korporacje, które w swoich krajach korzystają z dobrodziejstwa odpoczynku niedzielnego, a na naszych Rodaków i na polskie prawo, patrzą przede wszystkim pod kątem jak najniższych kosztów produkcji i jak największych zysków. Dochodzi wręcz do niedopuszczalnych nacisków w poszczególnych firmach i korporacjach, że zagraniczni pracodawcy wymagają indywidualnych oświadczeń od polskich pracowników, że chcą oni dobrowolnie pracować w polskie święta narodowe oraz inne dni ustawowo w Polsce wolne od pracy, jak np. drugi dzień Bożego Narodzenia czy Wielkanocy.
5. Wydaje się, że odmawianie zakorzenionego w cywilizacji europejskiej – i również dzisiaj stosowanego – prawa do świętowania niedzieli, nie koniecznie – a na pewno nie wyłącznie – wpływa z racji ekonomicznych. Wysoko rozwinięte kraje europejskie świętują niedzielę. Znane są też oświadczenia przeprowadzających

- z sukcesem reformy gospodarcze w Polsce, że wolne niedziele nie stanowią przeszkody w rozwoju gospodarczym.
6. Należy poważnie traktować znaną w socjologii zasadę, że wolna niedziela leży w interesie zarówno pracowników jak pracodawców. Pracownik wypoczęty i zadowolony ze swego życia osobistego i rodzinnego pracuje wydajniej. Z drugiej strony nie można człowieka traktować wyłącznie jako siłę roboczą. Historia pamięta dramatyczne konsekwencje tego błędu antropologicznego. Jest sprawą oczywistą, że ludzie potrzebują odpoczynku dla zdrowia fizycznego, duchowego i psychicznego. Nieodpowiedzialne naciskanie na granice ludzkich możliwości to grzech społeczny wołający o pomstę do Nieba. Umiejętność świętowania jest jednym z istotnych rysów humanistycznych. Prawo do życia w małżeństwie i rodzinie jest zaś jednym z najbardziej podstawowych praw człowieka. Trzeba zatem stworzyć warunki, aby każdy mógł budować więzi rodzinne i przyjacielskie.
  7. Nieporozumieniem noszącym ślady manipulacji jest podejmowanie w dyskusjach o niedzieli wolnej od pracy tego, że muszą być otwarte np. stacje benzynowe, restauracje, komunikacja miejska itp. To problem pozorny, od zawsze uregulowany. Powszechnie wiadomo, że w niedzielę muszą pracować służby konieczne do funkcjonowania społeczeństwa.
  8. Cywilizacja europejska zbudowana na fundamencie chrześcijaństwa pokazuje, że dojrzałe przeżywana wiara nie jest ograniczeniem, ale mądrością. W czasie, gdy budujemy Świątynię Bożej Opatrzności jako wotum narodowe i przybliżamy się do świętowania stulecia odzyskania niepodległości, nie lekceważmy Pana Boga w życiu publicznym i nie uzurpujmy sobie prawa do organizowania życia narodowego tak, jakby Bóg nie istniał.

W imieniu Rady KEP ds. Apostolstwa Świeckich
Bp Ignacy Dec, przewodniczący Rady
O. prof. dr hab. Kazimierz Lubowicki OMI, sekretarz Rady

Toruń, 4 listopada 2017 r.

APEL PREZYDIUM KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI w sprawie ochrony prawa do życia od poczęcia do naturalnej śmierci

Prawo do życia jest podstawowym prawem każdego człowieka. Każde dziecko ma prawo żyć, także dziecko chore. Musimy szczególnie chronić prawo bezbronnego dziecka żyjącego pod sercem matki, tak samo jak chronimy życie dziecka po jego narodzinach. O tym, że od chwili poczęcia istnieje już osoba ludzka, choć dopiero w fazie embrionalnej, w bezsporny sposób mówi współczesna nauka. Obrona życia dzieci nie-narodzonych nie jest zatem kwestią tylko religii czy światopoglądu, lecz należy do najbardziej fundamentalnych obowiązków każdego człowieka.

Święty Jan Paweł II nie znajdował żadnego usprawiedliwienia dla zabijania dzieci. W encyklice *Evangelium vitae* stwierdził: „Świadoma i dobrowolna decyzja pozbawienia życia niewinnej istoty ludzkiej jest zawsze złem z moralnego punktu widzenia i nigdy nie może być dozwolona ani jako cel, ani jako środek do dobrego celu. Jest to bowiem akt poważnego nieposłuszeństwa wobec prawa moralnego, co więcej, wobec samego Boga, jego twórcy i gwaranta; jest to akt sprzeczny z fundamentalnymi cnotami sprawiedliwości i miłości. «Nic i nikt nie może dać prawa do zabicia niewinnej istoty ludzkiej, czy to jest embriion czy płód, dziecko czy dorosły, człowiek stary, nieuleczalnie chory czy umierający. Ponadto nikt nie może się domagać, aby popełniono ten akt zabójstwa wobec niego samego lub wobec innej osoby powierzonej jego pieczy, nie może też bezpośrednio ani pośrednio wyrazić na to zgody. Żadna władza nie ma prawa do tego zmuszać ani na to przyzwalać»” (*Evangelium vitae*, 57).

W związku z tym, Prezydium Konferencji Episkopatu Polski zachęca wszystkich do poparcia obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej „Zatrzymaj aborcję”, która ma na celu większą ochronę życia dziecka poczętego (www.zatrzymajaborcje.pl). Jest to ważny krok w stronę ochrony każdego życia od poczęcia do naturalnej śmierci. Za kilka dni kończy się czas wyznaczony na zbieranie podpisów, dlatego raz jeszcze zachęcamy do wsparcia tej inicjatywy. Karty z podpisami należy przelać do organizatorów, aby trafiły do Parlamentu RP do końca listopada.

Kościół katolicki w Polsce stale wspiera rodziny w trudnych sytuacjach życiowych. Jeśli rodzice – pomimo dostępnej pomocy psychologicznej, medycznej i materialnej – nie zdecydują się na wychowywanie dziecka, zawsze mogą przekazać je do adopcji, tym bardziej, że tak wiele rodzin jest gotowych z otwartym sercem przyjąć je i otoczyć swo-

ją opieką. Zabijanie dzieci nigdy nie powinno mieć miejsca. **Zamiast aborcji – adopcja!**

Prosimy o modlitwę za nienarodzone dzieci, aby wszystkie od chwili swego poczęcia cieszyły się miłością i miały zagwarantowane prawo do narodzin i dalszego szczęśliwego życia.

+ Stanisław Gądecki
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

+ Artur Niziński
Sekretarz Generalny
Konferencji Episkopatu Polski

+ Marek Jędraszewski
Arcybiskup Metropolita Krakowski
Wiceprzewodniczący
Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, dnia 8 listopada 2017 r.

Komunikat dotyczący obchodów rocznicy proklamacji *Jubileuszowego Aktu Przyjęcia Jezusa Chrystusa za Króla i Pana*

W ubiegłym roku, w przededniu uroczystości Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata, Pasterze Kościoła w Polsce wraz ze zgromadzonym ludem Bożym dokonali w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach Jubileuszowego Aktu Przyjęcia Jezusa Chrystusa za Króla i Pana. Celem proklamacji aktu było świadome potwierdzenie wyboru Jezusa za Króla i Pana, poddanie się Jego Prawu, woli i władzy oraz wywyższenie Go we wszelkich wymiarach życia: osobistego, rodzinnego, zawodowego i społecznego. Chodzi o podjęcie dzieła intronizacji Jezusa, którego realizacja domaga się solidnej pracy nad sobą i pracy apostołskiej, aby królestwo Chrystusa urzeczywistniało się w nas i pośród nas. Dlatego w rocznicę proklamacji Aktu dobrze będzie uświadomić sobie na nowo powagę i wielkość, a także treść złożonego wówczas ślubowania i wynikających zeń zobowiązań. Budząc w sobie wolę ich podjęcia w życiu, trzeba też prosić Pana Boga o wsparcie. Konkretnym tego wyrazem niech będzie odmawianie w naszych domach i parafiach, przez kolejne dziewięć dni, począwszy od piątku 17 listopada, nowenny, która przed rokiem poprzedziła proklamację Aktu.

Najważniejszym wydarzeniem obchodów rocznicy proklamacji Jubileuszowego Aktu będzie odnowienie go w naszych świątyniach i kaplicach w uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata, 26 listopada br. Niech będzie to dla nas dzień ponownego wywyższenia Jezusa w naszych sercach i rodzinach.

Wcześniej zapraszamy wszystkich na ogólnopolskie obchody rocznicowe. Odbędą się one w dniach 17–19 listopada, w Krakowie–Łagiewnikach. Program obchodów, załączony do niniejszego komunikatu, przewiduje: codzienną Eucharystię, czuwania modlitewne, spotkanie formacyjne i dyskusję panelową. Odnowienie Aktu zostanie dokonane w niedzielę 19 listopada w Bazylice Miłosierdzia Bożego. Poprzedzi je nabożeństwo do Ducha Świętego w Sanktuarium św. Jana Pawła II i Droga Krzyżowa podczas przejścia do Bazyliki. Wszystko zwieńczy uroczysta Eucharystia pod przewodnictwem metropolity krakowskiego, arcybiskupa Marka Jędraszewskiego.

Bądźmy razem w tych ważnych chwilach, zjednoczeni na modlitwie. Duszpasterzy proszę o przewodzenie wszystkiemu.

Bp Stanisław Jamrozek, Delegat KEP ds. Ruchów Intronizacyjnych

List jedności do członków Ruchu Światło-Życie, 8 grudnia 2017 r.

Kochana Wspólnoto Ruchu Światło-Życie!

W dniu 13 października 2017 r. (100-lecie Objawień Fatimskich) w Lublinie na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (tutaj wykładowcą był Sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki) zostałem powołany na Delegata KEP ds. Ruchu Światło-Życie, na pierwszą pięcioletnią kadencję. Okoliczności wyboru pomagają mi odczytać znaki, że to „sprawa” Matki Bożej i Sługi Bożego ks. Blachnickiego, więc pozostaje mi pokornie podziękować Panu Bogu za tę misję i prosić miłosiernego Pana przez wstawiennictwo Niepokalanej o potrzebne łaski do gorliwego wypełniania powierzonych zadań. W tej sytuacji jeszcze dobitniej brzmią słowa wypowiedziane przez ks. Franciszka: „Charyzmat jako powołanie jest jednocześnie skierowaniem na drogę diakonii, czyli służby. Ten, kto otrzymuje dar, jest wezwany, czyli powołany do tego, żeby tym darem służyć”.

Jakie jest pierwsze skojarzenie z nazwiskiem „Blachnicki”? Oaza. Słuszne i niesłuszne. Słuszne – bo rzeczywiście temu dziełu poświęcił swoją działalność duszpasterską. Niesłuszne – bo jego życie i doświad-

czenie Boga było znacznie bogatsze. Był jednym z tych szaleńców Boga, którzy wsłuchani w Jego głos idą za nim bez względu na okoliczności. Niewątpliwie wyprzedził swój czas i ponosił tego konsekwencje. Tak o ks. Blachnickim, ówczesnym wykładowcy KUL (Instytut Teologii Pastoralnej) wypowiedział się ks. dr Wiesław Wilk: „W 1968 roku byłem słuchaczem jego wykładów. Mimo swej wybitnej umysłowości, działalność ks. Blachnickiego nie zamknęła się w sferze nauki. Był przede wszystkim charyzmatycznym duszpasterzem. W 1963 roku ks. Blachnicki, przy pomocy Kurii Diecezjalnej, zakupił dom w Krościenku na tzw. Kopiej Górze. Wykorzystał istniejącą obok kaplicę Dobrego Pasterza i tak rozpoczęło się wielkie dzieło rekolekcji oazowych rozwijające się z roku na rok w potężny Ruch Żywego Kościoła, później Ruch Światło-Życie, w którym znajdowała swe pogłębienie duchowe przede wszystkim młodzież, ale później także studenci, rodziny, klerycy, kapłani”.

Na początku tej posługi pragnę skierować na ręce Generalnego Moderatora Ruchu Światło-Życie, ks. Marka Sędka, list łączności duchowej do Członków Ruchu Światło-Życie. Dziękuję Panu Bogu za kolejny rok formacyjny pod hasłem: „Sługa Niepokalanej”. Dziękuję Niepokalanej Matce Kościoła za opiekę nad Ruchem i za błogosławione owoce tegorocznej pracy. Pragnę podziękować Wszystkim Oazowiczom za wierne podążanie drogą charyzmatu Założyciela i zaangażowanie w radosne głoszenie Ewangelii.

Dziękuję serdecznie kapłanom za wspieranie dzieci, młodzieży i dorosłych na drodze życia Ewangelią i pokazywanie, jak być bliżej Pana Boga. Składam wdzięczne Bóg zapłać za posługę kapłańską na różnych płaszczyznach.

Dziękuję serdecznie Osobom Życia Konsekwowanego, posługującym w Ruchu i na rzecz Ruchu, za współpracę i dzielenie się radością z przeżywania na co dzień powołania według rad ewangelicznych.

Proszę Was, kochani Oazowicze, o wsparcie i nieustającą modlitwę przez cały czas trwania mojej posługi jako delegata KEP ds. Ruchu Światło-Życie. Osobiście ogarniam całym sercem i modlitwą Was wszystkich, Siostry i Bracia, Oazowa Wspólnota. Z serca błogosławię. Szczęść Boże!

Z wyrazami szacunku,
† Krzysztof Włodarczyk
biskup pomocniczy diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej
delegat KEP ds. Ruchu Światło-Życie

Orędzie Bożonarodzeniowe Przewodniczącego Episkopatu w TVP 24 grudnia 2017 r.

Drodzy Widzowie Pierwszego Programu TV Polskiej, Rodacy!

W świętą noc Bożego Narodzenia stajemy ponownie przed tajemnicą betlejemskiej groty, w której Maryja „porodziła swego pierworodnego Syna, owinęła Go w pieluszki i złożyła w żłobie”. Dzięki temu wydarzeniu ta grotta przestała być zimną pieczarą, w której gromadzą się na noc zwierzęta, a stała się miejscem świętym, w którym zamieszkał Syn Boży, adorowany z najwyższą czcią przez Maryję i Józefa.

Do tej adoracji dołączyli wkrótce prości pasterze, którzy „w tej samej okolicy przebywali na polu i trzymali nocną straż nad swoim stadem”. A po pewnym czasie do Betlejem przybyli również Mędrcy ze Wschodu, którzy – zobaczywszy Dziecko – „upadli na twarz i złożyli Mu pokłon”.

Ich wspólnej adoracji towarzyszył śpiew „zastępów niebieskich”, które wielbiły Boga słowami: „Chwała Bogu na wysokościach, a na ziemi pokój ludziom Jego upodobania”. To właśnie ten śpiew aniołów ukazał – w największej syntezie – dwa cele przyjścia Jezusa na ten świat: Bogu chwała, a ludziom pokój.

A zatem, po pierwsze, narodzony Jezus okryje Boga chwałą; wszystkie jego słowa i czyny otoczą Boga czcią. Każdy Jego cud stanie się manifestacją chwały Bożej. Nawet godzina męki i śmierci Jezusa będzie – według Ewangelii św. Jana – objawieniem chwały Bożej. Sam Jezus tak o tym powie: „Ja Ciebie otoczyłem chwałą na ziemi przez to, że wypełniłem dzieło, które Mi dałeś do wykonania”.

Podobnie jak do oddania Bogu chwały będzie zmierzać całe życie Pana Jezusa, tak też do tego samego celu – tj. do „większej chwały Bożej” – jest powołane życie każdego człowieka, będącego przecież odbiciem Bożej Prawdy, Dobra i Piękna. W przypadku każdego z nas, oddawanie chwały Bogu nie ogranicza się do samego faktu naszego istnienia, lecz zrealizuje się przez poznanie Bożej Prawdy, umiłowanie Bożego Dobra i rozkoszowanie się Bożym Pięknem.

Po wtóre, narodzenie Jezusa przyniesie ludziom pokój. W Chrystusie nastąpiło pojednanie człowieka z Bogiem, dzięki czemu każda istota ludzka – świadoma Bożej miłości – może odnaleźć utraczony pokój wewnętrzny. Jestem głęboko przekonany, że człowiek pełen pokoju serca jest bardziej przydatny niż człowiek bardzo uczony. Ten pokój serca, który Chrystus pozostawi na ziemi jest tylko cząstkowy – ze względu na trwające w człowieku skutki grzechu pierworod-

nego. Trwa on w nas tak długo, jak długo jesteśmy otwarci na Boga. Gdy zaś idzie o pokój zewnętrzny, pokój w naszych rodzinach, grupach społecznych i Ojczyźnie, to rodzi się on w życiu społeczeństwa z zachowania Bożych przykazań, z ładu moralnego i porządku etycznego.

Niestety, od pewnego czasu – tak w debacie publicznej, jak i w prywatnych relacjach międzyludzkich, a nawet w życiu rodzinnym – daje się zauważyć pośród Polaków niepokojący wzrost napięcia społecznego i braku szacunku dla osób o innych poglądach, czemu towarzyszy brutalizacja języka a także pojawiające się groźby i agresywne zachowania. Dlatego zwracam się do wszystkich moich Rodaków z gorącym apelem o szerzenie pokoju w naszym społeczeństwie, bo przecież rozwój życia jednostkowego i społecznego domaga się pokoju.

Nasza polska tradycja Bożego Narodzenia jest tradycją pojednania. Nasz opłatek jest chlebem pojednania. Łamiemy się opłatkiem z różnymi ludźmi, czasem bardzo bliskimi, z którymi nas wiele łączy, ale czasem także to i owo dzieli. I łamiemy się z ludźmi dalekimi, z którymi nas łączy bardzo mało, lecz mimo to w tym opłatku stajemy się braćmi i siostrami.

Gdy zaś idzie o nadchodzący, 2018 rok, to – napelnieni Duchem Świętym – będzie on rokiem jubileuszu 1050-lecia powstania najstarszej na polskich ziemiach diecezji poznańskiej i przybycia do Poznania pierwszego biskupa. Celem naszego świętowania będzie głębsze poznanie natury i misji Kościoła, jego historii i współczesności.

Główne uroczystości odbędą się w Poznaniu, w dniach 22, 23 i 24 czerwca. Już dzisiaj bardzo serdecznie zapraszam wszystkich do udziału w tych wydarzeniach. Ufam, że obchód jubileuszu będzie oddaniem Bogu chwały za dotychczasową historię naszej diecezji oraz impulsem do poszerzenia przestrzeni pokoju w życiu naszej społeczności.

Cieszę się, że w nasze dziękczynienie włączą się wszyscy przewodniczący Konferencji Episkopatów całej Europy, którzy przyjęli zaproszenie, aby – w dniach 13–16 września – obradować w Poznaniu nad aktualnymi zadaniami Kościoła w Europie.

Na koniec zaś, życzę wszystkim Widzom TVP1, każdemu i każdej z Was najpierw pokoju serca, a następnie pokoju w Waszych rodzinach, w naszym narodzie, w Europie i na całym świecie. Radosnych i błogosławionych świąt Bożego Narodzenia!

+ Stanisław Gądecki
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

SŁOWO PREZYDIUM KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI na niedzielę Świętej Rodziny „Kochać, nie zabijać!”

Drodzy Bracia i Siostry!

W czytaniach na dzisiejsze Święto Świętej Rodziny św. Paweł Apostoł wymienia wiele cnót, ale podkreśla, że najważniejsze jest, aby realizować je z miłością, „która jest więzią doskonałości”. Dzisiaj chcemy, aby ta zasada wybrzmiała z całą mocą i aby odnosiła się ona do wszystkich: do dzieci zdrowych i do niepełnosprawnych, do osób starszych i do chorych. Wszyscy oni zawsze powinni mieć miejsce w naszych rodzinach.

Każde dziecko potrzebuje miłości. Dziecko poczęte, choć rozwija się w łonie matki, nie jest własnością rodziców – jest powierzone ich trosce przez Boga. Niepełnosprawność czy choroba zawsze pozostaje tajemnicą, z którą zмага się nasz umysł i nasza wiara. Człowiek jednak nie ma prawa do decydowania o kresie życia na żadnym jego etapie, gdyż Panem życia i śmierci jest tylko Bóg!

Wszyscy jesteśmy powołani do kochania i przyjmowania najsłabszych, a nie do ich zabijania. Zarówno wierzący jak i niewierzący są wezwani do ochrony życia od poczęcia do naturalnej śmierci. Nie może być miejsca na zabijanie innych, a szczególnie niepełnosprawnych i chorych dzieci!

To nie jest kwestia tylko światopoglądu czy religii, ale przede wszystkim nauki, która jednoznacznie wykazuje, że życie człowieka rozpoczyna się w momencie poczęcia.

Niedawno do opinii publicznej dotarła wstrząsająca informacja o aborcji dziecka w 24. tygodniu życia. Dziecko przeżyło tę aborcję. Jednak, zamiast być otoczone opieką, zostało pozostawione samo sobie, aby zmarło i tak się stało. Takich nieludzkich praktyk jest w Polsce więcej. Trzeba się im zdecydowanie przeciwstawić! Nie wahajmy się zabierać głosu w imieniu tych, którzy sami bronić się jeszcze nie mogą!

Dramatyczny paradoks współczesności polega na tym, że wielu dzieciom, które znajdują się dziś pod sercem matki, nie jest dane przyjść na świat. W majestacie polskiego prawa są one zabijane przed narodzeniem. Obecnie pozwala na to przepis ustawy umożliwiający pozbawianie życia poczętych dzieci w trzech przypadkach. Jednym z nich jest podejrzenie o nieuleczalną chorobę lub niepełnosprawność. Jest to aborcja z przyczyn eugenicznych. Według danych Ministerstwa Zdrowia z tego powodu wykonywanych jest 95 procent aborcji. Wśród nich większość stanowią dzieci z Zespołem Downa. Jeśli pozwolimy im się naro-

dzić, będą żyć wśród nas, rozwijać się i obdarowywać nas swą miłością i zaufaniem. Pomimo niepełnosprawności mogą być cennymi członkami społeczności, choć zazwyczaj wymagają pomocy. Głęboko niemoralne jest prawo, oparte na przesłance eugenicznej, które pozwala takich ludzi zabijać!

W Sejmie czeka projekt ustawy „Zatrzymaj aborcję”. Przewiduje on zniesienie możliwości aborcji eugenicznej. Polscy Biskupi popierają tę obywatelską inicjatywę jako krok do pełnej ochrony życia i apelują do wszystkich ludzi dobrej woli o wyrażenie jej swego poparcia. Apelujemy też do sumień wszystkich posłów i senatorów, mając świadomość, że to od nich zależy decyzja, czy ustawa ta zostanie przyjęta. Zwracamy się do nich tym bardziej, gdyż wiemy, że większość z nich deklaruje wiarę i wierność wartościom chrześcijańskim. Jesteśmy przekonani, że parlamentarzyści postawią wartości moralne ponad partyjnymi kalkulacjami!

Powszechnie znane jest przywiązanie Polaków do osoby św. Jana Pawła II. Dla zdecydowanej większości z nas jest on autorytetem. Sprawa obrony życia była jednym z najważniejszych wątków pontyfikatu Papieża Polaka. W 1999 r. w Łowiczu mówił: „zwracam się do wszystkich ojców i matek mojej Ojczyzny i całego świata, do wszystkich ludzi bez wyjątku: każdy człowiek poczęty w łonie matki ma prawo do życia!”. Dajmy więc świadectwo wierności nauczaniu naszego świętego Rodaka i upomnijmy się o prawo do życia dla wszystkich poczętych dzieci! Pamiętajmy, że zamiast aborcji zawsze istnieje możliwość oddania dziecka do adopcji.

Życząc wszystkim rodzinom, aby Rok Pański 2018 stał się okazją do naszego świadectwa miłości do chorych i niepełnosprawnych dzieci, z serca wszystkim błogosławimy.

+ Stanisław Gądecki
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

+ Artur Niziński
Sekretarz Generalny
Konferencji Episkopatu Polski

+ Marek Jędraszewski
Arcybiskup Metropolita Krakowski
Wiceprzewodniczący
Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, dnia 31 grudnia 2017 r.

Biskup diecezjalny

I. DEKRETY I ZARZĄDZENIA

DEKRET WŁĄCZENIA DO STANU DZIEWIC KONSEKROWANYCH

Na większą chwałę Boga Wszchemogącego w Trójcy Świętej Jedyne!

„Nie mam zaś nakazu Pańskiego co do dziewic, lecz daję radę jako ten, który – wskutek doznanego od Pana miłosierdzia – godzien jest, aby mu wierzono. [...] Kobieta niezamężna i dziewica troszczy się o sprawy Pana, o to, by była święta i ciałem, i duchem” (1 Kor 7,25.34).

„Radością i nadzieją napawa fakt, że znów rozkwita dziś starożytny stan dziewic Bogu poświęconych, którego istnienie w chrześcijańskich wspólnotach jest poświadczane od czasów apostołskich. Dziewice konsekrowane przez Biskupa łączą się szczególną więzią z Kościołem lokalnym, któremu służą z poświęceniem, chociaż pozostają w świecie. Żyjąc osobno lub wspólnie z innymi, są szczególnym eschatologicznym wizerunkiem niebiańskiej Oblubienicy i przyszłego życia, w którym Kościół znowu wreszcie pełni miłości do Chrystusa-Oblubieńca” (*Vita consecrata* 7).

Niniejszym dekretem uroczyste poświadczam, że dnia 9 grudnia 2017 r., w czwartym roku Pontyfikatu Papieża Franciszka oraz dziesiątym pasterskiego posługiwania w Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej Biskupa Edwarda Dajczaka, przy udziale licznie zgromadzonych wiernych, w kościele katedralnym pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Koszalinie, zgodnie z tradycją apostołską przypomnianą w adhortacji apostołskiej Jana Pawła II *Vita consecrata* oraz w oparciu o przepis kan. 604 KPK, po okresie odpowiedniego przygotowania duchowego, została przeze mnie uroczystym obrzędem włączona do stanu dziewic konsekrowanych

Agnieszka Katarzyna JOKIEL

Jako osoba konsekrowana, niech dochowuje wierności swoim zobowiązaniom wobec Boga i Kościoła, a własnym świadectwem życia wzywa ludzi naszych czasów, aby podnieśli wzrok ku górze, aby nie pozwolili się przygniść codzienności, ale by umieli się zachwycić Bogiem i Ewangelią Jego Syna. Niech Maryja pomoże zachować jej dziewiczo nienaruszoną wiarę, mocną nadzieję i szczerą miłość oraz wspomaga w dążeniu do wieczystej i jedynej szczęśliwości.

Dan w Koszalinie w sobotę pierwszego tygodnia Adwentu
dnia 9 grudnia RP 2017, Znak: PdZ J 1 – 1/17

ks. dr Waław Łukasz
Kancelarz Kurii

bp Krzysztof Włodarczyk
Wikariusz Generalny

DEKRET
WŁĄCZENIA DO STANU WDÓW KONSEKROWANYCH

Na większą chwałę Boga Wszechmogącego w Trójcy Świętej Jedyne!

„*Ta zaś, która rzeczywiście jest wdową, jako osamotniona złożyła nadzieję w Bogu i trwa w zanoszeniu próśb i modlitw we dnie i w nocy*” (1 Tm 5,5).

„*Prawdziwa wdowa powinna być wdową nie tylko ciałem, ale i sercem. Chodzi o to, by miała niezłomną wolę pozostać w stanie czystego wdowieństwa. Jeżeli prawdziwa wdowa dla umocnienia się w stanie wdowieństwa zechce uczynić Bogu ślub czystości, przyzdobi bardzo swoje wdowieństwo, a postanowienie swoje mocno zabezpieczy*” (św. Franciszek Salezy, *Filotea* 3,40).

„*Ostatnio odrodziła się też praktyka konsekracji wdów, znana od czasów apostołskich (por. 1 Tm 5,5.9–10; 1 Kor 7,8) oraz konsekracja wdowców. Osoby te, składając wieczysty ślub czystości, przeżywanej jako znak Królestwa Bożego, konsekrują swój stan życia, aby poświęcić się modlitwie i służbie Kościołowi*” (*Vita consecrata* 7).

Niniejszym dekretem uroczyste poświadczam, że dnia 9 grudnia 2017 r., w czwartym roku Pontyfikatu Papieża Franciszka oraz dziesiątym pasterskiego posługiwania w Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej Biskupa Edwarda Dajczaka, przy udziale licznie zgromadzonych wiernych, w kościele katedralnym pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Koszalinie, zgodnie z tradycją apostołską przypomnianą w adhortacji apostołskiej Jana Pawła II *Vita consecrata* (oraz kan. 570 KKKW), po okresie odpowiedniego przygotowania duchowego, została przeze mnie uroczystym obrzędem włączona do stanu wdów konsekrowanych

Marianna Janina BRILOWSKA

Jako osoba konsekrowana, niech dochowuje wierności swoim zobowiązaniom wobec Boga i Kościoła, a własnym świadectwem życia wzywa ludzi naszych czasów, aby podnieśli wzrok ku górze, aby nie pozwolili się przygnieść codzienności, ale by umieli się zachwycić Bogiem i Ewangelią Jego Syna. Niech Maryja pomoże zachować jej nienaruszoną wiarę, mocną nadzieję i szczerą miłość oraz wspomaga w dążeniu do wieczystej i jedynej szczęśliwości.

Dan w Koszalinie w sobotę pierwszego tygodnia Adwentu
dnia 9 grudnia RP 2017

Znak: Pw B 1 – 1/17

ks. dr Wacław Łukasz
Kancelerz Kurii

bp Krzysztof Włodarczyk
Wikariusz Generalny

**DEKRET
WŁĄCZENIA DO STANU WDÓW KONSEKROWANYCH**

Na większą chwałę Boga Wszchemogącego w Trójcy Świętej Jedyne!

„*Ta zaś, która rzeczywiście jest wdową, jako osamotniona złożyła nadzieję w Bogu i trwa w zanoszeniu próśb i modlitw we dnie i w nocy*” (1 Tm 5,5).

„*Prawdziwa wdowa powinna być wdową nie tylko ciałem, ale i sercem. Chodzi o to, by miała niezłomną wolę pozostać w stanie czystego wdowieństwa. Jeżeli prawdziwa wdowa dla umocnienia się w stanie wdowieństwa zechce uczynić Bogu ślub czystości, przyozdobi bardzo swoje wdowieństwo, a postanowienie swoje mocno zabezpieczy*” (św. Franciszek Salezy, *Filotea* 3,40).

„*Ostatnio odrodziła się też praktyka konsekracji wdów, znana od czasów apostołskich (por. 1 Tm 5,5,9–10; 1 Kor 7,8) oraz konsekracja wdowców. Osoby te, składając wieczysty ślub czystości, przeżywanej jako znak Królestwa Bożego, konsekrują swój stan życia, aby poświęcić się modlitwie i służbie Kościołowi*” (*Vita consecrata* 7).

Niniejszym dekretem uroczysteświadczam, że dnia 9 grudnia 2017 r., w czwartym roku Pontyfikatu Papieża Franciszka oraz dziesiątym pasterskiego posługiwania w Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej Biskupa Edwarda Dajczaka, przy udziale licznie zgromadzonych wiernych, w kościele katedralnym pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Koszalinie, zgodnie z tradycją apostołską przypomnianą w adhortacji apostołskiej Jana Pawła II *Vita consecrata* (oraz kan. 570 KKKW), po okresie odpowiedniego przygotowania duchowego, została przeze mnie uroczystym obrzędem włączona do stanu wdów konsekrowanych

Krystyna DĄBROWSKA

Jako osoba konsekrowana, niech dochowuje wierności swoim zobowiązaniom wobec Boga i Kościoła, a własnym świadectwem życia wzywa ludzi naszych czasów, aby podnieśli wzrok ku górze, aby nie pozwolili się przygnieść codzienności, ale by umieli się zachwycić Bogiem i Ewangelią Jego Syna. Niech Maryja pomoże zachować jej nienaruszoną wiarę, mocną nadzieję i szczerą miłość oraz wspomaga w dążeniu do wieczystej i jedynej szczęśliwości.

Dan w Koszalinie w sobotę pierwszego tygodnia Adwentu
dnia 9 grudnia RP 2017

Znak: Pw S 1 – 1/17

ks. dr Wacław Łukasz
Kancelerz Kurii

bp Krzysztof Włodarczyk
Wikariusz Generalny

**DEKRET
WŁĄCZENIA DO STANU WDÓW KONSEKROWANYCH**

Na większą chwałę Boga Wszchemogącego w Trójcy Świętej Jedyne!

„Ta zaś, która rzeczywiście jest wdową, jako osamotniona złożyła nadzieję w Bogu i trwa w zanoszeniu próśb i modlitw we dnie i w nocy” (1 Tm 5,5).

„Prawdziwa wdowa powinna być wdową nie tylko ciałem, ale i sercem. Chodzi o to, by miała niezłomną wolę pozostać w stanie czystego wdowieństwa. Jeżeli prawdziwa wdowa dla umocnienia się w stanie wdowieństwa zechce uczynić Bogu ślub czystości, przyozdobi bardzo swoje wdowieństwo, a postanowienie swoje mocno zabezpieczy” (św. Franciszek Salezy, Filotea 3,40).

„Ostatnio odrodziła się też praktyka konsekracji wdów, znana od czasów apostołskich (por. 1 Tm 5,5.9–10; 1 Kor 7,8) oraz konsekracja wdowców. Osoby te, składając wieczysty ślub czystości, przeżywanej jako znak Królestwa Bożego, konsekrują swój stan życia, aby poświęcić się modlitwie i służbie Kościołowi” (Vita consecrata 7).

Niniejszym dekretem uroczysteświadczam, że dnia 9 grudnia 2017 r., w czwartym roku Pontyfikatu Papieża Franciszka oraz dziesiątym pasterskiego posługiwania w Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej Biskupa Edwarda Dajczaka, przy udziale licznie zgromadzonych wiernych, w kościele katedralnym pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Koszalinie, zgodnie z tradycją apostołską przypomnianą w adhortacji apostołskiej Jana Pawła II *Vita consecrata* (oraz kan. 570 KKKW), po okresie odpowiedniego przygotowania duchowego, została przeze mnie uroczystym obrzędem włączona do stanu wdów konsekrowanych

Barbara SŁODKIEWICZ

Jako osoba konsekrowana, niech dochowuje wierności swoim zobowiązaniom wobec Boga i Kościoła, a własnym świadectwem życia wzywa ludzi naszych czasów, aby podnieśli wzrok ku górze, aby nie pozwolili się przygnieść codzienności, ale by umieli się zachwycić Bogiem i Ewangelią Jego Syna. Niech Maryja pomoże zachować jej nienaruszoną wiarę, mocną nadzieję i szczerą miłość oraz wspomaga w dążeniu do wieczystej i jedynej szczęśliwości.

Dan w Koszalinie w sobotę pierwszego tygodnia Adwentu

dnia 9 grudnia RP 2017

Znak: Pw D 2 – 1/17

ks. dr Wacław Łukasz
Kancelerz Kurii

bp Krzysztof Włodarczyk
Wikariusz Generalny

ZWOLNIENIA I NOMINACJE

zwolnieni

z obowiązków wikariusza:

- 20.10.2017 ks. Bartłomiej Pająk z parafii pw. św. Wojciecha w Kołobrzegu
- 20.10.2017 ks. Stanisław Wiechowski z parafii pw. św. Stefana w Barwicach
- 31.12.2017 ks. Marcin Gajowniczek z parafii pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Czarnem

z funkcji wykładowcy katechetyki w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie:

- 23.10.2017 ks. Krzysztof Kantowski

z obowiązków kapelana w Szpitalu Powiatowym w Białogardzie:

- 31.12.2017 ks. Ludwik Musiał

z obowiązków obrońcy węzła małżeńskiego przy Sądzie Biskupim Koszalińsko-Kołobrzesckim w Koszalinie:

- 31.12.2017 ks. Jarosław Kodzia

mianowani

wikariuszem w parafii:

- 21.10.2017 ks. Bartłomiej Pająk w parafii pw. św. Stefana w Barwicach
- 21.10.2017 ks. Stanisław Wiechowski w parafii pw. św. Wojciecha w Kołobrzegu

kapelanem:

- 1.10.2017 ks. Marian Markowski w Domu Pomocy Społecznej i Centrum Rehabilitacji dla Osób ze Stwardnieniem Rozsianym w Bornem Sulinowie

1.01.2018 ks. Piotr Neumann w Szpitalu Powiatowym
w Białogardzie

diecezjalnym ojcem duchownym:

4.10.2017 o. Andrzej Mielewczyk OFMConv, dekanat Koszalin

przeniesiony w stan spoczynku:

1.12.2017 ks. Antoni Zieliński

Moderatorem Diecezjalnym Domowego Kościoła – gałęzi rodzinnej
Ruchu Światło-Życie:

20.10.2017 ks. Piotr Wieteska

wykładowcą teologii pastoralnej szczegółowej oraz socjologii w Wyż-
szym Seminarium Duchownym w Koszalinie:

23.10.2017 ks. Remigiusz Szauer

wykładowcą teologii pastoralnej ogólnej oraz teologii apostołstwa i la-
ikatu w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie:

23.10.2017 ks. Dariusz Wypych

pomocniczym wikariuszem sądowym (wiceoficjałem) przy Sądzie Bi-
skupim Koszalińsko-Kołobrzeskim w Koszalinie:

1.01.2018 ks. Jarosław Kodzia

zastępcą dyrektora Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej:

1.12.2017 Jacek Krzyżanowski

II. LISTY, HOMILIE I WYSTĄPIENIA

KOMUNIKAT BISKUPA DIECEZJALNEGO dotyczący inicjatywy duszpasterskiej „Różaniec do Granic”

Drodzy Diecezjanie,

7 października 2017 r. w całej Polsce odbędzie się wyjątkowe wydarzenie – „Różaniec do Granic”, podczas którego Polacy wyjdą na granice naszej Ojczyzny, by modlić się i powierzyć swoje życie Maryi. Dobrze wiemy, że Maryja jest Królową Polski i przez całe pokolenia opiekuje się nami, a w trudnych momentach historii zawsze była przy nas, a my przy Niej.

Jako ratunek dla świata Matka Boża wskazuje na modlitwę różańcową. Dokładnie 140 lat temu objawiła się w Gietrzwałdzie i powiedziała: „Odmawiajcie codziennie różaniec!”. Czterdzieści lat później w Fatimie powtórzyła to wezwanie. Pragniemy odpowiedzieć na zaproszenie Matki Bożej do odmawiania różańca i wziąć udział w duchowym działaniu na rzecz przyszłości naszej Ojczyzny i całej Europy.

Zachętą do wspólnej modlitwy różańcowej dookoła Polski niech będą także słowa siostry Łucji z Fatimy, która powiedziała: „Nie ma w życiu problemu, którego nie można rozwiązać za pomocą różańca”.

Poprosiłem już księży o zorganizowanie w sobotę, 7 października, autokarów, które dowiozą nas do nadmorskich miejscowości, w których ustanowiłem kościoły stacyjne. W kościołach tych o godz. 11:00 zostanie odprawiona Eucharystia, a po niej przejdziemy na nadmorskie plaże, by odmówić wspólnie różaniec. Przyjedźmy w stanie łaski uświęcającej, by jak najowocniej przeżyć to spotkanie.

Niech w modlitwę różańcową włączą się również ci, którzy nie będą mogli udać się na granice Polski. Rodziny niech modlą się w swoich domach, chorzy w szpitalach, a wspólnoty parafialne w swoich kościołach. Proszę duszpasterzy, aby w tym dniu przeżywali w parafiach bardziej uroczyste nabożeństwo różańcowe.

Tego dnia cała Polska od Bałtyku po Tatry, na Wschodzie i Zachodzie wyszeptła swoją modlitwę do Bożej Matki. Nie może nas tam zabraknąć, czekam na Was! Otaczam modlitwą i błogosławię.

+ Edward Dajczak

Biskup Koszalińsko-Kołobrzeski

Koszalin, dn. 20.09.2017 r., Znak: B 22 – 30/17

Czcigodna
Siostra M. Katarzyna ANTOLAK ISSM
Animatorka Apostolatu Pielgrzymującej Matki w Polsce
ul. Zielona 38 75-664 KOSZALIN

BISKUP KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKI

Dnia 8 września 2012 r. ks. abp Rino Fisichella, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Nowej Ewangelizacji, ukoronował Matkę Trzykroć Przedziwną z Szensztatu, w Jej pielgrzymującym wizerunku zwanym „Auxiliar”, na Królową Nowej Ewangelizacji Europy. Świadcami tego wydarzenia w Schoenstatt koło Koblencji było trzy tysiące pielgrzymów z całej Europy. Z tej okazji Papież Benedykt XVI napisał: „Niech Pan przez Jej wstawienictwo otworzy wiele ludzkich serc na Dobrą Nowinę wiary, a nas niech uczyni zafascynowanymi świadkami swojej miłości...” i udzielił wszystkim pielgrzymom swojego apostołskiego błogosławieństwa.

Obecnie obraz „Auxiliar” wyrusza po raz trzeci w pielgrzymią drogę po Europie zaczynając od Polski. W miesiącach grudniu roku 2017 i styczniu roku 2018 nawiedzi parafie naszej Koszalińsko-Koło-brzeskiej Diecezji.

Apostolat Pielgrzymującej Matki Bożej jest inicjatywą Ruchu Szensztackiego i formą nowej Ewangelizacji, który działa na całym świecie. W prostej kapliczce Matka Boża nawiedza, w każdym miesiącu, około 9 milionów rodzin, zatrzymując się na 2 lub 3 dni w ich domach. W Polsce istnieje 1600 kręgów, które działają w ponad 30 diecezjach.

Błogosławiąc tej apostołskiej inicjatywie Sióstr Szensztackich z serca zachęcam Księży Proboszczów do przyjęcia w swoich parafiach pielgrzymującego obrazu Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej.

+ Edward Dajczak
Biskup Koszalińsko-Koło-brzeski

Koszalin, dnia 31.10.2017 r.
Znak: HŻ 22 – 2/17

BISKUP KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKI

Zgodnie z przepisami *I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (Statut 264 § 3; Aneks nr 14 p. 4) oraz ze *Statutem Wzajemnej Pomocy Kapłańskiej Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (znak: B 13 – 3/16, p. IV 2), na podstawie propozycji zmiany wysokości składek, przedstawionych przez Zarząd WPK w piśmie z dnia 06.11.2017 r. i określonych przez Radę Kapłańską na posiedzeniu w dniu 14.12.2017 r., niniejszym **zatwierdzam wysokość miesięcznych składek** parafialnych i osobistych na Wzajemną Pomoc Kapłańską w następującej wysokości:

1. Składki parafialne WPK

Parafia – ilość mieszkańców	Składka parafialna miesięczna
Do 1000	22 zł
1001 do 2000	44 zł
2001 do 3000	66 zł
3001 do 4000	83 zł
4001 do 5000	94 zł
5001 do 6000	105 zł
6001 do 7000	121 zł
7001 do 8000	132 zł
8001 do 10 000	182 zł
10 001 do 12 000	198 zł
12 001 do 14 000	220 zł
14 001 do 16 000	286 zł
16 001 do 18 000	308 zł
18 001 do 20 000	330 zł
20 001 do 23 000	418 zł
23 001 do 25 000	495 zł

Parafie zakonne i parafie wojskowo-cywilne płacą 50% obowiązującej składki (stosownie do liczby mieszkańców parafii).

2. Składki osobiste WPK

Parafia – ilość mieszkańców	Składka miesięczna Ksiądz Proboszcz	Składka miesięczna Ksiądz Wikariusz
Do 1000	33 zł	—
1001 do 2000	44 zł	33 zł
2001 do 3000	50 zł	39 zł
3001 do 4000	55 zł	50 zł
4001 do 5000	61 zł	55 zł
5001 do 6000	66 zł	61 zł
6001 do 7000	72 zł	66 zł
7001 do 8000	77 zł	72 zł
8001 do 10 000	94 zł	88 zł
10 001 do 12 000	110 zł	94 zł
12 001 do 14 000	127 zł	99 zł
14 001 do 16 000	149 zł	105 zł
16 001 do 18 000	171 zł	110 zł
18 001 do 20 000	182 zł	116 zł
20 001 do 23 000	198 zł	121 zł
23 001 do 25 000	209 zł	121 zł

3. Wszyscy **księża inkardynowani** do Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej, a **nie pełniący funkcji duszpasterskich** w parafiach – księża pracujący w Kurii Biskupiej, wykładowcy i zarząd Wyższego Seminarium Duchownego, księża uczący w innych uczelniach kościelnych czy świeckich, pracujący w innych instytucjach kościelnych i studenci (z wyjątkiem księży emerytów i rencistów oraz przebywających na urlopie zdrowotnym, z wyłączeniem urlopowanych za nałogi – chyba, że jest to okres leczenia w specjalistycznym ośrodku) będą wpłacać na WPK składkę personalną w wysokości 55 zł miesięcznie.

Określone powyżej składki obowiązują od dnia 1 stycznia 2018 r.

ks. dr Wacław Łukasz

+ Edward Dajczak

Kanclerz Kurii

Biskup Koszalińsko-Koło-brzeski

Koszalin, dnia 18.12.2017 r., Znak: B 13 – 22/17

III. KALENDARIUM POŚLUGI BISKUPA DIECEZJALNEGO

PAŹDZIERNIK

6 października

- inauguracja roku akademickiego na Akademii Pomorskiej w Słupsku i pobłogosławienie nowego budynku Wydziału Nauk o Zarządzaniu i Bezpieczeństwie
- Msza św. z okazji 60-lecia V Liceum Ogólnokształcącego – koszalińska katedra

7 października

- Msza św. podczas akcji „Różaniec do Granic” – kołobrzeska bazylika
- Msza św. podczas 5. Forum Charyzmatycznego „Jezu, niech moje serce zapłonie” – hala Liceum Ogólnokształcącego Nr 2 im. Władysława Broniewskiego w Koszalinie

8 października

- wizytacja kanoniczna parafii Wrzosowo

9 października

- wizytacja w szkołach w Karwinie i we Wrzosowie

10 października

- Msza św. z okazji 150. rocznicy konsekracji kościoła pw. św. Mikołaja w Wałczu

14 października

- Msza św. – darłowskie hospicjum i akcja Pola Nadziei

15 października

- Msza św. w 10. rocznicę śmierci kard. nom. Ignacego Jeża – kołobrzeska bazylika

16 października

- wizytacja w szkole w Gorawinie

19 października

- konferencja dla wikariuszy – CEF

21 października

- inauguracja roku akademickiego – WSD

22 października

- wizytacja kanoniczna parafii Karwin

25 października

- Msza św. z okazji 34. rocznicy poświęcenia koszalińskiej katedry

26 października

- 70-lecie WSD w Paradyżu

27 października

- konferencja dla abp Grzegorza Rysia

28 października

- uroczyste poświęcenie kościoła rektoralnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP i pobłogosławienie Domu Księży Emerytów – Kołobrzeg
- poświęcenie hospicjum w Kołobrzegu

28–30 października

- wizytacja i bierzmowanie w parafii Mierzyn

LISTOPAD

1 listopada

- Msza św. na Cmentarzu Komunalnym w Koszalinie

3 listopada

- Msza św. w intencji leśników i myśliwych – kościół pw. MB Wspomożenia Wiernych w Tychowie

4 listopada

- ingres abpa Grzegorza Rysia – Łódź

5–6 listopada

- wizytacja kanoniczna parafii i szkoły w Robuniu

8 listopada

- sesja kurialna – rezydencja biskupia

10 listopada

- Msza św. w kościele Mariackim w Świdwinie

11 listopada

- Msza św. odpustowa w kościele pw. św. Marcina w Kołobrzegu
- Msza św. podczas 24. Diecezjalnej Pielgrzymki Ruchu Światło-Życie – WSD

12–13 listopada

- wizytacja kanoniczna parafii i szkoły w Gościnie

14 listopada

- spotkanie pastoralne dla księży proboszczów – WSD

17 listopada

- wizytacja w szkole w Dygowie

18 listopada

- Msza św., spotkanie i posiłek dla ubogich i bezdomnych w ramach obchodów pierwszego Światowego Dnia Ubogich – Dom Miłosierdzia Bożego
- udział w sympozjum naukowym „Liturgia i muzyka liturgiczna we współczesnej debacie teologicznej” – WSD

19 listopada

- wizytacja kanoniczna parafii Dygowo

20–25 listopada

- rekolekcje biskupie i Kongres Nowej Ewangelizacji – Częstochowa

26 listopada

- Msza św. dla członków Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży i złożenie przyrzeczeń nowych członków KSM – kołobrzaska bazylika

27 listopada

- podsumowanie wizytacji kanonicznej w dekanacie Gościno – Dygowo

GRUDZIEŃ

3 grudnia

- Msza św. (ekstremalne rozpoczęcie Adwentu dla mężczyzn o godz. 5:00) – koszalińska katedra
- 29. Festiwal Pieśni Religijnej im. św. Jana Pawła II – Centrum Kultury 105

4 grudnia

- Msza św. rozpoczynająca sympozjum „Św. Otton z Bambergu – Apostoł Pomorza” – kościół pw. św. Ottona w Słupsku

8 grudnia

- Msza św. w Uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP – koszalińska katedra
- uroczystość z okazji pierwszych urodzin kawiarni „Kawa z Duszą” – Koszalin

9 grudnia

- Msza św. z okazji 20-lecia Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” – kościół pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Koszalinie
- pogrzeb śp. Jana Łukasza, Taty ks. Wacława Łukasza – kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Połczynie-Zdroju
- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie

10 grudnia

- ingres bpa Wiesława Śmigła – Toruń

12 grudnia

- spotkanie z alumnami roku propedeutycznego – Szczecinek

14 grudnia

- spotkanie Rady Kapłańskiej i księży dziekanów – CEF
- piąte posiedzenie Komisji głównej

15 grudnia

- przedświąteczne spotkanie w domu biskupim z dziennikarzami
- Msza św. w kościele w Czarnem po remoncie
- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Czarnem

16 grudnia

- przedświąteczne spotkanie ze Skautami Europy – CEF
- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. NMP Królowej Różańca Świętego w Słupsku

17 grudnia

- Msza św. i poświęcenie kaplicy – Role

18 grudnia

- spotkanie opłatkowe z chorymi i z personelem szpitala – Szpital Wojewódzki w Koszalinie
- spotkanie opłatkowe z Pionierami Miasta Koszalina zrzeszonymi w Klubie Pionierów – City Box w Koszalinie

21 grudnia

- spotkanie opłatkowe z osadzonymi i personelem Zakładu Karnego w Koszalinie
- Betlejemskie Światło Pokoju w domu biskupim (22. Koszalińska Drużyna Harcerzy Starszych „Horyzont”)

22 grudnia

- spotkanie opłatkowe w kurii biskupiej
- wigilia w WSD

23 grudnia

- Adwentowe Czuwanie Młodych – koszalińska katedra
- powołanie synodalnej Komisji ds. młodych

24 grudnia

- spotkanie opłatkowe w Domu Hospicyjno-Opiekuńczym Caritas im. bpa Czesława Domina w Darłowie
- pasterka – Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Słupsku

30 grudnia

- koncert charytatywny na rzecz budowy Centrum Pielgrzymkowo-Turystycznego na Górze Chełmskiej – Filharmonia Koszalińska

31 grudnia

- spotkanie opłatkowe w Klasztorze Sióstr Karmelitanek Bosych w Bornem Sulinowie

Synod diecezjalny

DEKRET USTANOWIENIA KOMISJI DO SPRAW MŁODYCH II SYNODU DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ

W nawiązaniu do *Dekretu zwołania II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej* z dnia 11 czerwca 2016 r. (znak: B 15 – 1/16), stosownie do postanowień *Regulaminu II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej* z dnia 23 grudnia 2016 r. (znak: B 15 – 5/16), niniejszym ustanawiam **Komisję do spraw młodych II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej** w następującym składzie:

1. ks. Remigiusz Szauer – przewodniczący
2. p. Filip Jachowicz – sekretarz
3. ks. Mariusz Ambroziewicz
4. p. Natalia Andrzejczak
5. kl. Wojciech Borkowski
6. p. Paulina Borowska
7. p. Anna Buras
8. p. Jakub Buras
9. p. Rafał Cysewski
10. s. Natalia Frączek WDŁB
11. p. Mateusz Grubalski
12. ks. Dawid Hamrol
13. ks. Paweł Haraburda
14. p. Joanna Jabłońska
15. p. Andrzej Jarząb
16. ks. Daniel Kołacz
17. s. Wiktoria Kucharska CSDC
18. s. Aleksandra Mikołajczak ISSM
19. p. Mikołaj Rybarczyk
20. p. Agnieszka Rybińska
21. p. Piotr Rybiński
22. p. Katarzyna Sadowska
23. p. Maria Trusiło-Kiepuszewska
24. ks. Andrzej Zaniewski

Zadania i zasady funkcjonowania komisji określa *Regulamin II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej*. Jej prace powierzam opiece Najświętszej Maryi Panny Bolesnej, Pani Skrzatuskiej oraz wstawiennictwu patronów diecezji – świętego Wojciecha i świętego Maksymiliana Kolbego. Wszystkim członkom komisji życzę światła Ducha Świętego i z serca błogosławię.

ks. dr Wacław Łukasz
Kancleż Kurii

+ Edward Dajczak
Biskup Koszalińsko-Kołobrzescki

Koszalin, 23 grudnia 2017 r., Znak: B 15 – 46/17

I. ZMIANY PERSONALNE W KOMISJACH SYNODALNYCH

W miejsce zmarłego 21 lipca 2017 roku ks. Wojciecha Gappy, biskup Edward Dajczak z dniem 20 października 2017 roku mianował ks. Mariana Subocza członkiem Komisji ds. duchowieństwa. Natomiast dnia 14 listopada 2017 roku biskup Dajczak mianował ks. Łukasza Gąsiorowskiego członkiem Komisji głównej, a ks. Dariusza Wypycha – członkiem Komisji ds. katechizacji.

Dnia 23 grudnia 2017 roku biskup Edward Dajczak ustanowił synodalną Komisję ds. młodych:

1. ks. Remigiusz Szauer – przewodniczący
2. p. Filip Jachowicz – sekretarz
3. ks. Mariusz Ambroziewicz
4. p. Natalia Andrzejczak
5. kl. Wojciech Borkowski
6. p. Paulina Borowska
7. p. Anna Buras
8. p. Jakub Buras
9. p. Rafał Cysewski
10. s. Natalia Frączek WDŁB
11. p. Mateusz Grubalski
12. ks. Dawid Hamrol
13. ks. Paweł Haraburda
14. p. Joanna Jabłońska
15. p. Andrzej Jarzab
16. ks. Daniel Kołacz
17. s. Wiktoria Kucharska CSDC
18. s. Aleksandra Mikołajczak ISSM
19. p. Mikołaj Rybarczyk
20. p. Agnieszka Rybińska
21. p. Piotr Rybiński
22. p. Katarzyna Sadowska
23. p. Maria Trusiło-Kiepuszewska
24. ks. Andrzej Zaniewski

W związku z mianowaniem członkami Komisji ds. młodych: ks. Mariusz Ambroziewicz i ks. Andrzej Zaniewski zostali odwołani z Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji.

II. PRACE KOMISJI SYNODALNYCH

1. Komisja główna

Czwarte posiedzenie odbyło się 14 listopada 2017 roku. Podczas niego naukowcy z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego w Warszawie przedstawili ofertę badań, które mogą przeprowadzić w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. Po odbyciu dyskusji członkowie komisji postanowili, aby przed podjęciem ostatecznej decyzji w tej sprawie zostały zaprezentowane jeszcze inne projekty badawcze. Komisja zapoznała się również z aktualnym stanem prac komisji tematycznych i parafialnych zespołów synodalnych. Biskup Edward Dajczak zapowiedział ustanowienie synodalnej Komisji ds. młodych, której przewodniczącym będzie ks. Remigiusz Szauer.

Piąte posiedzenie odbyło się 14 grudnia 2017 roku. Członkowie komisji powrócili do kwestii badań socjologicznych i ostatecznie zdecydowali, że za ich przeprowadzenie w diecezji będzie odpowiedzialny ks. Remigiusz Szauer. Zapoznano się z ankietami przygotowanymi przez Komisję ds. kultu Bożego dla parafialnych zespołów synodalnych i dla kapłanów. Został również ukształtowany skład osobowy synodalnej Komisji ds. młodych.

2. Komisja ds. wiernych świeckich

Trzecie posiedzenie odbyło się 24 października 2017 roku. Przewodniczący komisji zaprezentował na wstępie zakres tematów przydzielonych poszczególnym komisjom synodalnym przez Komisję główną. Komisja dyskutowała o tym, w jakie narzędzia pracy należy wyposażyć parafialne zespoły synodalne, aby mogły rozwiązywać problemy parafii oraz jak im pomóc w postawieniu właściwej diagnozy ich stanu. W celu przygotowania kolejnego posiedzenia komisji przydzielono jej członkom konkretne zadania do realizacji.

Czwarte posiedzenie odbyło się 23 listopada 2017 roku. Obecny na nim ks. Tomasz Tomaszewski – sekretarz Komisji głównej przedstawił metodologię i aktualny stan prac synodalnych. Komisja podjęła dalsze kroki mające na celu przygotowanie materiałów dla parafialnych zespołów synodalnych. Po przeprowadzeniu dyskusji postanowiono, że ich

podstawowymi tematami będą tożsamość wiernych świeckich i komunikacja we wspólnocie parafialnej. W związku z tym członkowie komisji zobowiązali się, że do jej następnego posiedzenia przygotują swoje propozycje dotyczące materiałów dla zespołów synodalnych.

3. Komisja ds. duchowieństwa

Drugie posiedzenie odbyło się 24 października 2017 roku. Najpierw dyskutowano na temat formy przeprowadzenia przez komisję konsultacji z duchowieństwem diecezji i opracowano propozycję materiałów przeznaczonych dla parafialnych zespołów synodalnych. Następnie podjęto szeroką analizę dwóch z wcześniej ustalonych zagadnień dotyczących tożsamości, powołania i duchowości oraz kultury i stylu życia osób duchownych.

Trzecie posiedzenie odbyło się 27 listopada 2017 roku. Obecny na nim ks. Tomasz Tomaszewski – sekretarz Komisji głównej przedstawił metodologię i aktualny stan prac synodalnych. Komisja zdecydowała o przygotowaniu ankiety dla kapłanów. Następnie zostały przedyskutowane kolejne z wyznaczonych jej zagadnień: relacje pomiędzy prezbiterami a biskupami, decyzje personalne (rozeznawanie, konsultowanie, komunikowanie), zakres obowiązków i sposób wybierania dziekanów, wicedziekanów, dekanalnych wizytatorów katechetycznych i ojców duchownych oraz status księży chorych, emerytów i rezydentów.

4. Komisja ds. osób konsekrowanych

Trzecie posiedzenie odbyło się 14 października 2017 roku. Członkowie komisji zajęli się zagadnieniami zatwierdzonymi przez Komisję główną, wypracowując pewne wnioski i postulaty, a także zarysowując treść ankiet.

Czwarte posiedzenie odbyło się 25 listopada 2017 roku. Obecny na nim ks. Tomasz Tomaszewski – sekretarz Komisji głównej przedstawił metodologię i aktualny stan prac synodalnych. Członkowie komisji zajęli się dopracowaniem materiałów dla zespołów synodalnych i przygotowaniem pytań do ankiety dla osób konsekrowanych.

5. Komisja ds. kultu Bożego

Trzecie posiedzenie odbyło się 30 września 2017 roku. Zostało poświęcone sporządzeniu ostatecznej wersji ankiety, która zostanie skierowana zarówno do księży, jak i do parafialnych zespołów synodalnych. Ponadto przyjęto konspekt wprowadzenia formacyjnego, które poprzedzi udzielenie odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie. Zdecydowano o szczegółowej formie pytań po to, by odpowiedzi były nie tylko sugerowaniem tematów do podjęcia przez komisję, ale także zobrazowaniem rzeczywistego stanu życia liturgicznego w diecezji.

Czwarte posiedzenie odbyło się 24 listopada 2017 roku. Obecny na nim ks. Tomasz Tomaszewski – sekretarz Komisji głównej przedstawił metodologię i aktualny stan prac synodalnych. Członkowie komisji podjęli tematy dotyczące sakramentu chrztu świętego, zwracając szczególną uwagę na te kwestie związane z jego celebracją, które wymagałyby przypomnienia. Zaakcentowano również sprawę wtajemniczenia chrześcijańskiego dorosłych i dzieci w wieku szkolnym.

6. Komisja ds. katechizacji

Trzecie posiedzenie odbyło się 22 listopada 2017 roku. Obecny na nim ks. Tomasz Tomaszewski – sekretarz Komisji głównej przedstawił metodologię i aktualny stan prac synodalnych. Komisja dopracowała ankietę, która ma być skierowana do katechetów. Podjęto również kwestię przygotowania materiałów dla parafialnych zespołów synodalnych, decydując się na skoncentrowanie ich treści wokół katechezy parafialnej. Zarysowano również perspektywę dalszej pracy komisji, biorąc pod uwagę tematy przekazane jej przez Komisję główną. W celu ich wstępnego opracowania dokonano podziału tych zagadnień pomiędzy członków komisji.

7. Komisja ds. charytatywnych

Trzecie posiedzenie odbyło się 20 października 2017 roku. Zajęto się analizą zagadnień, które zostały wskazane przez Komisję główną. Członkowie komisji stwierdzili jednogłośnie, że jest to dobry materiał do jej dalszych prac. Postanowiono o podjęciu jeszcze jednego, bardzo aktualnego problemu, którym jest pomoc emigrantom i uchodźcom. Ko-

misja zajęła się również określeniem i przygotowaniem zakresu tematów, którymi zajmą się parafialne zespoły synodalne.

8. Komisja ds. mediów

Trzecie posiedzenie odbyło się 25 października 2017 roku. Członkowie komisji zgłaszali uwagi do tekstu o charakterze formacyjnym na temat roli mediów w Kościele, który ma służyć pracy parafialnych zespołów synodalnych. Zwrócili uwagę na rolę informacyjną, edukacyjną, formacyjną i ewangelizacyjną mediów. Podkreślali, że ten tekst powinien uświadomić wiernym, że media dają możliwość kształtowania wizerunku Kościoła i są przestrzenią do dawania świadectwa wiary. Dzięki obecności parafii i wspólnot w mediach, możliwe jest dzielenie się swoimi pomysłami i doświadczeniami oraz inspirowanie innych do konkretnych działań. Następnie członkowie komisji zaproponowali pytania, które można by skierować do zespołów synodalnych.

9. Komisja ds. administracyjnych

Drugie posiedzenie odbyło się 16 grudnia 2017 roku. W jego pierwszej części wziął udział ks. Tomasz Tomaszewski – sekretarz Komisji głównej, który scharakteryzował dotychczasowe prace synodalne i nakreślił ich dalsze perspektywy. Druga część obrad została w całości poświęcona zredagowaniu pytań, które komisja zamierza przesłać do księży i parafialnych zespołów synodalnych w celu zdiagnozowania sytuacji administracyjno-prawnej w diecezji w odniesieniu do zagadnień, które zostały jej przydzielone przez Komisję główną.

10. Komisja ds. ekonomicznych

Drugie posiedzenie odbyło się 7 grudnia 2017 roku. Wziął w nim udział ks. Tomasz Tomaszewski – sekretarz Komisji głównej, który zapoznał zebranych z aktualnym stanem prac synodalnych. Członkowie komisji skupili się na analizie szczegółowych zagadnień z zakresu, który wytyczyła jej Komisja główna. Ponadto poszukiwano formuły konsultacji z określonymi środowiskami w diecezji w celu postawienia trafnej diagnozy tematów podejmowanych w ramach prac komisji.

11. Komisja ds. historycznych

Trzecie posiedzenie odbyło się 4 października 2017 roku. Zaznajomiono się z zagadnieniami do dalszych prac wskazanymi przez Komisję główną. Korzystając z miejsca spotkania, członkowie komisji zapoznali się z układem przestrzennym pomieszczeń Muzeum Diecezjalnego w Kołobrzegu. Niektórzy spośród nich towarzyszyli od wielu lat renowacji i przygotowaniu bloku wieżowego bazyliki konkatedralnej, który stanowi siedzibę muzeum. Wyrażono nadzieję, że, dzięki przygotowanemu projektowi multimedialnemu, stanie się ono ważnym miejscem historyczno-kulturalnym w tej części Polski.

III. PARAFIALNE ZESPOŁY SYNODALNE

1. Dni skupienia

696 osób ze 143 parafialnych zespołów synodalnych wzięło udział w dniach skupienia:

- 7 października 2017 roku w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie,
- 14 października 2017 roku w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie,
- 21 października 2017 roku w Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu,
- 28 października 2017 roku w Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu.

Spotkania miały charakter formacyjno-informacyjny. Konferencje o roli i zadaniach zespołów synodalnych wygłosił ks. Tomasz Tomaszewski – sekretarz synodu. Członkom niektórych zespołów towarzyszyli ich przewodniczący, czyli księża proboszczowie.

2. Trzecie zebranie

W listopadzie 2017 roku odbyło się trzecie zebranie parafialnych zespołów synodalnych. Materiały dotyczące parafii jako wspólnoty życia i formacji uczniów-misjonarzy Chrystusa zostały przygotowane przez Komisję ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji.

Z życia diecezji

XIX DNI KULTURY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ W WAŁCZU

W dniach 24 września–12 października odbyły się w Wałczu XIX Dni Kultury Chrześcijańskiej (DKCh) pod hasłem „Kościół naszym domem”. Mszę św. inauguracyjną odprawił w kościele pw. św. Mikołaja ks. Łukasz Gąsiorowski, dyrektor Wydziału Duszpasterskiego Kurii Biskupiej i diecezjalny duszpasterz rodzin. W homilii nawiązał do hasła tegorocznych Dni Kultury Chrześcijańskiej, przytaczając słowa papieża Franciszka o trzech cechach, które powinien posiadać Kościół: harmonię (czyli jedność), świadectwo i opiekę, czyli wspieranie się nawzajem. Mówił również o bezgranicznej miłości Boga, który czeka na człowieka i wychodzi mu na spotkanie. Po Eucharystii w ogrodach przy plebanii zorganizowano z pomocą młodzieży i członków grup parafialnych festyn rodzinny. Wystąpili na nim lokalni artyści, nie brakowało gier i zabaw dla dzieci oraz rozgrywek sportowych. Można było spróbować grochówki, bigosu, ciast, a także zupy z dużej dyni, która urosła w parafialnym ogrodzie. Dorośli brali udział w losowaniu wartościowych nagród, m.in. roweru, telewizora, zestawu robotów kuchennych, telefonu komórkowego, frytkownicy, zestawu naczyń obiadowych. Organizację festynu wsparł również Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego w ramach Programu SPOŁECZNIK realizowanego przez Stowarzyszenie Rodzin Katolickich. W związku z jubileuszem 150-lecia poświęcenia kościoła, na gości czekał urodzinowy tort. Dochód z festynu zostanie przeznaczony na dalsze prace przy remoncie kościelnej elewacji.

W środę 27 września w czytelni Wałeckiego Centrum Kultury (WCK) miłośnicy poezji mogli zapoznać się z twórczością poetów wałeckich. Utwory prezentowała młodzież Zespołu Szkół nr 2 i Liceum Ogólnokształcącego im. Kazimierza Wielkiego w Wałczu. Podczas DKCh 20 lat istnienia obchodziło również Stowarzyszenie Rodzin Katolickich (SRK). Z tej okazji Mszę św. odprawił w kościele pw. św. Mikołaja proboszcz, ks. dr Antoni Badura. Następnie osoby zaangażowane w działalność SRK spotkały się na plebanii.

Niedziela 1 października upłynęła pod znakiem obchodów 150-lecia kościoła pw. św. Mikołaja. Podczas Mszy św. homilie głosił ks. dr Tadeusz Ceynowa, dyrektor diecezjalnego archiwum i biblioteki seminaryjnej. Po mszy wieczornej chętni wysłuchali koncertu „Myśląc Ojczyzna”

w wykonaniu Krzysztofa Leśniewicza (organy) i solistek Benigny Jaskulskiej z córką Marią. 5 października, także w kościele pw. św. Mikołaja, można było obejrzeć widowisko artystyczne w wykonaniu uczniów ZS nr 4 w Wałczu pod kierunkiem Sławomira Niewczasu pt. „Wstańcie! Chodźmy!”. 8 października Mszę św. z okazji jubileuszu kościoła odprawił i homilię wygłosił ks. dr hab. Janusz Bujak, prof. US. Na holu WCK odbył się wernisaż wystawy prac wykonanych podczas pleneru malarzkiego i fotograficznego na temat „Kościół naszym domem”, a młodzież Zespołu Szkół nr 4 w Wałczu przygotowała smaczne potrawy.

Dzień 10 października rozpoczął się uroczystą Mszą św. sprawowaną przez bpa Edwarda Dajczaka, z udziałem księży pochodzących z parafii pw. św. Mikołaja. Biskup zwrócił się do świętujących parafian słowami: – Wy jesteście Bożą budowlą. To jest miejsce, w którym On chce przebywać i dla którego są wznoszone wszystkie mury. Trzeba o nie dbać, ale to ludzie, którzy przychodzą do Boga i chcą Mu służyć, są dla Niego najistotniejsi. (...) Ta świątynia wiele mówi o ludziach, o ich wierze. To jest świadectwo i warto wspomnieć tych, którzy wybudowali ten kościół. Sprawiała to ich miłość – powiedział hierarcha. Na jubileuszową Eucharystię zaproszeni zostali także kapłani, których powołanie rodziło się w wałeckim kościele pw. św. Mikołaja. Ze względu na obowiązki nie wszyscy z nich mogli przyjechać do Wałcza. Ks. dr Antoni Badura przypomniał, że z parafii pw. św. Mikołaja pochodzi prawie 20 kapłanów, diecezjalnych i zakonnych. – To najpiękniejszy owoc życia wspólnoty wiary. Warto wspomnieć, że i w tej chwili w koszalińskim seminarium jest jeden kleryk wywodzący się z tej parafii i mamy nadzieję, że nie ostatni – podkreślił proboszcz. Na zakończenie XIX Dni Kultury Chrześcijańskiej w Wałczu wystąpił Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny.

VII DNI KULTURY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ W SZCZECINKU

W dniach 28 września–28 października w Szczecinku po raz siódmy odbywały się Dni Kultury Chrześcijańskiej. W tym roku na hasło DKCh organizatorzy wybrali wezwanie „Idźcie i głóście”. Pierwszą propozycją dla mieszkańców Szczecinka było otwarcie wystawy w Muzeum Regionalnym pt. „Przestrzeń Boga wg Jerzego Nowosielskiego”, na której zaprezentowane zostały szkice artysty z kolekcji Galerii Starmach, połączone ze spotkaniem z autorką ekspozycji – Sónią Kądziołką i biografką

artysty – Krystyną Czerni, która powiedziała o nim: – Malował budynki cerkwi przez całe życie, bolał nad ich unicestwianiem. To był jeden z jego koronnych tematów. Przywoływał cerkwie, które sam widział i te, które powstawały w jego wyobraźni. Ale projektował także sprzęty kościelne. Są oczywiście ikonostasy jego projektu, ale i chorągwie, tetrapody, Golgoty, a nawet szaty i naczynia liturgiczne. Nawet przez 12-letni okres swojego ateizmu nie mógł żyć bez liturgii, chodził do cerkwi wówczas dla przeżyć estetycznych w najgłębszym tego słowa znaczeniu. 3 października w kinie Wolność wyświetlono film animowany dla dzieci ze szkół podstawowych pt. *Domek na skale* cz. V. W filmie w sposób przystępny dla dzieci zostały przybliżone przypowieści Pana Jezusa o robotnikach w winnicy i o zaproszonych na ucztę. Z kolei we czwartek, 5 października, również w kinie Wolność wyemitowany został film *Cuda z nieba* w reżyserii Patricii Riggen. Obraz jest oparty na prawdziwej historii Annabel Beam, dziewczynki, która za życia odwiedziła niebo i została uzdrowiona z ciężkiej choroby. W trakcie trwania DKCh w Szczecinku, 7 października, miała miejsce ogólnopolska akcja „Różaniec do Granic”, w której wzięli udział wierni ze szczecińskich parafii. Dzień po tym wydarzeniu w parafii pw. św. Franciszka z Asyżu odbył się Różaniec Szlakiem Testamentu Jana Pawła II. Na 15 października zaplanowano premierę filmu *Dwie korony* w reżyserii Michała Kondrata, opowiadającego o życiu św. Maksymiliana Marii Kolbego. Po projekcji z widzami spotkał się reżyser i aktorzy. 18 października, w sali konferencyjnej Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” odbyło się spotkanie autorskie z ks. Piotrem Kozłowskim ze Szwajcarii, autorem książki *Ewangelia to nie żarty*. Z kolei 22 października w kościele pw. Ducha Świętego wystąpiła Antonina Krzysztoń. Inną z muzycznych propozycji był koncert zespołu Maleo Reggae Rockers, który miał miejsce 26 października w kinie Wolność. 28 października DKCh w Szczecinku zakończył Bal Wszystkich Świętych, który odbył się w hotelu „Viki”. Dzieci w przebraniach świętych i aniołów bawiły się wraz z rodzicami przez kilka godzin przy muzyce, którą zapewnił Dj Przemo. Na uczestników zabawy czekał także poczęstunek.

XXV KOSZALIŃSKIE DNI KULTURY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

XXV Koszalińskie Dni Kultury Chrześcijańskiej odbywały się w dniach 1–29 października. Rozpoczęły się Mszą św. w katedrze, w oprawie

śpiewnej połączonych chórów kościelnych pod dyr. Marii Dąbrowskiej. 10 października w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej miłośnicy poezji mogli zapoznać się z twórczością koszalińskich poetów: Reginy Adamowicz, Krystyny Pileckiej, Ludmiły Raźniak i Jana Wiśniewskiego, w oprawie muzycznej Stanisława Żabińskiego. W auli Szkoły Katolickiej 12 października odbyła się prelekcja ks. dra hab. Witolda Kaweckiego nt. „Czy sztuka może zbawić?”. W niedzielę 15 października przed katedrą mieszkańcy Koszalina mogli nabyć książkę Wandy Półtawskiej *Uczcie się kochać*. Autorka jest doktorem nauk medycznych, specjalistką w dziedzinie psychiatrii, profesorem Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (obecnie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II), autorką licznych książek o tematyce pro-life, członkinią wielu organizacji, autorką książek naukowych i wspomnień. Była bliską przyjaciółką Jana Pawła II. Podczas II wojny światowej więziona w niemieckim obozie koncentracyjnym w Ravensbrück. W książce *Uczcie się kochać* autorka w sposób prosty i konkretny doradza i pokazuje na przykładach jak osiągnąć prawdziwą miłość, jak postępować, aby być gotowym na jej przyjęcie i co zrobić, jeżeli ludzie nie są pewni swoich uczuć. Na XIV konkurs plastyczny „Mój Kościół na Pomorzu” nadesłano 770 prac z całej diecezji. Były to zarówno rysunki wykonane różnymi technikami, fotografie, jak również modele kościołów. Wiele prac nawiązywało do Roku św. Brata Alberta, ukazując wymiar miłosierdzia, a także do objawień Matki Bożej w Fatimie. Konkurs, oprócz walorów estetycznych, ma za zadanie pogłębiać u dzieci i młodzieży przywiązanie do diecezji i kościoła parafialnego, jak też integrować całe rodziny, które angażują się w pomoc przy wykonaniu pracy. Prace konkursowe można było oglądać od 8–22 października w kościele pw. Ducha Świętego w Koszalinie. Finał miał tam miejsce 20 października i zgromadził wyróżnionych uczniów wraz z nauczycielami i opiekunami. Ze względu na różnorodność kryteriów plastycznych oraz wiekowych najlepszym uczestnikom przyznano 63 równorzędne wyróżnienia. Otrzymali je uczniowie w różnym wieku, uczący się w różnych szkołach oraz wychowankowie ośrodków specjalnych, którzy byli najstarszymi uczestnikami konkursu (w tym osoby dorosłe). Jury przewodniczył koszaliński rzeźbiarz Zygmunt Wujek. Organizatorami konkursu byli: Wydział Katechetyczny Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Klub Inteligencji Katolickiej w Koszalinie, parafia pw. Ducha Świętego w Koszalinie. Patronat honorowy nad konkursem objęli: bp Edward Dajczak oraz Zachodniopomorskie Kuratorium Oświaty.

Na 21 października w kościele pw. św. Józefa Oblubieńca NMP (przy katedrze) organizatorzy przygotowali wieczór poetycki „Najjaśniejszej Maryi Pannie w hołdzie”, na który składały się: prelekcja ks. dra Dariusza Jastrzębia, recytacje najpiękniejszych wierszy poświęconych Maryi w wykonaniu Przykatedralnego Zespołu Miłośników Pięknego Słowa. Oprawę plastyczną stanowiła wystawa prac (batików) Zofii Szreffel „Litania Loretańska”. Artystka urodziła się w Krzemieńcu na Wołyniu. Dyplom z grafiki uzyskała w 1967 roku na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w pracowni prof. Edmunda Piotrowicza. W Koszalinie mieszka od 1969 roku. Prace Zofii Szreffel znajdują się w zbiorach Ministerstwa Kultury i Sztuki, Muzeum Okręgowego w Koszalinie, Muzeum w Darłowie oraz w zbiorach osób prywatnych w kraju i za granicą. Oprawę muzyczną wieczoru poetyckiego zapewniła grą na skrzypcach Katarzyna Cwojdzicka. W dniach 21–22 października w Centrum Kultury 105 dzieci i młodzież recytowały utwory religijne w ramach XII edycji Turnieju Recytatorskiego Twórczości Religijnej. W sali kinowej Koszalińskiej Biblioteki Publicznej 26 października odbyło się spotkanie autorskie ks. Henryka Romanika, poety, biblisty, historyka sztuki. Autor przedstawił zebranej publiczności dwie najnowsze pozycje: album *Droga między trzema wieżami* i książkę *Adoratorium osieckie. Rozmowy z Barankiem*. Wydawnictwa są związane z projektem „Droga między trzema wieżami”, dzięki któremu powstał szlak kulturowy między Osiekami, Suchą Koszalińską i Iwęcinem, w których znajdują się średniowieczne kościoły, opisane w albumie ks. H. Romanika. Druga pozycja *Adoratorium osieckie. Rozmowy z Barankiem* zawiera modlitwy, medytacje i historyczne gawędy. Autor wyjaśnił skąd brał inspirację podczas pisania medytacji: „Adoratorium zrodziło się jako owoc cichej i samotnej modlitwy, trwania w zadziwieniu i zasluchaniu wobec tajemnicy Obecności. Przez pięć lat trwało zapisywanie modlitw, medytacji, adoracyjnych zadziwień. Znakiem – kluczem jest tu wizerunek Baranka apokaliptycznego na sklepieniu prezbiterium w Osiekach. To miejsce dawnego cudu (1398) i dzisiaj trwającego misterium Żywego Chleba”. W oparciu o teksty ks. H. Romanika powstało także dzieło muzyczne *Adoratorium Osieckie, czyli rozmowy z Barankiem*, które zostało trzykrotnie wykonane podczas koncertów w kościołach w Iwęcinie, Suchej Koszalińskiej i w Osiekach w sierpniu i we wrześniu br. Podczas wieczoru autorskiego fragmenty utworów ks. H. Romanika czytała Ewa Czapiak-Kowalewska.

XXV Koszalińskie Dni Kultury Chrześcijańskiej zakończyła uroczysta Msza św. w kościele pw. św. Wojciecha. Całą imprezę objęli patronatem: bp Edward Dajczak i prezydent miasta Koszalina Piotr Jedliński. Organizatorem był Klub Inteligencji Katolickiej w Koszalinie, a współorganizatorami: Koszalińska Biblioteka Publiczna, Centrum Kultury 105, Kuria Biskupia Koszalińsko-Kołobrzaska, parafia pw. Ducha Świętego, Szkoły Katolickie, koszalińska katedra, parafia pw. św. Wojciecha i Przykatedralny Zespół Miłośników Pięknego Słowa.

BIAŁOGARDZKIE DNI KULTURY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

Białogardzkie Dni Kultury Chrześcijańskiej (BDKCh) odbywały się w dniach 2–29 października pod hasłem „Być dobrym jak chleb”. Inauguracyjnej Mszy św. w kościele pw. Narodzenia NMP przewodniczył bp Krzysztof Włodarczyk, który zwrócił się do wiernych słowami: – Zapraszając kogoś do własnego wnętrza trzeba mieć pewność, że nie zapraszamy go w pustkę. Nasze życie duchowe i religijne musi być „umeblowane”, wypełnione pięknem pochodzącym od Boga. Wiara nieustannie odnawia i oczyszcza kulturę człowieka, bo jest zakotwiczona w prawdzie, dobru i pięknie. Z tego czerpiemy. Dzięki ewangelicznemu świadectwu i zaangażowaniu chrześcijan wiara staje się prawdziwą kulturą, a pomiędzy wartościami kultury i wartościami wiary powstaje ścisły i konieczny związek. Po Eucharystii zebrani mogli obejrzeć spektakl słowno-muzyczny „Być dobrym jak chleb” w wykonaniu: Jerzego Zelnika, Sylwii Strugińskiej – sopran, Roberta Grudzenia – organy, Tomasza Chrześcijanka – trąbka. 4 października wierni zgromadzili się w kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, gdzie trzymając zapalone świece odmówili Apel Jasnogórski. Apele Jasnogórskie miały miejsce także w kolejnych dniach BDKCh, 9 i 18 października, w kościołach pw. Narodzenia NMP i pw. św. Jadwigi. Klub Białogardzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Wojska Polskiego, 20 października był miejscem finału konkursu plastycznego dla dzieci „Brat Albert uczy nas dobroci”.

7 października, w ramach ogólnopolskiej akcji „Różaniec do Granic”, odmówiono poszczególne części różańca: w kościele pw. Narodzenia NMP – radosną, w kościele pw. św. Jerzego – bolesną, w kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa – chwalebną, a w kościele pw. św. Jadwigi – światła. 8 października w Kinie Centrum został wyświetlony film o sile modlitwy różańcowej – *Teraz i w godzinę śmierci* w reżyserii

Mariusza Pilisa i Dariusza Walusiaka. Kolejną propozycją dla kinomanów była projekcja filmu *Milczenie* w reżyserii Martina Scorsese (22 października). Organizatorzy BDKCh przygotowali również atrakcje dla miłośników muzyki. Pierwszą z nich był występ Zespołu Muzyki Dawnej „Amicorum” z Pałacu Młodzieży w Gdańsku, który odbył się 15 października w kościele pw. Narodzenia NMP. Natomiast 20 października w Centrum Kultury i Spotkań Europejskich (CKiSE) w Białogardzie zabrzmiały piosenki patriotyczne w ramach Przeglądu Pieśni Patriotycznej. 28 października w tym samym miejscu wystąpił Dariusz Maleo Malejonek z zespołem. Także w ramach BDKCh w dniach od 18 września do 29 października w Galerii Sztuki CKiSE można było oglądać wystawę fotografii Grzegorza Podbiała „Zabytkowe kościółki Pomorza Środkowego”. Autor jest instruktorem fotografii krajoznawczej PTTK, członkiem Komisji Fotografii Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK, wiceprezesem Zachodniopomorskiego Okręgu Związku Polskich Fotografików Przyrodniczych, wiceprezesem Kołobrzesckiego Towarzystwa Fotograficznego. Urodził się w 1935 roku w Katowicach, a w roku 1967 zamieszkał w Kołobrzegu. Fotografiją zajmuje się od roku 1963. Preferuje tematykę krajoznawczą. Tematami jego zdjęć są zarówno zabytki architektury, krajobraz, jak również przyroda Pomorza Środkowego i Zachodniego. W swoim dorobku ma 19 wystaw indywidualnych oraz udział w ponad 40 wystawach zbiorowych, głównie na terenie Szczecina.

DNI KULTURY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ W SŁUPSKU

Podczas tegorocznych Dni Kultury Chrześcijańskiej w Słupsku w dniach 2–30 października odbywały się imprezy zarówno kulturalne, sportowe, naukowe, jak też spotkania modlitewne. 7 października słupszczanie wzięli udział w „Różańcu do Granic”, a kolejnego dnia świętowali XVII Dzień Papieski pod hasłem „Idźmy naprzód z nadzieją!”. W kościele pw. św. Maksymiliana Kolbego po Mszy św. wierni wysłuchali koncertu Zespołu Szkół Katolickich „Śpiewem i tańcem chwalimy Pana”. Z okazji 100-lecia objawień fatimskich odprawiona została Msza św. w kościele pw. św. Jana Kantego, po której dla zebranych zaśpiewała Patrycja Baczyńska z Ustki, niewidoma, która zaśpiewała w finale programu „Must Be the Music. Tylko muzyka”.

14 października był dniem poświęconym Dzieciom Utraconym. Ich rodzice i bliscy uczestniczyli we Mszy św. w kościele pw. św. Maksymi-

liana Kolbego, po której na cmentarzu komunalnym odbył się pochówek dzieci. 14 i 15 października były dniami zmagania sportowych. Na Hali Sportowo-Widowskiej „Gryfia” odbył się XI Turniej Koszykówki dziewcząt im. bł. Laury Vicuna. W niedzielę 15 października w kościele Mariackim pół godziny przed każdą Mszą św. i po mszach czytano Księgę Psalmów w ramach VIII Słupskiego Czytania Pisma Świętego. 16 października, w 39. rocznicę wyboru Karola Wojtyły na papieża i 10. rocznicę śmierci kard. nom. Ignacego Jeża po Mszy św. w kościele pw. św. Jacka odbył się wieczór wspomnień o kard. nom. I. Jeżu i koncert słowno-muzyczny. 17 października w Miejskiej Bibliotece Publicznej na spotkaniu autorskim, o swojej książce *Ewangelia to nie żarty II*, opowiadał ks. Piotr Kozłowski. Kolejną propozycją organizatorów DKCh w Słupsku była projekcja filmu o Ziemi Świętej Antoniego Szredera *Ojczyzna Chrystusa w oczach pielgrzyma*, która miała miejsce w siedzibie Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”.

21 października odbyły się w Młodzieżowym Domu Kultury eliminacje rejonowe do XXVIII Festiwalu Pieśni Religijnej „Cantate Domino” im. św. Jana Pawła II. Słupsk był jednym z miast, w którym odbywała się w naszej diecezji peregrynacja relikwii św. Brata Alberta. Patronat nad wydarzeniem objęli Rycerze Kolumba. Peregrynacja rozpoczęła się w kościele Mariackim. Relikwie świętego zawitały również między 21 a 26 października do parafii: pw. Najświętszego Serca Jezusowego, pw. Królowej Różańca Świętego, pw. św. Faustyny, pw. św. Jana Kantego oraz do schroniska dla bezdomnych. W rocznicę śmierci bł. ks. Jerzego Popiełuszki, 22 października, w kościele pw. Serca Jezusowego została odprawiona Msza św.

O reformacji w Słupsku opowiedział podczas wykładu 24 października prof. Zygmunt Szultka, prelekcja odbyła się w Miejskiej Bibliotece Publicznej. Natomiast 27 października w siedzibie Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” mieszkańcy Słupska mogli obejrzeć prezentację Jana Wyrwasa, koszalińskiego podróżnika i poety, pt. „Tajemnice historii – samarytanie”. 28 października w kościele pw. św. Ottona Mszę św. w nadzwyczajnej formie rytu rzymskiego odprawił ks. dr hab. Janusz Bujak, prof. US. Kolejnego dnia w kościele Mariackim po Mszy św. wystąpił Zespół Szkół Katolickich. DKCh w Słupsku zakończyły *Zaduszki poetyckie* w Liceum Ogólnokształcącym nr 5 im. Z. Herberta. Podczas obchodów DKCh można było także oglądać wystawy: 12–24 października w kaplicy pw. św. Jerzego wystawę rzeźby sakralnej „Na drodze nadziei” Piotra Telesiaka z okazji 40-lecia

pracy twórczej (na rozpoczęcie zaśpiewał chór „Akademia Musica”); od 14 października wystawę „Jan Paweł II – Apostoł Orędzia Fatimskiego” w kościele pw. św. Maksymiliana Kolbego i 16–27 października w kaplicy pw. św. Jerzego wystawę gobelinów „Bóg jest z nami” Jadwigi Grobelnej.

Organizatorami DKCh w Słupsku były: parafie katolickie Słupska, Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, Rycerze Kolumba, Akcja Katolicka, Młodzieżowy Dom Kultury w Słupsku, Miejska Biblioteka Publiczna w Słupsku, NSZZ Solidarność Region Słupski, Zakon Rycerzy Jana Pawła II, SL SALOS Słupsk, Zespół Szkół Katolickich im. św. Marka w Słupsku, Stowarzyszenie Przyjaciół Młodzieżowego Domu Kultury i Stowarzyszenie Obszar Wrażliwości Artystycznej.

RÓŻANIEC DO GRANIC

7 października na granicach Polski zgromadziły się tysiące osób, żeby wziąć udział w modlitwie różańcowej w intencji Ojczyzny i całego świata. Organizatorem wydarzenia była Fundacja Solo Dios Basta z 22 diecezjami granicznymi. Miejsca modlitwy były rozmieszczone co kilometr (w całej Polsce takich stref było ok. 4 tys.). Spotkanie rozpoczynało się Eucharystią i adoracją Najświętszego Sakramentu, a po wspólnym posiłku uczestnicy akcji udawali się na granice Polski. Modlitwa różańcowa rozpoczęła się o godz. 14:00. Również w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, pomimo złych warunków pogodowych, na nadbałtyckich plażach modlono się na Różańcu. Najwięcej wiernych zgromadziło się w Kołobrzegu. – Są takie momenty w dziejach świata i naszej ojczyzny, które tworzą nową jakość, nową rzeczywistość. To są chwile odrodzenia i modlitwy – tak o ogólnopolskiej akcji „Różaniec do Granic” mówił w konkatedrze bp Edward Dajczak. Biskup odprawił Mszę św., podczas homilii podkreślił niezwykłą skuteczność modlitwy różańcowej oraz mówił o konieczności przyjęcia postawy Maryi podczas zwiastowania. Odmawiając kolejne „Zdrowaś Maryjo” człowiek powinien oddać się Bogu do dyspozycji i tak jak Matka Zbawiciela, mówić: „Niech mi się stanie według Twego słowa”. – To ta ufna chwila powierzenia się Bogu jest decydująca – powiedział hierarcha. Biskup wyjaśnił sens spotkania: – Zostawiliśmy domy, różne zajęcia i jesteśmy tutaj, biorąc do ręki różaniec. Jaki jest sens tego wydarzenia? Dzisiaj na całym świecie będą zapadały różne decyzje:

dobre i złe, te, które wspomogą ludzkość, i te, które będą ją krzywdziły. My teraz w pokorze przed Jezusem i z różańcem w ręku, idąc w głąb tajemnic miłości, będziemy dziś służyć światu, pięknie i niezwykle owocnie. Jesteśmy tutaj także dla tej części świata, która jest daleko od Ewangelii, zdominowana nienawiścią i zagubieniem, brakiem dróg i nadziei. Świata ludzi, którzy się gubią. Po Eucharystii zebrani adorowali Najświętszy Sakrament, po czym udali się w procesji na plażę, gdzie odmówili Różaniec. W kołobrzesckim „Różańcu do Granic” wziął także udział poseł do Parlamentu Europejskiego z ramienia Prawa i Sprawiedliwości, Czesław Hoc, który powiedział: – Miłość jest bez granic, jak powiedział bp Dajczak. Dzisiaj miliony Polaków o taką miłość się modlą. W naszej dzisiejszej rzeczywistości społeczno-politycznej miłość bez granic, przebaczenie, są bardzo potrzebne.

Do Ustki przybyło 600 pielgrzymów. Mszy św. w kościele pw. NMP Gwiazdy Morza przewodniczył bp Krzysztof Włodarczyk. W koncelebrze uczestniczyło 10 księży, którzy przyjechali ze swoimi parafianami (z Ustki, Słupska, Kobylnicy, Duninowa i Słonowic). W homilii biskup powiedział: – Maryja podała nam Różaniec jako najlepszą broń do osobistego nawrócenia oraz jako broń do walki o nawrócenie ludzi i o pokój dla świata. Stanowczo sprzeciwił się też ośmieszaniu modlitwy różańcowej, która jest dla wielu osób „przebieraniem paciorków”. W Różańcu chodzi o zaufanie Bogu i Jego mocy. Zachęcał też do spojżenia na moc Różańca poprzez wydarzenia z historii świata i Polski. Bp K. Włodarczyk zwrócił uwagę na ludzi prześladowanych, odsuwanych na margines, zabijanych, niewolonych i sprzedawanych jako dawcy organów. – Pytamy: „Co ja mogę z tym zrobić?”. Właśnie dlatego dzisiaj jednoczymy się wspólnie. Zbieramy się razem i odmawiamy Różaniec. Słyszmy to posłanie, które wypływa z Eucharystii, abyśmy poszli i głosili Dobrą Nowinę, abyśmy otoczyli tą maryjną modlitwą cały świat.

W DarłóWKu z ok. 300 wiernymi modlił się bp Krzysztof Zadarko. W homilii podkreślił, że Różaniec nie jest środkiem do załatwiania spraw, gwarancją cudów, ale służy do nawracania człowieka. Biskup podkreślił, że główną intencją wspólną modlitwy różańcowej powinna być modlitwa o pokój. – To nie jest slogan. Pokój nie jest oczywistością i łatwo może dojść do jego zniszczenia – powiedział hierarcha. – Niedaleko od nas, na Wschodzie, jest wojna, giną ludzie, są bombardowania. Na świecie jest ponad 40 wojen, o których nikt nie mówi. Wojny, które mordują i wypędzają ludzi z domów. Pokój zaczyna się od pokoju w sercu, od otwarcia na łaskę przenikającą wszystkie myśli i działa-

nia człowieka, łaskę dającą siłę do przebaczenia i pojednania. Biskup zwrócił też uwagę na ogromną liczbę rozwodów w naszej diecezji: – To zwycięstwo szatana śmiejącego się z jedności i nierozzerwalności sakramentu. Owocem osłabienia rodziny jest osłabienie społeczeństwa. Bp K. Zadarko zaapelował także o podjęcie pokuty i pielęgnowanie posłuszeństwa Bogu i Ewangelii.

W diecezji odpowiedzialnym za „Różaniec do Granic” był ks. Paweł Wojtalewicz. – Nasza akcja jest odpowiedzią na apel Matki Bożej o codzienne odmawianie różańca, który wygłosiła podczas objawień 140 lat temu w Gietrzwałdzie i 40 lat później w Fatimie. Wierzymy, że jeśli różaniec zostanie odmówiony przez milion Polaków na granicach naszego kraju, to fakt ten może nie tylko zmienić bieg zdarzeń w ludzkich dziejach, ale i otworzyć serca naszych rodaków na działanie łaski Bożej – powiedział koordynator. Akcja „Różaniec do Granic” objęła w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej 18 kościołów stacyjnych: pw. MB Uzdrawienia Chorych w Dźwirzynie, pw. MB Licheńskiej (kaplica) w Grzybowie (par. Korzystno), pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Kołobrzegu, pw. Wniebowzięcia NMP w Kołobrzegu, pw. św. Marcina w Kołobrzegu, pw. św. Michała Archanioła w Podczelu, pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Ustroniu Morskim, pw. MB Królowej Polski w Śmiechowie, pw. Wniebowzięcia NMP w Sarbinowie, pw. Przemienienia Pańskiego w Mielnie, pw. MB Gwiazdy Morza w Unieściu, pw. św. Antoniego Padewskiego w Osiekach, pw. MB z Góry Karmel w Dąbkach, pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego w Darłównu, pw. Narodzenia NMP (kościół filialny) w Rusinowie (par. Łącko), pw. Przemienienia Pańskiego (kościół filialny) w Jarosławcu (par. Łącko), pw. NMP Gwiazdy Morza w Ustce, pw. św. Franciszka z Asyżu w Wytowni. W modlitwie różańcowej na plażach Bałtyku wzięli udział nie tylko mieszkańcy diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. Przybyli także wraz ze swoim proboszczem ks. Tadeuszem Rybińskim pielgrzymi z parafii pw. NMP Królowej Polski w Budowie (diec. pelplińska). Do modlących się dołączyli też przebywający nad morzem wczasowicze z różnych stron Polski.

V FORUM CHARYZMATYCZNE

Przez trzy jesienne dni, od 6 do 8 października, w hali II LO w Koszalinie odbywało się V Forum Charyzmatyczne. Hasło spotkania „Jezu, niech moje serce zapłonie” nawiązywało do tematu roku duszpaster-

skiego. Podczas forum wystąpiło 10 prelegentów: ks. dr Piotr Kieniewicz, o. Piotr Kurkiewicz OFM^{Cap}, o. Janusz Jędrzysek OFM^{Conv}, ks. prof. dr hab. Janusz Lemański, Małgorzata i Tomasz Terlikowscy (Wspólnota Emmanuel), s. Tomasz Potrzebowski CSC, o. Waldemar Korba OFM^{Cap}, ks. dr Wojciech Wójtowicz (WSD), Magdalena Plucner i ks. Rafał Jarosiewicz. Oprócz wykładów odbywały się modlitwy uwielbienia i adoracja Najświętszego Sakramentu. Uczestnicy forum wysłuchali świadectw, oglądali prezentacje i filmiki ewangelizacyjne. Mogli także przystąpić do sakramentu pokuty.

Podczas Eucharystii rozpoczynającej jubileuszowe forum charyzmatyczne homilię wygłosił ks. dr Piotr Kieniewicz. Mówił o pokorze, którą powinien mieć każdy ewangelizator. Aby uwielbiać Boga, trzeba przyjąć właściwą postawę, uznać własną grzeszność. Podkreślił, że w ewangelizacji nie jest najważniejsze to czy jest skuteczna i ile osób przyszło na spotkanie charyzmatyczne: – Boże kryterium to: czy ty kochasz drugiego człowieka, tego, który jest obok ciebie – wyjaśnił ks. P. Kieniewicz. – Jakością naszej pracy w ewangelizacji nie jest to, ile osób przyciągnąłeś, lecz czy byłeś wierny w głoszeniu, czy powiedziałeś ludziom dokładnie to, co miałeś powiedzieć. Czy jesteś dobrym listonoszem, który dostarczył to, co mu przekazano. Ważny jest list. Czy list został dostarczony? Ks. P. Kieniewicz podkreślił jak ważne jest rozeznanie Kościoła w podjęciu misji ewangelizacyjnej. Kryterium rozpoznawczym Bożego „listonosza” jest znak Jezusa Chrystusa. – Ten znak jest widoczny przez bardzo prostą rzecz: mandat Kościoła. To jest np. proboszcz – powiedział. Nawet tak prostą misję jak głoszenie Jezusa w swoim miejscu pracy należy poddać pod osąd proboszcza i poprosić o jego błogosławieństwo. S. Tomasz Potrzebowski ze Zgromadzenia św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy (CSC), członkini jednej z podkomisji Komisji Nauki Wiary KEP, w swojej konferencji zadawała uczestnikom skłaniające do refleksji pytania: – Czy Duch Święty dostał nas? Czy słuchamy Go oraz pragnień Boga? Czy raczej ciągle realizujemy to, na co sami wpadniemy i jeszcze prosimy Go, by nam to oczywiście pobłogosławił? Prelegentka poruszyła także temat chrztu w Duchu Świętym, na tym jak często jest zaniedbane zrozumienie tego zjawiska i samo jego doświadczenie. S. T. Potrzebowski omówiła również problem braku chęci współpracy młodych grup charyzmatycznych z Centrum Formacji Odnowy w Duchu Świętym „Wieczernik” w Magdalence. Grupy te często zmierzają w kierunku popularnej pentekostalizacji. Są to osoby odczuwające niechęć wobec wszelkich struktur. – Nierząd-

ko bezkrytycznie zapraszają jako gości na swoje spotkania ludzi z marginesu Kościoła zielonoświątkowego, niepopularnych już nawet wśród zielonoświątkowców. Stąd zdarza się, że bywa, że ci młodzi ludzie nie rozróżniają, co jest teologią katolicką, a co już ociera się o herezje. To stawia te młode grupy pod znakiem zapytania. I dlatego tutaj potrzebny jest duży namysł Kościoła katolickiego.

Pierwszego dnia na forum przybyło ok. 200 osób z różnych stron diecezji i spoza niej. Chociaż dla większości uczestników to nie pierwsze Forum Charyzmatyczne, w którym brali udział, to – jak podkreślił ks. Rafał Jarosiewicz (Szkoła Nowej Ewangelizacji w Koszalinie): – nigdy nie jest dość formacji duchowej: – To trwa całe życie, nie da się powiedzieć, że ktoś jest już całkowicie uformowany, nie można się zwolnić z tego wysiłku. Jest też tak, że wiele rzeczy nie dostrzegamy lub uciekają nam one, albo jesteśmy na nie wciąż zamknięci.

POGRZEBY DZIECI UTRACONYCH

Pogrzeby dzieci utraconych odbyły się w kilku miastach diecezji. W Koszalinie 14 października na Cmentarzu Komunalnym zmarłe dzieci żegnało 50 osób. W urnie pochowano prochy 105 dzieci. Uroczystość rozpoczęła się w kościele pw. św. Józefa Oblubieńca NMP. Mszę św. odprawił ks. Piotr Subocz, kapelan Szpitala Wojewódzkiego w Koszalinie. Po Eucharystii rodzice dzieci wraz z bliskimi modlili się w kaplicy cmentarnej, skąd przeszli pod Pomnik Dziecka Utraconego, gdzie odbył się pochówek. Ks. P. Subocz zaznaczył, że: – Poprzez uroczystości pogrzebowe dzieci utraconych Kościół dba o godność życia ludzkiego. Ten głos jest ważny dzisiaj, w dobie rozwoju wiedzy medycznej, kiedy wielu ludzi wciąż podważa tę wartość. Pokazujemy, że Kościół rzeczywiście dba o życie każdego człowieka, od samego momentu jego poczęcia, kiedy Pan Bóg obdarza go nieśmiertelną duszą. W Koszalinie pogrzeby dzieci odbywają się dwa razy do roku.

Od 2011 roku pochowano już 2918 dzieci, dzięki procedurom pochówku opracowanym dzięki kampanii społecznej „Nasze na zawsze”. W Słupsku pochowano 90 dzieci. Mszy św. koncelebrowanej w intencji rodziców po stracie dziecka w kościele pw. św. Maksymiliana Kolbego przewodniczył ks. Cezary Iwanowski, kapelan Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Słupsku. Dotychczas w Słupsku odbyło się pięć

pogrzebów dzieci utraconych, podczas których pochowano 208 dzieci. W Pile był to szósty pogrzeb dzieci utraconych (pochowano 14 dzieci). Msza św. została odprawiona w kościele pw. św. Jana Bosko. Uroczystości pogrzebowe odbyły się na cmentarzu przy Pomniku Dzieci Utraconych. W Pile pochowano już ciała 86 dzieci utraconych. Pogrzeby te odbywają się dwa razy do roku, a koszty, na mocy uchwały Rady Miasta z kwietnia 2013 roku, pokrywa gmina. W pilskim szpitalu dochodzi do ok. 190 poronień rocznie. Również w Szczecinku żegnano dzieci zmarłe przed narodzeniem. Pochowano 22 dzieci. Był to piąty pochówek, podczas czterech poprzednich pochowano 47 dzieci. Rocznie w Szpitalu w Szczecinku dochodzi do ok. 150 poronień. Uroczystość rozpoczęła Msza św. sprawowana w kościele Mariackim, po niej zebrani udali się na Cmentarz Komunalny. Pochówki miały charakter ekumeniczny.

Msze św. w intencji rodziców po stracie dziecka odbywają się nie tylko w Dniu Dziecka Utraconego, ale także cyklicznie: w Szczecinku – w kościele Mariackim w każdy drugi wtorek miesiąca o godz. 18:00, w Pile – w kościele pw. św. Józefa w każdą pierwszą niedzielę miesiąca o godz. 12:00, w Koszalinie – w kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w każdy drugi czwartek miesiąca.

III PIELGRZYMKA TRADYCJI ŁACIŃSKIEJ DO SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ BOLESNEJ W SKRZATUSZU

Ponad 110 osób z diecezji: koszalińsko-kołobrzeskiej i zielonogórsko-gorzowskiej, a także z archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej, gnieźnieńskiej, poznańskiej i gdańskiej przybyło 14 października do sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu w ramach III Pielgrzymki Tradycji Łacińskiej. Pielgrzymem, który pokonał najdłuższy dystans był ks. Marcin Kostka FSSP z Krakowa – ponad 570 km. Pielgrzymi dziękowali za 10 lat obowiązywania dokumentu *Summorum pontificum* papieża Benedykta XVI, dzięki któremu nadzwyczajna forma rytu rzymskiego stała się bardziej obecna w Kościele. Konferencję poprzedzającą Mszę św. na temat „Triumf Maryi i Kościoła w wizji św. Jana Bosko” wygłosił ks. dr Jarosław Wąsowicz SDB. Prelegent przybliżył dzieło św. Jana Bosko, podkreślając, że święty przyczynił się do odnowienia kultu Najświętszej Maryi Panny Wspomożycielki Wiernych. Równie wielkim czcicielem Matki Bożej był prymas Polski, kard. August Hlond, salezjanin. Z jego ust, na łożu śmierci, padły prorocze słowa

o zwycięstwie, które przyjdzie przez Maryję. Ks. dr J. Wąsowicz wezwał do modlitwy za Kościół wojujący – *Ecclesia militans* – by wierni nie ustawali w gorliwości, walczyli ze złem i kroczyli do zwycięstwa. Celebransem podczas Mszy św. był ks. dr Tomasz Mędrak, dyrektor administracyjny Wyższego Seminarium Duchownego w Szczecinie. Po południu odbyło się spotkanie z Andrzejem Moszczyńskim (Czciociele Niepokalanej Matki Miłosierdzia diecezji zielonogórsko-gorzowskiej), który mówił o nawróceniu i szerzeniu kultu Maryi na podstawie *Traktatu o doskonałym nabożeństwie do Najświętszej Maryi Panny* (św. Ludwik Maria Grignon de Montfort).

Duszpasterz Środowiska Wiernych Tradycji Łacińskiej w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej ks. dr hab. Janusz Bujak, prof. US, podkreślił, że: – To, czego ryt zwyczajny mógłby nauczyć się od nadzwyczajnego, to właśnie pierwszeństwo Boga. Kapłan, który nie jest zwrócony twarzą do ludzi, nie ściąga na siebie niepotrzebnej uwagi, a wręcz znika, robiąc miejsce Bogu. Przestrzegał również przed niewłaściwym podejściem do rytu nadzwyczajnego: – Trzeba unikać myślenia, że ten ryt uświęca człowieka sam z siebie, albo że uczestnicząc w takiej Mszy św. jest się lepszym od innych. Żadna liturgia tego nie sprawia, również ta tradycyjna. Uczestnictwo w rycie nadzwyczajnym nie może stać się powodem do pychy, wywyższania się.

Pielgrzymi modlili się także na różańcu, po którym wymieniali swoje doświadczenia podczas spotkania integracyjnego. Pielgrzymkę zakończyła wspólna modlitwa, którą poprowadzili ks. Janusz Bujak z Koszalina i ks. Dawid Pietras z Zielonej Góry.

NAGRODA IM. KARD. NOM. IGNACEGO JEŻA

15 października podczas uroczystej gali w Filharmonii Koszalińskiej po raz dziewiąty wręczono Nagrody im. Kardynała Nominata Ignacego Jeża „Radość płynie z nadziei”. W kapitule nagrody zasiadali: bp Edward Dajczak, ks. Łukasz Gąsiorowski, ks. Tomasz Roda, Ryszard Pilich. Kryterium, jakim kierowała się w tym roku kapituła był Rok Miłosierdzia. Nagrodzono Szentszacki Instytut Sióstr Maryi, Tadeusza Błaszczaka – prezesa Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków w Szczecinku oraz Mariusza Kajewskiego ze słupskiego Towarzystwa Pomocy im św. br. Alberta. Nagrodzonym gratulował bp Paweł Cieślik.

Siostry szensztackie przybyły na Górę Chełmską na zaproszenie bpa Ignacego Jeża w 1985 roku, który znał ich charyzmat dzięki znajomości z ks. Józefem Kentenichem podczas pobytu w obozie koncentracyjnym w Dachau. Bp I. Jeż powierzył siostrom duchowe odnowienie dawnego miejsca kultu maryjnego i poprosił o pracę duszpasterską wśród rodzin. Do Sanktuarium Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej od 21 lat przybywają rodziny w Diecezjalnej Pielgrzymce Rodzin. Nowszymi inicjatywami są: Promienista Piesza Pielgrzymka z różnych krańców diecezji, Majówka z Janem Pawłem II i Kazania na Górze. Rocznie sanktuarium odwiedza ok. 160 tys. osób. Priorytetem dla sióstr jest jednak obrona życia i rodziny. Obecnie na Górze Chełmskiej powstaje Centrum Pielgrzymkowo-Turystyczne, obok którego ma powstać Muzeum im. św. Jana Pawła II, który w czerwcu 1991 roku poświęcił sanktuarium. Przełożona prowincjalna Szensztackiego Instytutu Sióstr Maryi, s. Lidia Czerwonka przyznała, że przyznanie nagrody jest dla sióstr wielkim darem. – Nasza więź z kard. nominatem Ignacym Jeżem jest bardzo długa i wciąż trwa nieprzerwanie w świętych obcowaniu. Nie byłoby ani Jana Pawła II na Górze Chełmskiej, ani samej Góry dla Kościoła, gdyby nie potężny wkład kardynała. Jest to więc dar, ale i zobowiązanie, by sprostać świętości i historii tego miejsca, ale też dziedzictwu, jakie zostawił kardynał nominat. Tadeusz Błaszczak, kolejny nagrodzony podczas niedzielnej gali, jest prezesem szczecineckiego oddziału Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków (PSD). PSD rozpoczął działalność 14 stycznia 1986 roku. Tadeusz Błaszczak działalność w lokalnym kole PSD rozpoczął w 1994 roku. Dwa lata później objął stanowisko wiceprezesa, a w 1998 roku przejął obowiązki prezesa. Zainspirował powstanie tzw. klubów wczesnego wykrywania cukrzycy, organizował akcje tzw. białych sobót i niedziel, podczas których chętni korzystali z konsultacji lekarskich, a także powiatowe i wojewódzkie obchody Światowego Dnia Walki z Cukrzycą. Przez wiele lat prowadził punkt przekazywania żywności najuboższym członkom stowarzyszenia oraz był pomysłodawcą postawienia przy kościele pw. św. Rozalii figury św. Łukasza, patrona cukrzyków. PSD wspomogło również powstanie w Szczecinku przychodni diabetologicznej. Tadeusz Błaszczak za swoją działalność wielokrotnie był odznaczany, w tym także Złotym Krzyżem Zasługi. Trzeci nagrodzony, Mariusz Kajewski, był prezes Towarzystwa Pomocy im. św. brata Alberta w Słupsku (TPBA), w życiu i w pracy kierował się zawsze zasadą św. Brata Alberta: „być dobrym jak chleb”. W TPBA pełnił funkcję kierownika schroniska dla bezdomnych męż-

czynn, wiceprezesa i prezesa. Od wielu lat należy do Zarządu Głównego TPBA. Był współtwórcą schodkowego systemu wychodzenia z bezdomności, począwszy od ogrzewalni poprzez noclegownię, schronisko i mieszkanie treningowe. Mariuszowi Kajewskiemu udało się pozyskać budynek na schronisko dla osób niepełnosprawnych „Albert”. Adaptację i utworzenie tam placówek wspomogły słupskie instytucje samorządowe. Ośrodek ten został otwarty z początkiem 2017 roku. Dla laureata nagrody ważna jest również sfera duchowa. Brał udział w organizacji peregrynacji obrazu Adama Chmielowskiego „Ecce Homo” i relikwii św. Brata Alberta w Słupsku, dbał o to, żeby na terenie placówek były odprawiane Msze św. i obecny był kapelan, zarówno dla osób bezdomnych, jak i dla pracowników. Pełnił także funkcję prezesa Banku Żywności, współtworzył na terenie Słupska i powiatu słupskiego działania związane z programami pomocowymi finansowanymi ze środków unijnych.

Podczas gali wystąpił Michał Rassek z zespołem. Artysta łączy gitarowego rocka z nastrojowym przekazem gitary akustycznej, całość jego twórczości jest utrzymana w tematyce gospel.

INAUGURACJA ROKU AKADEMICKIEGO W WSD

21 października w gmachu Wyższego Seminarium Duchownego (WSD) Mszą św. pod przewodnictwem bpa Edwarda Dajczaka zainaugurowano nowy rok akademicki. Z biskupem diecezjalnym koncelebrowali: bp Krzysztof Zadarko, bp Krzysztof Włodarczyk, bp Paweł Cieślak i wielu kapłanów. W homilii bp E. Dajczak powiedział: – Ci, którzy mają być ludźmi Ducha, studiującymi teologię, muszą się tego nauczyć. Nie wystarczy studium, nie wystarczy katechizm. To za mało, trzeba zejść do serca. Biskup nawiązał też do bardzo niskiej liczby powołań: – Może dlatego tu jest mała trzódka, żeby zrozumieć, że tego nie pomnaża się ilością. Że nie tak to się dzieje i nie w tym jest tajemnica, że zamiast 4 będzie 40. Może trzeba pozwolić Bogu, żeby pisał, ale pisał niezwykle wyrazistymi postaciami. Na roku propedeutycznym przygotowywać się będzie 4 kandydatów. To już 6 rok funkcjonowania tzw. roku propedeutycznego w diecezji, jest on odpowiedzią na zalecenia Stolicy Apostolskiej o przygotowaniu kandydatów do kapłaństwa. Moderatorem „zerówki” jest ks. dr Radosław Suchorab. Rektor seminarium, ks. dr Wojciech Wójtowicz powierzył troskę o nowe powołania Matce Bożej. Nie krył za to radości

z nowych studentów świeckich: 16 osób na 5-letniej teologii, 20 osób na studiach podyplomowych, nauczycielskich dla katechetów.

DIECEZJALNY DZIEŃ KSIĘDZA SENIORA

23 października księża seniorzy obchodzili swój diecezjalny dzień w Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Słupsku. Z ponad 40 księży emerytów, na spotkanie przybyła prawie połowa z nich. Dla wielu księży odchodzących na emeryturę jest to niełatwy czas, nadal chcą czuć się potrzebni, nie chcą być odsuwani od zajęć i chcą pomagać na parafiach. – Trudno przecież ciągle patrzeć w okno, ileż można spacerować? – podsumował ks. Ludwik Musiał, który przyznał, że bardzo trudno wchodził w nową rolę. – Uratowały mnie zastępstwa. To było mi bardzo potrzebne, żeby wyhamować. Teraz jestem już spokojnym emerytem, ale pracy nadal sobie szukam. Konferencję dla księży seniorów wygłosił o. Piotr Włodyga, benedyktyn ze Starego Krakowa, który jest również trenerem komunikacji i psychoterapeutą. Powiedział między innymi: – Jesteście powołani do tego, żeby wspierać młodych, przede wszystkim swoją modlitwą, ale i przykładem bycia księdzem: kogoś, kto powie po dziesięcioleciach: „Wybrałem tę drogę, różnie było, czasem trudno, ale jestem Panu Bogu wdzięczny, że ją przeszedłem”. Księża seniorzy zawierzili w sanktuarium swoje życie i kapłaństwo św. Józefowi. W spotkaniu uczestniczył również bp Paweł Cieślak, który sam też jest już na emeryturze, ale nadal dużo pracuje i nie zamierza tego zmieniać. – Dziękujemy za ich głęboką wiarę, którą nosili w sobie. Budowali mądrze swoje życie na jedynym trwałym fundamencie, jakim jest Jezus Chrystus. Umieli mądrze żyć, tak, by stać się bogatym przed Bogiem – powiedział biskup. Ks. Piotr Zieliński, dyrektor Domu Księży Emerytów w Kołobrzegu i inicjator Diecezjalnego Dnia Księdza Seniora przypomniał, że księża „wcześniej urodzeni” to pokolenie kapłanów, z których część przeżyła wojnę, czy też czas ich pracy duszpasterskiej przypadł na trudne, nieprzychylnie Kościołowi lata komunizmu. – Dzisiaj mogą czerpać radość widząc, że zasiane przez nich wówczas ziarno, przyniosło obfity plon – dodał ks. Zieliński.

Dla wielu księży była to także okazja do spotkań po latach z kolegami-kapłanami. Kapłan może przejść na emeryturę, kiedy kończy 65 rok życia, kiedy kończy 70 lat – powinien, zaś w wieku 75 lat – musi. Nie

jest to jednak emerytura od bycia księdzem, bo jak podkreślili księża seniorzy, księdzem jest się zawsze, niezależnie od wieku.

28 października bp Edward Dajczak dokonał poświęcenia należącego do Domu Księży Emerytów kościoła rektoralnego i ołtarza. Uroczyste poświęcenie odbyło się w rocznicę pobytu i modlitwy w tym kościele sługi Bożego kard. Augusta Hlonda.

„NOC ŚWIĘTYCH” W DIECEZJI

Wiele dzieci i młodzieży wieczór 31 października spędza na chodzeniu po domach w przebraniach za duchy i upiory i zbieraniu cukierków. Alternatywą dla tego typu „zabawy” i pokazaniem, że można bawić się równie dobrze po chrześcijańsku jest tzw. „Noc Świętych”. Kołobrzeską „Noc Świętych” rozpoczęła Msza św. w bazylice, po której przebrane za świętych i za aniołów dzieci przeszły w pochodzie ulicami miasta do auli Zespołu Szkół Ekonomiczno-Hotelarskich, gdzie odbył się Bal Wszystkich Świętych. W zabawie wzięło udział prawie 100 dzieci ze szkół podstawowych i młodszych. Na początku balu dzieci zatańczyły poloneza, a po nim wraz z rodzicami uczestniczyły w dalszej zabawie. W przygotowaniu balu uczestniczyli rodzice, siostry felicjanki i księża.

W Koszalinie „Noc Świętych” zgromadziła głównie młodzież. Do katedry przybyło ok. 100 osób z miejscowych parafii. Młodzi przynieśli ze sobą relikwie świętych, orędowników swoich parafii. Czuwanie rozpoczęło się litanią ku czci świętych oraz liturgią słowa. Ks. Dariusz Wypych zachęcał młodzież do podążania drogą świętości. Porównał życie człowieka do balu lub meczu piłkarskiego. Zachęcił zebranych, żeby na wzór świętych podejmowali codzienne wybory, które pomogą im osiągnąć cel ostateczny. Organizatorem koszalińskiej „Nocy Świętych” był ks. Mateusz Chmielewski. Spotkanie w kościele zakończyło się adoracją Najświętszego Sakramentu, po której młodzież udała się na plebanię, gdzie przygotowano dla nich „wigilijne cukierki”.

Również bobolicki kościół wypełnił się wieczorem 31 października dziećmi i młodzieżą. Zebrani obejrzeli przedstawienie przygotowane przez bobolicką wspólnotę Odnowy w Duchu Świętym (OwDŚ), które przybliżyło im sylwetki kilkorga świętych: Józefa Moscatiego, Joanny Beretty Molla, Maksymiliana Marii Kolbego, br. Alberta Chmielowskiego, Matki Teresy z Kalkuty i Jana Vianneya. Teatr wyreżyserował Marek Misztal, który wcielił się zarazem w rolę św. Józefa Moscatiego.

Rolę Matki Teresy odegrała s. Beata Witerska, pallotynka, która opiekuje się boboliczką młodzieżą ze wspólnoty OwDŚ. Siostra wyjaśniła, jakimi kryteriami kierowano się przy wyborze świętych do przedstawienia: – Zastanawialiśmy się najpierw nad tym, jakie problemy ma współczesny świat. Jeżeli boli nas ubóstwo, to odpowiedzią jest św. Brat Albert Chmielowski, jeżeli ma problem dostrzeganiem wartości życia to św. Maksymilian Maria Kolbe, a jeśli ze spotkaniem z innym, to św. Matka Teresa, która z taką samą miłością szła do buddysty, hinduisty, ateisty i dawała mu nadzieję, niosła Chrystusa. Podczas „Nocy Świętych” w Bobolicach odmówiono też *Litanie do Wszystkich Świętych*. Po zakończeniu nabożeństwa zebrani przeszli w pochodzie ulicami miasta na cmentarz.

Co prawda nie 31, a 28 października w Szczecinku również dzieci wraz z rodzicami bawiły się podczas Balu Wszystkich Świętych, który odbył się w hotelu „Viki”. O dobrą muzykę zadbał Dj Przem. Na uczestników zabawy czekał także poczęstunek.

REKOLEKCJE DLA NADZWYCZAJNYCH SZAFARZY KOMUNII ŚWIĘTEJ

Ponad 100 mężczyzn wzięło udział w dniach 3–5 listopada w rekolekcjach dla nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej. Spotkanie odbyło się w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym, prowadzącym był ks. dr Wojciech Parfianowicz, rzecznik prasowy kurii biskupiej i kierownik *Gościa Koszalińsko-Kołobrzeskiego*. Głównym tematem rekolekcji była obecność Boga w Eucharystii. Szafarze zgłębiali istotę Komunii św. i znaczenie przeistoczenia. Mogli również zadawać pytania dotyczące różnych zagadnień z życia Kościoła. Nadzwyczajni szafarze nie tylko rozdają Ciało Chrystusa podczas mszy świętych, ale również zanoszą je chorym w domach i w szpitalach. Obecnie w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej posługuje ok. 200 nadzwyczajnych szafarzy Komunii św. Są to mężczyźni w różnym wieku, wykonujący różne zawody. Bycie szafarzem ma wpływ na wszystkie dziedziny ich życia, nie tylko na czas spędzony w kościele. Sami o sobie mówią, że są zwykłymi ludźmi, którzy dostąpili niczym niezasłużonej łaski zbliżenia się w wyjątkowy sposób do Boga.

XXIV DIECEZJALNA PIELGRZYMKA RUCHU ŚWIATŁO-ŻYCIE

„Sługa Niepokalanej” to hasło tegorocznej XXIV Diecezjalnej Pielgrzymki Ruchu Światło-Życie (RŚŻ), która tradycyjnie, od 1994 roku, odbywa się 11 listopada w Dzień Niepodległości. Hasło nawiązywało do dwóch osób: Matki Bożej oraz sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego, ojca duchowego RŚŻ, którego 30. rocznica śmierci przypada w 2017 roku. Diecezjalny moderator RŚŻ ks. Dawid Hamrol wyjaśniał, że: – Każdy z nas ma być sługą Maryi, tak jak Ona jest najdoskonalszą służebnicą Boga, zaś ks. Franciszek Blachnicki jest dla nas wzorem w Jej naśladowaniu.

W pierwszej części sobotniego spotkania uczestniczył bp Krzysztof Włodarczyk, delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. Ruchu Światło-Życie, od lat związany ze wspólnotą i uczestnik pierwszej pielgrzymki (początkowo pielgrzymi gromadzili się w tzw. „baraku”, ośrodku rekolekcyjnym przy Wyższym Seminarium Duchownym. Z czasem, kiedy powiększyła się liczba uczestników, przeniesiono ją do gmachu WSD). Hierarcha wyjaśnił dlaczego to właśnie Święto Niepodległości wybrano na datę corocznego spotkania: – (...) wolność to właśnie to, czego uczył nas s. Boży ks. Franciszek Blachnicki. Dla uczczenia święta odśpiewano Hymn Polski. Konferencję dla rodzin należących do Domowego Kościoła wygłosił ks. dr Dariusz Wypych, wicedyrektor Wydziału Katechetycznego. Mówił o całkowitym oddaniu się ks. F. Blachnickiego Najświętszej Maryi Pannie. – Rys Jezusa umęczonego i Zmartwychwstałego odbił się w nim najmocniej poprzez to, że ks. Blachnicki wyzwalał się ze starego człowieka ku nowemu. (...) W tym upatruję wszelkiego owocu jego działalności, bardzo paschalnej, trudnej. Przeżył wiele niebezpieczeństw, nie tylko skazanie na śmierć w wieku 21 lat, ale także przeciwności ze strony reżimu komunistycznego i niestety także ze strony duchowieństwa. Mógł to wszystko przekroczyć właśnie dzięki zjednoczeniu z Jezusem Chrystusem paschalnym.

Dla młodzieży przygotowano warsztaty w grupach, podczas których próbowano przełożyć doświadczenia ludzkiego macierzyństwa na relację wobec Matki Bożej. – Przyglądamy się temu, jak wygląda obecność Matki Bożej w praktyce duchowej, począwszy od takich konkretnych jak rozumienie Maryi jako matki, po kwestie obecności Matki Bożej w roku liturgicznym. Podsumowaniem są wskazania duchowe, jak być sługą Niepokalanej w życiu codziennym – przybliżył tematy-

kę spotkań ks. dr Remigiusz Szauer, moderator diakonii ewangelizacji. Uczestnicy pielgrzymki zjedli wspólny posiłek, nie zabrakło też tradycyjnych rogali marcińskich. Pielgrzymkę zakończyła uroczysta Msza św. pod przewodnictwem bpa Edwarda Dajczaka w asyście 30 księży. W homilii hierarcha podkreślił, jak istotne jest odpowiadanie „fiat” na Boże wezwanie. – Mamy szczęście mieć wiarę. Ale dramat współczesnego człowieka nie polega na braku wiary, lecz na tym, że on nie czuje, że cokolwiek przez to stracił. Wówczas dotrzeć do niego z Ewangelią jest niezwykle trudno. Biskup przekonywał również, że sposobem na dotarcie z Ewangelią do współczesnego człowieka nie jest głoszenie teorii, ale świadectwo szczęścia doświadczonego właśnie z tego powodu, że jest się chrześcijaninem. – Wtedy czyjeś pytanie „kim jest Jezus” nie pobudzi nas do poszukiwania definicji, ale raczej do spojrzenia w oczy drugiemu i przekazania mu, że Jezus to ten, który mnie kocha. Chyba takiej odpowiedzi oczekuje świat. Na zakończenie Eucharystii pary małżonków odpowiedzialnych za Domowy Kościół przekazały funkcję swoim następcom. Kadencja pary diecezjalnej i par rejonowych trwa 3 lata.

W diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej jest ok. 1 tys. osób zaangażowanych w różne gałęzie ruchu oazowego. W pielgrzymce wzięło udział 570 osób. Oprawę muzyczną zapewniła Diecezjalna Diakonia Muzyczna.

DNI FORMACYJNE KATOLICKIEGO STOWARZYSZENIA MŁODZIEŻY

W tym roku 25–26 listopada, na Dni Formacyjne Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży (KSM) do Podczela przyjechała rekordowa liczba osób w historii diecezji – 120. Konferencje wygłosił ks. Paweł Wojtalewicz, diecezjalny koordynator Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia”. Tematyka dni formacyjnych skupiała się na pytaniu: kim jest KSM-owicz we współczesnym świecie? – Jeśli aktywność KSM-u ma być skuteczna i owocna, to przede wszystkim powinna być zbudowana na dążeniu do chrześcijańskiej dojrzałości, czyli do świętości – powiedział ks. P. Wojtalewicz. (...) – Nie należy ich oszukiwać stwierdzeniami, że Ewangelia jest łatwa. Nie można się bać stawiać przed młodymi jej wymogów. Trzeba jasno konfrontować ich ze światem, mówić, czego pragnie od nich Chrystus. Dopiero potem mogą odkrywać swoje szczegółowe powołanie np. do jakiejś zewnętrznej aktywności. W niedzielę, w Uroczystość Chrystu-

sa Króla Wszechświata, w kołobrzesckiej bazylice złożyło przyrzeczenie 27 nowych członków KSM z parafii pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku oraz z pw. św. Rafała Kalinowskiego w Pile. Uroczystej Mszy św. przewodniczył bp Edward Dajczak. Hierarcha podkreślił, że sprawą uczniów Jezusa jest zanosić Go do ludzi głównie poprzez relację, jaką wiążemy się z nimi. To sam Jezus Chrystus zachęca do takiej apostołskiej postawy. – W gruncie rzeczy to wszystko jest proste. On czeka na nas, takich ludzi, którzy nie tylko od czasu do czasu oddadzą trochę swoich chwil do Jego dyspozycji, uczynią coś okazjonalnie podczas jakichś akcji. On czeka na nas bez ograniczeń, że będziemy podobni do Niego w reakcjach na innych ludzi. Że ta miłość, która płynie z oddania Eucharystii i Jego słowu, będzie przenoszona ze świątyń na ulice, do domów, tam gdzie jesteśmy.

Od kilku miesięcy w diecezji zauważalny jest wzrost zainteresowania młodzieży ideałami KSM. – Co więcej, widzimy nie tylko zainteresowanie młodych, ale też zaangażowania księży podejmujących wysiłki, by powstawały kolejne oddziały KSM-u. Najważniejsze jest jednak to apostołowanie młodzieży w grupach rówieśniczych, przyciągające nowe osoby do stowarzyszenia poprzez uśmiech, entuzjazm, bycie aktywnym – mówił diecezjalny koordynator KSM, ks. Andrzej Zaniewski. KSM zrzesza katolików pomiędzy 15 a 30 rokiem życia, którzy chcą aktywnie działać na rzecz Kościoła. W diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej funkcjonuje obecnie 16 oddziałów KSM, liczących łącznie ok. 200 osób.

REKOLEKCJE „WINNICA RACHELI” – UZDROWIENIE PO ABORCJI

W tym roku po raz pierwszy w diecezji duszpasterstwo Winnica Racheli zorganizowało weekendowe rekolekcje dla osób, których bezpośrednio lub pośrednio dotyczy problem aborcji. Spotkanie odbyło się w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w dniach 17–19 listopada. Ideę tych rekolekcji na grunt naszej diecezji przeniosła s. Beata Witerska ze Zgromadzenia Sióstr Misjonarek Apostolstwa Katolickiego. Podczas weekendowego spotkania posługiwała psycholog i terapeuta s. Kinga Skórska, a opiekę duchową nad uczestnikami roztoczył ks. dr Piotr Skiba. Koordynatorką Winnicy Racheli była Hanna Czelakowska. Na rekolekcje do Koszali na przyjechało 6 kobiet. Ale, jak powiedziała koordynatorka: – Na na-

sze rekolekcje przyjeżdżają też mężczyźni. Sami i razem z żonami. Im trudniej jest o tym mówić, wyciągać na światło dzienne dramat, który w nich się rozgrywa, ale oni też są poranieni aborcją. Podkreśliła też, że duchowe konsekwencje rozciągają się znacznie dalej, także na rodzeństwo, które ocalało. Takie doświadczenie dotknęło jedną z uczestniczek Winnicy Racheli: – Wydawało mi się, problem aborcji nie dotyczy nikogo z moich bliskich, ani znajomych, ani rodziny. Kiedy mama zachorowała na chorobę onkologiczną przy okazji jakiegoś badania lekarz zapytał ją o liczbę ciąż. Powiedziała, że trzy. A jestem tylko ja i brat. Dopiero wtedy dotarło do mnie, że ja całe życie odczuwałam jakiś brak, miałam poczucie niewytłumaczalnej pustki. Zrozumiałam, że to luka po rodzeństwie, które nie przyszło na świat. Zrozumiałam też, dlaczego relacje między moimi rodzicami w pewnym momencie się zmieniły. Ks. dr P. Skiba podkreślił, że: – Temat nie jest łatwy i może jeszcze za mało o tym mówimy. Dobrze, że przebija się do naszej mentalności, że takie osoby są i wymagają pomocy. Bo może i sprawy sakramentalne z Panem Bogiem mają „załatwione”, ale rany psychiczne i duchowe zostają. Winnica Racheli organizuje rekolekcje w ponad 80 krajach dla osób, które bezpośrednio lub pośrednio uczestniczyły w aborcji. W Polsce działa od trzech lat.

KONFERENCJA „LITURGIA I MUZYKA LITURGICZNA WE WSPÓŁCZESNEJ DEBACIE TEOLOGICZNEJ”

18 listopada w auli Wyższego Seminarium Duchownego (WSD) odbyła się konferencja nt. „Liturgia i muzyka liturgiczna we współczesnej debacie teologicznej”. Uczestników przywitał rektor WSD, ks. dr Wojciech Wójtowicz. Bp Edward Dajczak zwrócił się do zebranych słowami: – Kościół ma dzisiaj kłopot z przekazem człowiekowi misterium Boga. Kłopot z człowiekiem, który nie tylko nie chce szukać, ale i nie ma z tego powodu żadnego problemu ani niepokojów. Pierwsza część spotkania obejmowała zagadnienia związane z liturgią. Ks. prof. dr hab. Janusz Lemański, wykładowca Uniwersytetu Szczecińskiego wygłosił wykład „Rola krwi w żydowskim rytuale ofiarniczym”. Kolejnym prelegentem był ks. dr hab. Wojciech Grygiel, prodziekan ds. naukowych i współpracy z zagranicą Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Tytuł jego wystąpienia brzmiał: „Współczesna nauka w służbie liturgii: argumenty epistemologiczne

i kognitywne za starszą formą rytu rzymskiego”. Natomiast ks. dr hab. Janusz Bujak, prof. US przybliżył stanowisko kard. Roberta Saraha dotyczące reformy liturgii („Kardynała Roberta Saraha interpretacja reformy liturgii”). Zwrócił uwagę na to, jak ważne są najdrobniejsze gesty podczas liturgii. – Człowiek jest duchem wcielonym i dla wyrażenia swojej miłości do Boga, którą nosi w sercu potrzebuje ciała, gestów. Dlatego tak ważną sprawą jest sprawowanie liturgii w sposób świadomy, z zachowaniem rytuałów, które podkreślają niezwykłość wydarzenia, mają naszego ducha i umysł wznieść do Boga. Kard. Sarah za papieżem Benedyktem XVI mówi, że to, czego liturgia nowa może nauczyć się od starej, to prymat Boga. Tymczasem zdarza się, że najważniejszą rzeczą na ołtarzu jest... mikrofon. To na nim skupia się cała uwaga. Albo wręcz celebrans skupia całą uwagę na sobie. Takie gesty, jak zwrócenie się ku wschodowi, postawienie krzyża przed celebransem czy cisza mogą nauczyć nas, sprawujących i uczestniczących w liturgii w nowym rycie, że to nie nasza aktywność fizyczna jest najważniejsza. Pierwszą część zakończyła dyskusja, a po przerwie wystąpienia kolejnych prelegentów skupiały się wokół roli muzyki liturgicznej.

Dr Antonina Karpowicz-Zbińkowska wygłosiła referat nt. „Muzyka liturgiczna jako *logike latreia* w myśli kard. J. Ratzingera”, a ks. dr hab. Robert Tyrała, prof. UPJPII mówił o muzyce liturgicznej jako o nośniku piękna („Muzyka liturgiczna nośnikiem piękna. Czy dzisiaj możliwe i aktualne?”). Podczas wykładu zastanawiał się czy muzyka liturgiczna jest jeszcze nośnikiem piękna. Aby tak się stało, potrzeba dwóch czynników: jakości i formacji. – Są ważne i zespoły młodzieżowe, i śpiewające dzieci. Tylko nie możemy ich oszukiwać. Musimy dać im wymagania, które sprawią, że rozumieją po co śpiewają, dla Kogo grają. Naszą rolą jest prowadzenie ich do piękna. Młodzi nie chcą bylejakości. To my im wmawiamy, że „młodzieżowe” znaczy wygodniej, szybciej, z mniejszą dbałością – zaznaczył odwołując się do przygotowań do Świątowych Dni Młodzieży. Ks. Robert Tyrała nawiązał też do roli języka łacińskiego w liturgii: – Przypominam sobie wielką dyskusję nad łaciną: nikt tego nie zrozumie, to się nie sprawdzi. Okazało się, że stworzona przez Henryka Jana Batora Msza jest powszechnie śpiewana. Nie ma tygodnia, żeby ktoś nie przesyłał maila z prośbą o partyturę! I posyłam ją każdemu, kto chce. Wiele osób mówi o wzruszeniu towarzyszącym wykonaniu części z tej Mszy św. To znaczy, że potrzebujemy piękna i poczucia sacrum. Po soborze, gdy odeszliśmy od łaciny zasadniczo, straciliśmy trochę jego poczucie. Ale to sacrum jest obecne także gdy sprawujemy

w języku polskim. Kiedy śpiewamy podczas liturgii wchodzimy w dialog z Bogiem, nie z księdzem. Bierzymy udział w czymś wyjątkowym, nad czym tak łatwo przechodzimy do porządku dziennego – powiedział prelegent. O nawróceniu jako punkcie wyjścia odnowy muzyki liturgicznej w myśli Benedykta XVI mówił dr Łukasz Bilski.

Podczas konferencji zastanawiano się również, czy 10 lat po wydaniu przez Benedykta XVI motu proprio *Summorum pontificum* „uwalniającym” Mszę św. w nadzwyczajnej formie rytu rzymskiego, zwolennikom mszy „trydenckiej” i posoborowej reformy bliżej do siebie czy dalej.

XXVIII FESTIWAL PIEŚNI RELIGIJNEJ IM. ŚW. JANA PAWŁA II

Tegoroczny XXVIII Festiwal Pieśni Religijnej „Cantate Domino” im. św. Jana Pawła II odbywał się w Centrum Kultury 105 w Koszalinie w dniach 2–3 grudnia. Wśród uczestników przeważali soliści, w mniejszej liczbie pojawiły się zespoły młodzieżowe. Prof. Monika Zytke, przewodnicząca jury, oceniła poziom konkursu na dobry. Pozytywną zmianą było odejście od repertuaru tzw. sacro-polo, na rzecz bardziej ambitnych utworów.

Grand Prix festiwalu wyśpiewała Paulina Łąga z V LO w Słupsku. Na co dzień laureatka może liczyć na pomoc nauczycieli w szkole muzycznej oraz instruktorów w klubie wojskowym. Wie, że ciągle musi rozwijać swój talent i ceni sobie opinię członków jury. Oprócz nagrody przyznanej w ramach konkursu, wręczono również Nagrodę im. prof. Ireny Maculewicz-Żejmo. Otrzymała ją Grażyna Maciejewska ze Słupska. Jej liczne kompozycje śpiewane są do dziś w całej Polsce. Najbardziej znana jest pieśń do Matki Bożej Licheńskiej *Piękna Pani o smutnym obliczu*. Podczas wręczania nagród obecny był także bp Edward Dajczak, który, wraz z prezydentem Koszalina Piotrem Jedlińskim, objął honorowy patronat nad konkursem. Zwrócił się do obecnych słowami: – Róbmy wszystko, żebyśmy nie przestawali śpiewać, żeby tu, na scenie, był tłok. Są takie duchowe stany, których się nie wypowie inaczej, jak poprzez śpiew. Kiedy jestem sam w kaplicy i chcę powiedzieć Bogu najpiękniej jak potrafię moje „dziękuję”, to po prostu śpiewam.

Gościem specjalnym koncertu galowego był zespół Fishecclectic. Organizatorem festiwalu byli: Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, Wydział Duszpasterski Kurii Biskupiej w Koszalinie oraz Urząd

Miasta Koszalin. Do organizacji włączyły się także: Centrum Kultury 105 w Koszalinie, Młodzieżowy Dom Kultury w Słupsku, Szczecińska Agencja Promocji i Kultury i Szkoła Podstawowa Nr 5 w Słupsku. Patronat medialny sprawowały: *Tygodnik „Miasto”*, *Głos Koszaliński*, *Gość Koszalińsko-Kołobrzeski*, Radio „Plus”, Radio „Koszalin”, TVP Szczecin, TV „MAX”, KS „Civitas Christiana”.

KONFERENCJA „ŚW. OTTON Z BAMBERGU – APOSTOŁ POMORZA”

4 grudnia na Akademii Pomorskiej w Słupsku jedenastu prelegentów przybliżyło zebranych postaci i zagadnienia związane ze św. Ottonem z Bambergu, biskupa, misjonarza zwanego „Apostolem Pomorza” i „ojca klasztorów”. Konferencję poprzedziła Msza św. w kościele pw. św. Ottona, której przewodniczył bp Edward Dajczak. Podczas homilii hierarcha zwrócił uwagę na cechy, które powinien posiadać ewangelizator, taki jak św. Otton. – Kiedy patrzymy na św. Ottona i dzieło, którego dokonał na Pomorzu, widzimy określone uwarunkowania historyczne, ale także człowieka zdolnego do zachowania postaw, z którymi nie radzili sobie inni do tej pory. Ta zasada wydaje się być nadal podstawową, warunkującą jakiegokolwiek przemiany. Rodzi się ktoś na tyle zanurzony w Boga, doświadczający Jego wszechmocy i miłości, odczytujący Jego wolę, że chciałby podzielić się tym z innymi. (...) Zmieniają się formy głoszenia i wiele zachowań z tamtych czasów byłoby dziś nie do przyjęcia, ale zawsze musi pojawić się ktoś mający odwagę i moc w sobie, aby przekroczyć granice. Inaczej, w zastanym systemie będzie robił dobre i przyzwoite rzeczy, ale nie dokona się istotna zmiana. Potrzeba odwagi, która bierze się z Ducha Świętego. To nie jest przekraczanie granic dla zasady, ale ze względu na głębię spotkania człowieka z Bogiem. Apostołowie, misjonarze, ewangelizatorzy są narażeni też na przeciwności: – Trud niezrozumienia, który jest bolesny, taki człowiek musi brać na siebie. Tak przez całe wieki ewangeliczna prawda docierała do ludzi, tworzyły się nowe przestrzenie, nowe etapy, nowe formy. Tak jest do dzisiaj. Św. Otton, w tym sensie niezmiennie może być patronem, przewodnikiem, wychowawcą, który będzie mówił, że coś jest możliwe, choć po ludzku wydaje się to niewykonalne. Ks. dr Tadeusz Ceynowa wyjaśnił, dlaczego postać biskupa z Bambergu jest wciąż mało znana i nieodkryta przez mieszkańców Po-

morza: – Jednym z powodów takiego stanu rzeczy jest pewnie odległość czasowa, która dzieli nas od tamtych wydarzeń. Po drugie, w wyniku reformacji, Kościół katolicki na Pomorzu na kilka wieków praktycznie zanikł, a z nim także kult świętych. Natomiast po II wojnie światowej, na te ziemie przybyli mieszkańcy z różnych stron dawnej Rzeczypospolitej, niejako przywożąc ze sobą kult swoich świętych. Być może św. Otton postrzegany był także jako ten, który kojarzył się z Niemcami. Wiadomo, jaki stosunek do tego narodu zaraz po wojnie mieli Polacy. Wszystko, co niemieckie, źle się kojarzyło.

Podczas konferencji zostały wygłoszone następujące wykłady: „Metoda misyjna św. Ottona z Bambergu – Apostoła Pomorza” (ks. dr hab. prof. US Grzegorz Wejman – Uniwersytet Szczeciński), „Działalność Ottona z Bambergu na ziemiach polskich w świetle średniowiecznych źródeł pisanych” (dr hab. prof. AP Agnieszka Teterycz-Puzio – Akademia Pomorska w Słupsku), „Słowianie na Pomorzu w czasach Świętego Ottona” (dr Bronisław Nowak – Słupsk), „Żywoty Świętego Ottona jako teksty hagiograficzne” (dr hab. prof. AP Daniel Kalinowski – Akademia Pomorska w Słupsku), „Ottonowa misja na średniowiecznym Pomorzu w kreacjach literackich” (dr hab. prof. AP Adela Barbara Kuik-Kalinowska – Akademia Pomorska w Słupsku), „Powieść Gertrud Bäumer «Der Jüngling im Sternenmantel» a przemiany religijne w średniowiecznej Europie” (dr Joanna Flinik – Akademia Pomorska w Słupsku), „Święty Otton z Bambergu w kręgu kultury krajów niemieckojęzycznych – dawniej i dziś” (dr Małgorzata Grzywacz – Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu), „Mniej i bardziej Święty. Uwagi o ikonografii Ottona z Bambergu” (dr hab. prof. AP Elżbieta Kal – Akademia Pomorska w Słupsku), „Archiwalia dotyczące parafii pw. św. Ottona w Słupsku przechowywane w Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej” (ks. dr Tadeusz Ceynowa WT US – Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej), „Dzieje parafii św. Ottona w Słupsku (1866–1947)” (mgr Zdzisław Machura – Słupsk), „Śladami św. Ottona – powrót chrześcijańskiego kultu na Świętą Górę Polanowską” (mgr Dariusz Majkowski – Akademia Pomorska w Słupsku).

ADWENTOWE CZUWANIA MŁODYCH

8 grudnia ruszyła kolejna edycja Adwentowych Czuwań Młodych, które są kontynuacją wrześniowego spotkania skrzatuskiego. Tegorocz-

ne czuwania odbywają się pod hasłem „Przysiądź się!”. Podobnie jak w roku ubiegłym pierwsze Adwentowe Czuwanie Młodych odbyło się w Złocięncu, w parafii pw. Wniebowzięcia NMP. – Jesteśmy zaproszeni do tego, by przysiąc się do Boga, przy Nim jest dla nas miejsce – nawiązał do hasła tegorocznych czuwań „Przysiądź się!” bp Krzysztof Włodarczyk. – Przysiąść się do Boga w codziennych sprawach można chociażby przez codzienną modlitwę, Eucharystię, czytanie Pisma Świętego, chwilę zamyślenia, medytacji, zauważenie drugiego człowieka. To właśnie w takich sytuacjach należy pokazywać młodym ludziom jak się tworzy Kościół – poprzez bliskość, poprzez codzienne nasze troski te małe i te duże, poprzez istnienie razem w grupie, poprzez umiejętność zbliżenia się do Chrystusa ale i do drugiego człowieka, zauważenie go w codziennej pogoni. Zbliżenie z Chrystusem nie musi mieć spektakularnego wymiaru, takim spotkaniem jest właśnie modlitwa każdego nas, ta krótka chwila, którą poświęcimy na rozmowę z Bogiem i zawierzymy mu siebie i swoje problemy, troski, radości czy swoich najbliższych.

Harmonogram Czuwań Adwentowych w diecezji: 8 grudnia – kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Złocięncu, 9 grudnia – kościół pw. MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie, 15 grudnia – kościół pw. św. Józefa w Czarnem i kościół pw. Narodzenia NMP w Szczecinku, 16 grudnia – kościół pw. NMP Królowej Różańca Świętego w Słupsku i kościół pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Pile, 22 grudnia – kołobrzaska bazylika, 23 grudnia – koszalińska katedra.

VI DIECEZJALNY KONKURS BIBLIJNY DLA MINISTRANTÓW MŁODSZYCH

VI Diecezjalny Konkurs Biblijny dla Ministrantów Młodszych (ze szkół podstawowych) odbył się 16 grudnia w domu parafialnym koszalińskiej katedry. Tematyka konkursu obejmowała rozdziały 1–25 Księgi Rodzaju. Pytania zostały przygotowane przez kleryków roku III. W zmaganiach wzięło udział 16 ministrantów z 8 parafii: pw. Narodzenia NMP w Białogardzie (1), pw. św. Gertrudy w Darłowie (3), pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Koszalinie (4), pw. św. Józefa Rzemieślnika w Koszalinie (2), pw. św. Wojciecha w Koszalinie (2), pw. Ducha Świętego w Szczecinku (1), pw. św. Rozalii z Palermo w Szczecinku (1), pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Szczeglinie (2). Moderator diecezjalny Apostolatu Biblijnego ks. dr Tomasz Tomaszewski przyznał, że: – Księga Rodzaju to księga

niełatwa, jest w niej sporo trudnych imion, nazw, niemało wydarzeń. W konkursie nie chodzi jednak głównie o zapamiętanie informacji, ale o pomoc jego uczestnikom w budowaniu osobistej relacji z Bogiem, co w przypadku ministrantów ma duże znaczenie.

W kategorii „uczniowie klas 4–5” zwyciężyli: 1. Maciej Tumanik, kl. 4 (parafia pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Szczeglinie), 2. Nikodem Małocha, kl. 4 (parafia pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Koszalinie), 3. Jędrzej Gliszczyński, kl. 5 (parafia pw. św. Rozalii z Palermo w Szczecinku). W kategorii „uczniowie klas 6–7” zwyciężyli: 1. Konrad Michalik, kl. 7 (parafia pw. Narodzenia NMP w Białogardzie), 2. Szymon Kamyk, kl. 7 (parafia pw. św. Józefa Rzemieślnika w Koszalinie), 3. Bartłomiej Cisoń, kl. 6 (parafia pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Koszalinie). Zwycięzcy otrzymali w nagrodę sprzęt komputerowy i muzyczny ufundowany przez bpa Edwarda Dajczaka. Na etapie diecezjalnym XXV Ogólnopolskiego Konkursu Biblijnego dla Ministrantów i Lektorów, który odbędzie się w marcu 2018 roku, obowiązywać będzie znajomość całej Księgi Rodzaju.

WIGILIA W WSD

22 grudnia hol Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie rozbrzmiał kolędami. To już tradycja, że tuż przed świętami w tym miejscu spotyka się nie tylko cała wspólnota seminaryjna ale również goście, przyjaciele seminarium, dobroczyńcy, przedstawiciele władz lokalnych i zaprzyjaźnionych uczelni, i którzy każdorazowo biorą udział w tym wydarzeniu. W spotkaniu wzięli udział także przedstawiciele innych wspólnot chrześcijańskich.

Początek całego spotkania miał miejsce w auli, gdzie klerycy jak co roku przygotowali jasełka. Za każdym razem gościom towarzyszy ciekawość, w jakiej konwencji tym razem będą przedstawione sceny ze zwiastowania i narodzin. I tym razem nie było inaczej. Prostota przekazu, minimalizm jeśli chodzi o scenografię i to co najważniejsze – bogactwo jakże oczywistego przekazu. Wydawać by się mogło, że mowa jest o tak oczywistych rzeczach, a jednak... Często w pogoni za pieniądzem, za pracą, za całą plejadą rzeczy ulotnych i pozbawionych głębszej wartości zapominamy o tym, co najważniejsze. Iluż z nas rzeczywiście – tak jak bohaterowie tegorocznych jasełek –

przygotowało swoje serce na przyjęcie rodzącego się Boga? Alumi w bardzo wyrazisty sposób zwrócili uwagę widzów na niebezpieczeństwo pominięcia Boga, nie tylko w kontekście świątecznym. To, o czym potrafimy mówić i czym szczyścić się – tradycja – okazuje się w rzeczywistości tylko słowami, które niestety nijak się mają do rzeczywistości. Bo czy każdy byłby w stanie przyjąć do swego domu bezdomnego wędrowca? A przecież tak właśnie potraktowany został św. Józef wraz z Maryją i mającym się narodzić Synem Bożym. Tegoroczne jasełka niosąc tak mocne przesłanie skłoniły chyba każdego z nas do chwili zadumy. Po przedstawieniu zaproszeni goście i domownicy wysłuchali fragmentu Ewangelii i tradycyjnych życzeń przekazanych przez biskupa Edwarda Dajczaka, rektora seminarium ks. Wojciecha Wójtowicza oraz dziekana kleryków. Po tej uroczystej części był czas na życzenia i na wspólną wieczerzę wigilijną oraz kolędowanie w seminaryjnym re-fektarzu.

Źródła:

Gość Koszalińsko-Kołobrzeski (wyd. papierowe) nr 39–52/2017

<http://bialogard.info/>

<http://koszalin.gosc.pl/>

<http://lubimyczytac.pl/>

<http://www.diecezjakoszalin.pl/>

<http://www.gawex.pl/>

<http://www.gk24.pl/>

<http://www.gp24.pl/>

<http://www.koszalin.oaza.pl/>

<http://www.mikolajwalcz.pl/>

<https://miastozwizja.pl/>

<https://pl-pl.facebook.com/tradycja.koszalin/>

<https://pomorzezachodnie.travel/>

II. KRONIKA WYDARZEŃ Z DIECEZJI

PAŹDZIERNIK

1 października

- konferencja „Królewska Krew płynie w Tobie” – sala Szkoły Nowej Ewangelizacji
- 2. Koszalińskie Warsztaty Gospel – Filharmonia Koszalińska
- wizytacja kanoniczna parafii Suliszewo – bp Włodarczyk

1–29 października

- 25. Koszalińskie Dni Kultury Chrześcijańskiej

1–31 października

- Internetowy Żywy Różaniec – kaplica w domu biskupim

2 października

- Msza św. z okazji inauguracji roku akademickiego Politechniki Koszalińskiej – koszalińska katedra – bp Włodarczyk
- Msza św. z okazji inauguracji Białogardzkich Dni Kultury Chrześcijańskiej – kościół Mariacki w Białogardzie – bp Włodarczyk

2–5 października

- rekolekcje kapłańskie – CEF

2–29 października

- Białogardzkie Dni Kultury Chrześcijańskiej

2–30 października

- Dni Kultury Chrześcijańskiej w Słupsku

3 października

- Msza św. pogrzebowa śp. Wacława Kraszewskiego, Taty ks. Mariana Kraszewskiego – kościół pw. św. Ignacego Loyoli w Koszalinie – bp Włodarczyk
- rozpoczęcie Kursu Alfa – parafia pw. św. Antoniego w Wałczu – bp Włodarczyk

4 października

- trzecie posiedzenie Komisji historycznej – Muzeum Diecezjalne w Kołobrzegu
- pierwsza modlitwa różańcowa w kaplicy domu biskupiego transmitowana w Internecie (Dobre Media) (każda środa października) – bp Zadarko
- nabożeństwo w intencji uchodźców „Za ofiary drogi, po nadzieję” – koszalińska katedra – bp Zadarko
- Msza św. i jubileusz 25-lecia Zespołu Szkół Specjalnych w Białogardzie – kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Białogardzie – bp Zadarko

5 października

- odpust w parafii pw. św. s. Faustyny Kowalskiej w Słupsku – bp Włodarczyk

6 października

- Dzień Edukacji Narodowej w Zespole Szkół Morskich w Kołobrzegu – bp Włodarczyk
- Msza św. dla członków poradnictwa rodzinnego – CEF – bp Włodarczyk
- Msza św. i jubileusz 70-lecia Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Białogardzie – kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Białogardzie – bp Zadarko

6–8 października

- rekolekcje dla doradców życia rodzinnego – CEF
- Oazy Ewangelizacyjne I stopnia – Ośrodek Caritas Aniołów Stróżów w Kołobrzegu
- rekolekcje biblijne „Głos Pana woła” – Dom Pielgrzyma w Skrzatuszu
- 5. Forum Charyzmatyczne „Jezu, niech moje serce zapłonie” – hala Liceum Ogólnokształcącego Nr 2 im. Władysława Broniewskiego w Koszalinie

7 października

- dzień skupienia dla zespołów synodalnych – CEF
- ogólnopolska inicjatywa duszpasterska „Różaniec do Granic” – Kołobrzeg (bp Dajczak), Ustka (bp Włodarczyk), Darłówko (bp Zadarko)

- 2. Indywidualne i Drużynowe Mistrzostwa w Szachach Ministrantów Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej – sala parafialna przy koszalińskiej katedrze

8 października

- 17. Dzień Papieski pod hasłem „Idźmy naprzód z nadzieją” – zbiórka na rzecz podopiecznych Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia”
- niedziela synodalna w parafii pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Manowie

8–9 października

- wizytacja kanoniczna parafii Świerczyna – bp Włodarczyk

9 października

- wizytacja kanoniczna parafii Suchorze – bp Zadarko

10 października

- Msza św. z okazji 150. rocznicy konsekracji kościoła pw. św. Mikołaja w Wałczu

11 października

- Msza św. i spotkanie formacyjne dla Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta w Koszalinie – bp Włodarczyk

12 października

- pogrzeb śp. Wojciecha Kloski, Taty ks. Antoniego Kloski – kościół pw. św. Marcina w Starej Wiśniewce k. Złotowa

13 października

- nominacja bpa Krzysztofa Włodarczyka na delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Ruchu Światło-Życie
- nominacja ks. Wojciecha Wójtowicza na Konsultora Komisji Duchowieństwa

13–15 października

- rekolekcje dla nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej – Ostrowiec k. Wałcza
- Konferencja Episkopatu Polski i inauguracja roku akademickiego KUL Lublin

14 października

- Sobota z Maryją – Skrzatusz
- dzień skupienia dla zespołów synodalnych – CEF i WSD
- III Pielgrzymka Tradycji Łacińskiej do Sanktuarium Matki Boskiej Bolesnej w Skrzatuszu
- pogrzeby dzieci utraconych – Koszalin, Słupsk, Szczecinek, Piła
- spotkanie formacyjne dla Parafialnych Zespołów Caritas (dekanaty: Piła, Jastrowie, Trzcianka, Wałcz, Mirosławiec) – parafia pw. św. Jana Bosko w Pile
- Koszaliński Wieczór Uwielbienia – kościół pw. Ducha Świętego w Koszalinie
- pogrzeb śp. Ireny Rybińskiej, Mamy ks. Dariusza Rybińskiego – kościół pw. św. Stefana w Barwicach
- trzecie posiedzenie Komisji ds. osób konsekrowanych

15 października

- Dzień Dziecka Utraconego – Koszalin, Słupsk, Szczecinek, Piła
- wręczenie nagrody im. Kardynała Nominata Ignacego Jeża „Radość Płynię z Nadziei” – bp Cieślik
- Msza św. w 10. rocznicę śmierci kard. nom. Ignacego Jeża – kołobrzaska bazylika
- zbiórka na miejsce pochówku dzieci zmarłych przed narodzeniem (Fundacja „Morze Miłości”) – Darłowo
- niedziela synodalna w parafii pw. św. Piotra i Pawła w Sławsku

15 października–13 listopada

- akcja charytatywna Caritas „Zapałka nie ogrzeje”

16 października

- „Muzyczny wieczór z pasją” (wolontariusze z Domu Miłosierdzia Bożego) – kawiarnia „Kawa z Duszą”
- odpust w parafii pw. św. Jadwigi w Białogardzie – bp Włodarczyk
- odsłonięcie tablicy św. Jana Pawła II – Kołobrzeg – bp Zadarko

17 października

- wizytacja kanoniczna parafii Trzebielino – bp Zadarko

19 października

- wizytacja kanoniczna parafii Miłocice – bp Zadarko

19–21 października

- spotkanie formacyjne księży wikariuszy (powyżej 10 roku po święceniach) – CEF

20 października

- finał 14. konkursu plastycznego „Mój Kościół na Pomorzu” – kościół pw. Ducha Świętego w Koszalinie
- trzecie posiedzenie Komisji ds. charytatywnych

20–21 października

- 5. edycja Kołobrzeskich Dni z Rotmistrem Witoldem Pileckim

20–22 października

- oazy ewangelizacyjne 1 stopnia – Ostrowiec k. Wałcza
- rekolekcje w ciszy dla dorosłych – Skrzatusz
- sesja jesienna Szkoły Życia Chrześcijańskiego „Szkoła Maryi” – Dom Miłosierdzia Bożego – bp Włodarczyk

21 października

- inauguracja roku akademickiego – WSD
- 33. rocznica poświęcenia bazyliki mniejszej – Kołobrzeg
- dzień skupienia dla zespołów synodalnych – Skrzatusz
- spotkanie formacyjne dla Parafialnych Zespołów Caritas (dekanaty: Sławno, Słupsk Wschód i Zachód, Ustka) – parafia pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku
- 1. Diecezjalny Przegląd Pieśni Patriotycznej „Pieśń dla mojej Ojczyzny” (Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej) – Białogard
- spotkanie z kanclerzami kurii z metropolii szczecińsko-kamieńskiej – bp Włodarczyk

21–22 października

- finał 12. Konkursu Recytatorskiego Twórczości Religijnej – Centrum Kultury 105 w Koszalinie

21–26 października

- peregrynacja relikwii św. Brata Alberta w parafiach pw. Najświętszego Serca Jezusowego, pw. Królowej Różańca Świętego, pw. św. Faustyny, pw. św. Jana Kantego oraz w schronisku dla bezdomnych w Słupsku

22 października

- niedziela synodalna w parafii pw. Matki Bożej od Wykupu Niewolników w Okonku
- wizytacja kanoniczna parafii pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Miastku – bp Zadarko

22–23 października

- wizytacja kanoniczna parafii Ostrowice – bp Włodarczyk

22–29 października

- Niedziela Misyjna i Tydzień Misyjny – cała diecezja

23 października

- Diecezjalny Dzień Księdza Seniora – Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Słupsku – bp Cieślik

24 października

- trzecie posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich i drugie Komisji ds. duchowieństwa
- bierzmowanie w parafii Barcino – bp Zadarko

25 października

- Msza św. z okazji 34. rocznicy poświęcenia koszalińskiej katedry
- trzecie posiedzenie Komisji ds. mediów
- Turniej Ligi Ministranckiej rejonu Koszalin w Białogardzie
- Turniej Ligi Ministranckiej rejonu Słupsk w Sławnie

26–28 października

- spotkanie formacyjne księży wikariuszy (od 2 do 10 roku po święceniach) – CEF – bp Włodarczyk

27 października

- konferencja nt. „Wiara czy rozum – współpraca czy walka?” – kawiarnia „Kawa z Duszą”

27–28 października

- peregrynacja relikwii św. Brata Alberta w parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Sławnie

27–29 października

- Oazy Ewangelizacyjne II stopnia – Ośrodek Caritas Aniołów Stróżów w Kołobrzegu
- weekendowe rekolekcje ewangelizacyjne dla kandydatów do bierzmowania – Dom Rekolekcyjny w Podczelu

28 października

- dzień skupienia dla zespołów synodalnych – Skrzatusz
- spotkanie formacyjne dla Parafialnych Zespołów Caritas (dekanaty: Koszalin, Białogard, Bobolice, Darłowo, Gościno, Kołobrzeg, Mielno, Polanów) – siedziba Caritas w Koszalinie
- dzień formacyjny dla Szkolnych Kół Caritas (uczniowie szkoły podstawowej) – Szkoła Katolicka w Koszalinie
- uroczyste poświęcenie kościoła rektoralnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP i pobłogosławienie Domu Księży Emerytów – Kołobrzeg

28–30 października

- wizytacja kanoniczna parafii Wierzchowo – bp Włodarczyk

28 października–8 listopada

- peregrynacja relikwii św. Brata Alberta w parafii pw. św. Wojciecha w Koszalinie

29 października

- Diecezjalna Niedziela Różańcowa (odnowienie aktu poświęcenia Kościoła w Polsce Niepokalanemu Sercu Maryi) – wszystkie parafie diecezji
- „Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój... i cierpią prześladowania” – spotkanie z cyklu Kazania na Górze – Sanktuarium Przymierza – Góra Chełmska

30 października

- pogrzeb śp. Marka Smółkowicza, Brata ks. Huberta Smółkowicza – kościół pw. Miłosierdzia Bożego w Chełmku
- Huta Ducha Świętego – kościół pw. Ducha Świętego w Koszalinie

31 października

- Noc Wszystkich Świętych – Koszalin, Kołobrzeg, Bobolice

LISTOPAD

1 listopada

- Uroczystość Wszystkich Świętych – Msze św. i procesje na cmentarzach diecezji
- posługa duszpasterska w parafii Mielno – bp Włodarczyk

3 listopada

- Msza św. w intencji leśników i myśliwych – kościół pw. MB Wspomożenia Wiernych w Tychowie

3–5 listopada

- rekolekcje dla nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej – CEF
- rekolekcje dla „Niewolników Maryi” – Skrzatusz

3, 5–6 listopada

- wizytacja kanoniczna parafii pw. św. Pawła w Drawsku Pomorskim – bp Włodarczyk

4 listopada

- spotkanie formacyjne Parafialnych Kół Caritas (dekanaty: Szczecinek, Barwice, Drawsko, Miastko, Połczyn, Świdwin) – parafia pw. Ducha Świętego w Szczecinku
- dzień formacyjny dla Szkolnych Kół Caritas (uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych) – Szkoła Katolicka w Koszalinie
- 2. Darłowskie Zaduszki Morskie – kościół pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego w Darłównku
- koncert charytatywny zespołu Zakopower i Atom String na rzecz Fundacji „Zdążyć z Miłością” – Filharmonia Koszalińska – bp Włodarczyk

5–6 listopada

- wizytacja kanoniczna parafii Koczała – bp Zadarko

6–10 listopada

- rekolekcje kapłańskie dla księży filipinów w Gostyniu – bp Włodarczyk

6 listopada–8 grudnia

- 33-dniowe przygotowania do Aktu Ofiarowania się Jezusowi Chrystusowi przez Maryję wg wskazówek św. Ludwika Marii Grignon de Montfort – Dom Miłosierdzia Bożego

7 listopada

- wizytacja kanoniczna parafii Piaszczyna – bp Zadarko

8 listopada

- 2. konferencja naukowa: „Dla lepszego jutra! Przemoc nie oznacza niemoc” (Politechnika Koszalińska i Caritas CDKK-Centrum Kryzysowe dla Kobiet i Kobiet z dziećmi) – Politechnika Koszalińska

9 listopada

- Msza św. wotywna o Duchu Świętym w intencji synodu diecezjalnego – wszystkie kościoły i kaplice diecezji

11 listopada

- 24. Diecezjalna Pielgrzymka Ruchu Światło-Życie – WSD i CEF – bp Włodarczyk
- Msza św. w ramach głównych miejskich obchodów Święta Niepodległości – koszalińska katedra – bp Zadarko
- Huta Ducha Świętego nt. kim jest i jak działa Duch Święty – kościół pw. NMP Gwiazdy Morza w Ustce
- inauguracja spotkań III Zakonu św. Dominika – Dom Miłosierdzia Bożego
- odpust i 50-lecie parafii Gwieździn – bp Włodarczyk

12 listopada

- dzień solidarności z Kościołem Prześladowanym
- Zaduszki Jazzowe – kościół pw. św. Antoniego w Wąlczu

12–13 listopada

- wizytacja kanoniczna parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Złocieniu i poświęcenie chrzcielniczy w kościele filialnym w Stawnie i krzyży fatimskich przy kościołach w Darskowie, Lubieszewie i Gronowie – bp Włodarczyk
- wizytacja kanoniczna parafii Dretyń – bp Zadarko

13 listopada

- spotkanie synodalne w parafii pw. Trójcy Świętej w Dobrzycy

14 listopada

- spotkanie pastoralne dla księży proboszczów – WSD
- spotkanie formacyjne dla Parafialnych Zespołów Caritas (dekanaty: Szczecinek, Barwice, Czarne, Drawsko Pomorskie, Miastko, Połczyn Zdrój, Świdwin) – parafia pw. Ducha Świętego w Szczecinku
- czwarte posiedzenie Komisji głównej

14–15 listopada

- warsztat „Profilaktyka problemów zdrowia psychicznego i poprawa dobrostanu psychicznego społeczeństwa” (Caritas) – Ośrodek Charytatywny ST. LIBORIUS w Ostrowcu

16 listopada

- konferencja prasowa prezentująca nowe przedsięwzięcia charytatywne Caritas i Domu Miłosierdzia Bożego – Dom Miłosierdzia Bożego
- 20-lecie Środowiskowego Domu Pomocy Społecznej „Odrodzenie” – Koszalińska Biblioteka Publiczna – bp Włodarczyk

17 listopada

- całonocne czuwanie młodzieży – Skrzatusz
- pogrzeb śp. Jerzego Wiśniewskiego z Domowego Kościoła z Piły – kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Trzciance

17–19 listopada

- 1. sesja Diecezjalnego Studium Formacyjnego dla Świeckich 2017/2018 – CEF
- rekolekcje dla małżeństw „Spotkania Małżeńskie” – CEF
- spotkanie w ramach Diecezjalnej Szkoły Lektora (w ramach Diecezjalnego Studium Formacyjnego dla Świeckich) – CEF
- rekolekcje „Winnica Racheli” – uzdrowienie po aborcji – CEF

18 listopada

- Msza św. i warsztaty w ramach Szkoły Ducha Świętego – kościół pw. Świętej Trójcy i Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Czaplunku

- Msza św. i pielgrzymka dekanatu Polanów do Skrzatusza – bp Zadarko
- konferencja „Liturgia i muzyka liturgiczna we współczesnej debacie teologicznej” – WSD
- spotkanie formacyjno-warsztatowe dla Szkolnych Kół Caritas – Koszalin
- Msza św., spotkanie i posiłek dla ubogich i bezdomnych (w przeddzień obchodów 1. Światowego Dnia Ubogich) – Dom Miłosierdzia Bożego
- pogrzeb śp. Władysławy Butkiewicz, Mamy ks. Jana Butkiewicza – kościół pw. św. Michała Archanioła w Karlinie – bp Włodarczyk

18–19 listopada

- udział ministrantów z diecezji w 9. Mistrzostwach Polski Ministrantów w Szachach – Starachowice

19 listopada

- koncert charytatywny dla domu Miłosierdzia Bożego (Rycerze Kolumba) – Filharmonia Koszalińska
- wykład ks. dr. hab. Wojciecha Grygiela FSSP na temat „Grzech pierworodny: Marcin Luter, ewolucja i co dalej?” (Koszalińskie Środowisko Wiernych Tradycji Łacińskiej i Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”) – siedziba Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Koszalinie
- rozpoczęcie ogólnopolskiej akcji Caritas „Torba miłosierdzia”
- 25-lecie parafii pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Pile – bp Włodarczyk
- wizytacja kanoniczna parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Miastku – bp Zadarko

20 listopada

- spotkanie dla młodzieży przygotowującej się do spotkania Táize w Bazylei – kościół pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Koszalinie

20–23 listopada

- rekolekcje biskupów „Według miary daru Chrystusowego” – Jasna Góra

22 listopada

- trzecie posiedzenie Komisji ds. katechizacji

23 listopada

- spotkanie duszpasterstwa nauczycieli nt. „Duchowość eucharystyczna w codzienności życia” – parafia pw. Ducha Świętego w Koszalinie
- czwarte posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich

24 listopada

- czwarte posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
- konferencja „Przemoc ma granice” – Politechnika Koszalińska – bp Włodarczyk

24–26 listopada

- rekolekcje dla kandydatów do bierzmowania – Ostrowiec k. Wałcza
- Dni Formacyjne dla członków Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży „KSM-owicz w dzisiejszym świecie. Kim jestem?” – Podczele k. Kołobrzegu
- dni skupienia połączone z warsztatami kulinarnymi „Niebiańska kuchnia w Sarbinowie” – Sarbinowo
- 6. Warsztaty Duchowe „Wina, krzywda i przebaczenie” – Dom Wypoczynkowy „Scala” w Rowach
- Oaza Rekolekcyjna Animatorów Ewangelizacji I stopnia – Lipie
- rekolekcje dla mężczyzn – Ośrodek Rekolekcyjny w Czmońcu – bp Włodarczyk

25 listopada

- czwarte posiedzenie Komisji ds. osób konsekrowanych

25–26 listopada

- biblijny dzień skupienia „Jezus Królem i Panem” – CEF
- rekolekcje dla AA, Al.-Anon, Al.-Ateen, DDA, Ruchu Trzeźwości – CEF
- Dni Formacyjne Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży (Podczele) i złożenie przyrzeczeń przez nowych członków KSM – kołobrzaska bazylika

26 listopada

- modlitwa za ludzi morza – kościół pw. Najświętszego Zbawiciela w Ustce

27 listopada

- trzecie posiedzenie Komisji ds. duchowieństwa
- Huta Ducha Świętego – kościół pw. Ducha Świętego w Koszalinie

28–29 listopada

- warsztat „Profilaktyka problemów zdrowia psychicznego i poprawa dobrostanu psychicznego społeczeństwa” (Caritas) – Ośrodek Charytatywny St. Liborius w Ostrowcu

29 listopada

- etap szkolny 28. Olimpiady Teologii Katolickiej pod hasłem „Pokój i nadzieja dla Europy w nauczaniu Benedykta XVI i Franciszka”
- pogrzeb śp. ks. kan. Leona Dygi – kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski w Kaliszu Pomorskim – bp Zadarko

30 listopada

- pogrzeb śp. Stanisława Żabińskiego, prezesa Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych „Ikar”, związanego ze Wspólnotą Osób Niepełnosprawnych i ich Przyjaciół „Opoka” – koszalińska katedra

GRUDZIEŃ

1 grudnia

- ogólnopolskie sympozjum poświęcone Danucie Siedzikównie „Ince” – „Inka wyzwala dobro” – Szkoła Podstawowa w Czarnem
- Msza św. w koszalińskiej katedrze dla pracowników Polskiej Spółki Gazowniczej w Koszalinie – bp Włodarczyk

1–3 grudnia

- rekolekcje dla stypendystów Fundacji Dzieło Nowego Tysiąclecia – Koszalin
- adwentowe rekolekcje dla Parafialnych Zespołów Caritas – Ostrowiec k. Wałcza

2 grudnia

- adwentowe czuwanie Ruchu Szensztackiego – CEF/Góra Chełmska – bp Cieślik

- Adwentowy Wieczór Uwielbienia i konferencja nt. „Na co czekasz? Piekło, czyściec, niebo?” (Wspólnota Emmanuel) – kościół pw. św. Wojciecha w Koszalinie
- Msza św. dla stypendystów Dzieła Nowego Tysiąclecia – CEF – bp Włodarczyk

2–3 grudnia

- 29. Festiwal Pieśni Religijnej im. św. Jana Pawła II – Centrum Kultury 105
- rekolekcje dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej objętej programem stypendialnym Fundacji Dzieło Nowego Tysiąclecia – CEF

3 grudnia

- niedziela synodalna w parafii pw. św. Andrzeja Boboli w Gościnie
- Msza św. (ekstremalne rozpoczęcie Adwentu dla mężczyzn) – koszalińska katedra

3–4 grudnia

- wizytacja kanoniczna parafii pw. św. Jadwigi Królowej w Złocieńcu – bp Włodarczyk

4 grudnia

- dzień modlitwy za bezrobotnych
- sympozjum „Św. Otton z Bambergu – Apostoł Pomorza” – Akademia Pomorska w Słupsku
- pogrzeb śp. Ireny Przybyłek, Mamy ks. Mirosława Przybyłka – kościół pw. Najświętszego Zbawiciela w Ustce – bp Zadarko

5 grudnia

- prezentacja płyty „Razem dla dzieci” (cegielki na rozbudowę Domu Samotnej Matki w Koszalinie) podczas konferencji w Domu Samotnej Matki
- Dzień św. Mikołaja dla dzieci – Hala Widowiskowo-Sportowa w Koszalinie – bp Włodarczyk

6 grudnia

- odsłonięcie tablicy pamiątkowej żołnierzy internowanych w stanie wojennym – Cmentarz Komunalny w Koszalinie – bp Zadarko

7 grudnia

- obłóczyny – WSD
- drugie posiedzenie Komisji ds. ekonomicznych

8 grudnia

- Msza św. w Uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP w uroczystość tytułu kościoła – koszalińska katedra
- uroczystość patronalna Ruchu Światło-Życie i Wspólnoty Dzieci Łaski Bożej – Lipie – bp Włodarczyk
- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Złocięncu – bp Włodarczyk
- uroczystość z okazji pierwszych urodzin kawiarni „Kawa z Duszą” – Koszalin
- Msza św. z okazji jubileuszu 60-lecia życia zakonnego br. Mariana Witka OFMConv – Święta Góra Polanowska

8-9 grudnia

- akcja charytatywna „Tak, pomagam” (Caritas)

8-10 grudnia

- adwentowe rekolekcje dla Parafialnych Zespołów Caritas – Kołobrzeg
- Adwentowe Dni Formacyjne dla Akcji Katolickiej – CEF
- rekolekcje w ciszy dla dorosłych „Z Maryją cicho, bosu w Jej Niepokalanym Sercu” – Skrzatusz

9 grudnia

- Sobota z Maryją (Siostry Uczennice Krzyża) – Skrzatusz
- akcja charytatywna „Pusta Choinka” w Centrum Handlowym „Atrium” w Koszalinie (bp Włodarczyk) i w Pile
- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie
- Adwentowy Wieczór Uwielbienia i konferencja nt. „Jak czekasz?” (Wspólnota Emmanuel) – kościół pw. św. Wojciecha w Koszalinie
- Msza św. z okazji jubileuszu 20-lecia Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” – kościół pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Koszalinie – bp Zadarko
- obrzęd błogosławieństwa wdów i konsekracji dziewicy – koszalińska katedra – bp Włodarczyk

- Huta Ducha Świętego nt. „Z Ducha Świętego w Maryi Pannie począł się Jezus” – kościół pw. NMP Gwiazdy Morza w Ustce – bp Włodarczyk
- pogrzeb śp. Jana Łukasza, Taty ks. Wacława Łukasza – kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Połczynie-Zdroju
- Turniej Ligi Ministranckiej rejonu Piła w Pile

10 grudnia

- wykład ks. dra hab. Janusza Bujaka, prof. US nt. „Czy człowiek ma wolną wolę? Odpowiedź Erazma z Rotterdamu, Marcina Lutra i Soboru Trydenckiego” – siedziba Stowarzyszenia Katolickiego „Civitas Christiana”

10–11 grudnia

- wizytacja kanoniczna parafii Zarańsko – bp Włodarczyk

10–16 grudnia

- kwartalne dni modlitwy o życie chrześcijańskie rodzin

11 grudnia

- spotkanie dla młodzieży „Podyskutujmy o...” nt. uchodźców (gość spotkania ks. Meinolf Wacker z archidiecezji Paderborn w Niemczech) – siedziba Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Koszalinie – bp Zadarko

12 grudnia

- czwarte posiedzenie Komisji ds. charytatywnych

12–13 grudnia

- przegląd w ramach 2. Międzyszkolnego Konkursu Kolęd i Pastoralek – II Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Broniewskiego w Koszalinie

13 grudnia

- Msza św. w rocznicę ogłoszenia stanu wojennego – koszalińska katedra – bp Zadarko
- Msza św. i obchody 36. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego „Czaplinek pamięta” – kościół pw. Świętej Trójcy w Czaplinku

14 grudnia

- spotkanie Rady Kapłańskiej i księży dziekanów – CEF
- Msza św. wotywna o Duchu Świętym w intencji synodu diecezjalnego – wszystkie kościoły i kaplice diecezji
- piąte posiedzenie Komisji głównej
- spotkanie opłatkowe Związku Sybiraków w Koszalinie – bp Włodarczyk

15 grudnia

- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. św. Józefa w Czarnem i kościół pw. Narodzenia NMP w Szczecinku (bp Zadarko)
- przedświąteczne spotkanie w domu biskupim z dziennikarzami
- eliminacje do 24. edycji Międzynarodowego Festiwalu Kolęd i Pastorałek im. Ks. Kazimierza Szwarlika w Będzinie (diecezja sosnowiecka) – Regionalne Centrum Kultury w Kołobrzegu
- wigilia dla samotnych i ubogich (Caritas parafii pw. św. Jacka w Słupsku) – Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Słupsku
- spotkanie opłatkowe w domu dla seniorów „Złoty Wiek” – Koszalin – bp Włodarczyk
- spotkanie opłatkowe w Hospicjum Miłosierdzia Bożego w Słupsku – bp Włodarczyk

15–17 grudnia

- Młodzieżowe Zatrzymanie nad Słowem Bożym (Siostry Uczennice Krzyża) – Skrzatusz
- adwentowe rekolekcje dla Parafialnych Zespołów Caritas – Ośrodek Charytatywny dla Dzieci i Młodzieży pw. św. Aniołów Stróżów w Kołobrzegu

16 grudnia

- 6. Diecezjalny Konkurs Biblijny dla Ministrantów Młodszych – dom parafialny przy koszalińskiej katedrze
- finał 2. Koszalińskiego Międzyszkolnego Konkursu Kolęd i Pastorałek – kościół pw. św. Wojciecha w Koszalinie
- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. NMP Królowej Różańca Świętego w Słupsku i kościół pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Pile (bp Zadarko)
- drugie posiedzenie Komisji ds. administracyjnych

- przedświąteczne spotkanie ze Skautami Europy – CEF
- spotkanie opłatkowe Fundacji „Pokoloruj Świat” – Teatr Variete „Muza” – bp Włodarczyk
- peregrynacja kapliczki Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej – parafia pw. św. Krzysztofa w Szczecinku

17 grudnia

- Nocne Czuwanie Młodzieżowe – Skrzatusz
- akcja „Paczka dla Bohatera” – zbiórka darów dla kombatanatów i więźniów obozów hitlerowskich (Caritas) – Czaplinek, Kołobrzeg, Darłowo, Koszalin

18 grudnia

- spotkanie opłatkowe z chorymi i z personelem szpitala – Szpital Wojewódzki w Koszalinie
- spotkanie opłatkowe z Pionierami – City Box w Koszalinie
- spotkanie opłatkowe lokalnych samorządowców i dziennikarzy – Kołobrzeg – bp Zadarko

19 grudnia

- koncert charytatywny na rzecz Hospicjum Miłosierdzia Bożego w Słupsku – kościół Mariacki w Słupsku
- 4. Słodkie Kolędowanie – koncert uczniów Szkoły Muzycznej Heaven na rzecz dzieci ze świetlicy Caritas – Centrum Kultury 105 w Koszalinie
- „Zaśpiewajmy Kolędy” – Pałac Młodzieży w Koszalinie – bp Włodarczyk

20 grudnia

- konferencja prasowa na rozpoczęcie ogólnopolskiej kampanii społecznej „Kultura Picia” (Szkoła Nowej Ewangelizacji i Fundacja „SMS z Nieba”)
- spotkanie opłatkowe w Hospicjum im. św. Maksymiliana Kolbego w Koszalinie – bp Włodarczyk

21 grudnia

- spotkanie opłatkowe z osadzonymi i personelem Zakładu Karnego w Koszalinie
- Betlejemskie Światło Pokoju w domu biskupim (22. Koszalińska Drużyna Harcerzy Starszych „Horyzont”)

22 grudnia

- spotkanie opłatkowe w kurii biskupiej
- pogrzeb śp. Łucji Saks, Mamy ks. Andrzeja Saks – kościół pw. Narodzenia NMP w Szczecinku – bp Zadarko
- spotkanie wigilijne w WSD
- Adwentowe Czuwanie Młodych – kołobrzaska bazylika – bp Włodarczyk

23 grudnia

- Adwentowe Czuwanie Młodych – koszalińska katedra
- powołanie synodalnej Komisji ds. młodych

24 grudnia

- spotkanie opłatkowe w Domu Miłosierdzia Bożego (Caritas i Dom Miłosierdzia Bożego) – bp Włodarczyk
- spotkanie opłatkowe w Domu Hospicyjno-Opiekuńczym Caritas im. bpa Czesława Domina
- spotkanie opłatkowe z chorymi w Szpitalu Wojewódzkim w Koszalinie – bp Zadarko
- pasterka – koszalińska katedra – bp Zadarko
- pasterka – kołobrzaska bazylika – bp Włodarczyk
- pasterka – Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Słupsku – bp Dajczak
- wigilijna rozmowa z bp. Krzysztofem Włodarczykiem w Polskim Radiu Koszalin

25 grudnia

- Msza św. w parafii Dobrzyca – bp Włodarczyk

27–31 grudnia

- Kurs Jan prowadzony przez Szkołę Nowej Ewangelizacji – sala Szkoły Nowej Ewangelizacji

28 grudnia

- pogrzeb śp. ks. kan. Nikodema Lewandowicza – kościół pw. Ducha Świętego – bp Włodarczyk

28 grudnia–1 stycznia

- młodzież z diecezji na Europejskim Spotkaniu Młodych (TAIZÉ) – Bazylea (Szwajcaria)

29 grudnia

- 7. Charytatywny Koncert Bożonarodzeniowy – kościół Mariacki w Białogardzie – bp Zadarko
- pogrzeb śp. ks. kan. Krzysztofa Kozakiewicza – kościół pw. Chrystusa Króla w Korzystnie
- pogrzeb śp. Ryszarda Jaranowskiego, wieloletniego zakrystianina w koszalińskiej katedrze – koszalińska katedra – bp Włodarczyk
- spotkanie świąteczne z rodzinami Domowego Kościoła – bp Włodarczyk

30 grudnia

- koncert charytatywny na rzecz budowy Centrum Pielgrzymkowo-Turystycznego na Górze Chełmskiej – Filharmonia Koszalińska – bp Włodarczyk
- Msza św. dla uczestników rekolekcji Oazy Rekolekcyjnej Diakonii – CEF – bp Włodarczyk

31 grudnia

- Święto Świętej Rodziny – odnowienie przyrzeczeń małżeńskich i święto patronalne Domowego Kościoła
- spotkanie opłatkowe w Klasztorze Sióstr Karmelitanek Bosych w Bornem Sulinowie
- spotkanie opłatkowe księży dekanatu Białogard – bp Zadarko
- odpust w parafii pw. św. Rodziny w Bińczu – bp Włodarczyk

III. KRONIKA ŻAŁOBNA

KS. LEON DYGA (1934–2017)

Leon Dyga, syn Stanisława i Marianny z d. Szczerba, urodził się 20 lutego 1934 r. w Płusach k. Pułtusza, parafia Obryte w diecezji płockiej. Do końca okupacji niemieckiej mieszkał w domu rodzinnym. W 1945 r. rozpoczął edukację w Szkole Podstawowej w Bartodziejach (siedem klas). Po jej ukończeniu uczęszczał do Państwowego Liceum dla Pracujących w Pułtusku. Maturę uzyskał w 1954 r. Wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Gościkowie–Paradyżu (Wydział Filozoficzny) i Gorzowie (Wydział Teologiczny). Święcenia prezbiteratu przyjął 28 maja 1959 r. w Gorzowie z rąk bpa Wilhelma Pluty.

Posługę wikariusza pełnił w latach 1959–1971 w następujących parafiach: pw. św. Jadwigi w Zieleniewie (1959–1960); pw. św. Antoniego Padewskiego w Krzeszycach (1960–1962); pw. św. Jana Chrzciciela w Międzyrzeczu (1962–1963); pw. Wniebowzięcia NMP w Nowogardzie (1963–1965); pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Deszcznie (1965–1966); pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Szczecinie–Gołębnie (1966–1969) i pw. Najświętszego Imienia Maryi w Sulechowie (1969–1971). Pierwsza placówka samodzielna to parafia pw. Matki Bożej Różańcowej w Parsęku (1971–1978). Tam dał się poznać jako gorliwy kapłan i dobry kolega, chętny do współpracy, jak wspominał ks. prałat Zbigniew Regliński. W 1978 r. bp Ignacy Jeż skierował go do parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski w Kaliszu Pomorskim. Tam pracował aż do przejścia w stan spoczynku 28 lutego 2006 r. Podczas sprawowania funkcji proboszcza zmienił dach na wieży kościoła parafialnego, zainstalował witraże, a w Pomierzynie zaadaptował budynek gospodarczy na kaplicę. Koledzy z dekanatu mirosławieckiego wspominają go jako uczynnego konfratra. Na emeryturze mieszkał w przygotowanym wcześniej mieszkaniu (tzw. wikariatka) w Kaliszu Pomorskim. W czasie długoletniej posługi kapłańskiej pełnił funkcję wicedziekana, wizytatora katechetycznego i referenta duszpasterstwa rodzin w dekanacie Mirosławiec. W 2005 r. bp Kazimierz Nycz przyznał mu odznaczenie diecezjalne „Rochettum et Mantolettum” (RM) z tytułem kanonika.

Ks. Leon Dyga zmarł 26 listopada 2017 r. Mszy św. pogrzebowej 29 listopada przewodniczył bp dr Krzysztof Zadarko. Kazanie wygłosił ks. prałat Zbigniew Regliński. Pochowany został na cmentarzu w Kaliszu Pomorskim.

Opracował ks. dr Tadeusz Ceynowa

**Homilia pogrzebowa wygłoszona na pogrzebie śp. ks. Leona Dygi
przez ks. Zbigniewa Reglińskiego 29 listopada 2017 r.
w Kaliszu Pomorskim**

„Szczęśliwi owi słudzy, których Pan zastanie czuwających, gdy nadejdzie”
(Łk 12)

Ekscelencjo, najdostojniejszy Księżę Biskupie Krzysztofie,
Czcigodni Bracia w posłudze kapłańskiej,
Szanowni Przedstawiciele lokalnych Władz,
Członkowie rodziny, a przede wszystkim Drodzy Parafianie, pogrążeni
w bólu i żałobie.

Wielki chrześcijanin naszych czasów, choć nie katolik, ongiś Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych, Dag Hammarskjöld – na krótko przed swoją śmiercią w strąconym samolocie, zapisał w *Drogowskazach*, swym dzienniku duszy: „Jutro spotkamy się, ja i moja śmierć. Ona wbije miecz w moje serce, serce człowieka gotowego i oczekującego”.

Czyż serce tego oto Kapłana, którego trumnę otaczamy i w nią się wpatrujemy, nie było „sercem człowieka gotowego i oczekującego”? Przecież na to spotkanie z Bogiem w wieczności, śp. ks. kan. Leon Dyga, s. Stanisława i Marianny, ur. 20 lutego 1934 r. w Plusach k. Pułtuska, parafia Obryte, diecezja płocka, wyruszył ponad 83 lata temu. Bowiem pierwsze narodziny dla świata są zapowiedzią drugich narodzin do wieczności. Trafnie określił śmierć św. Jan Paweł II, że jest ona po prostu „przejściem z życia do życia”. Po zdaniu egzaminu dojrzałości, idąc za głosem serca, głosem powołania, wstąpił do Wyższego Gorzowskiego Seminarium Duchownego, gdzie po zakończeniu studiów filozoficzno-teologicznych 28 maja 1959 r. przyjął święcenia kapłańskie w stopniu prezbitera w Gorzowie Wlkp. Po święceniach prezbiteratu pełnił posługę duszpasterską jako wikariusz w siedmiu parafiach rozrzuconych w różnych częściach diecezji.

W 1971 r. otrzymał nominację na proboszcza parafii pw. św. Wojciecha Bp. i M. w Parsęcku k. Szczecinka. Oprócz kościoła parafialnego miał do obsługi jeszcze 4 kościoły filialne. W tym czasie byłem proboszczem w sąsiedniej parafii i jako koledzy seminaryjni spotykaliśmy się dość często pomagając sobie w posłudze kapłańskiej w słuchaniu spowiedzi, głosząc Słowo Boże na odpustach i nawzajem siebie odwiedzając. Był gorliwym i troskliwym pasterzem powierzonej Chrystusom-

wej owczarni, a przy tym radosny i pogodny. W roku 1978 r. nieodżałowanej pamięci ówczesny biskup diecezjalny, kard. nominat Ignacy Jeż mianował ks. Leona Dygę proboszczem parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski w Kaliszu Pomorskim. Musimy powiedzieć, że długi był przystanek życiowy ks. kan. Leona Dygi w Kaliszu, bo od roku 1978 aż do niedzieli Uroczystości Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata 26 listopada 2017 r., kiedy to w czasie wieczornego posiłku (naleśniki) niespodzianie Bóg wezwał swojego wiernego sługę ks. Leona do wieczności, by razem z Jedynym Arcykapłanem Jezusem Chrystusem ucztować w Królestwie Niebieskim.

Z parafią Kalisz Pom. związany był ks. Leon Dya przez 39 lat; jako proboszcz 27, a jako emeryt 12 lat. Powodem odejścia na wcześniejszą emeryturę była poważna choroba nadciśnieniowa, a przede wszystkim udar mózgu. Potem dołączyła się jeszcze choroba nerek, tak, że poddawany był dializie. W czasie swojej posługi kapłańskiej pełnił również funkcje wizytatora katechetycznego, wicedziekana i dziekana dekanatu Mirosławiec.

Siostry i Bracia w Panu.

Droga życia ks. Leona Dygi nie była usłana różami. Najpierw to czasy II wojny światowej; okupacja niemiecka, a po zakończonej wojnie narzucony system totalitarny – komunistyczny w naszej Ojczyźnie do 1989 r. Czasy narzucanej obowiązkowej ateizacji, walki z Bogiem, Kościołem, z religią. Już od czasów kleryckich byliśmy inwigilowani przez Urząd i Służbę Bezpieczeństwa. Nagrywano nasze kazania, obserwowano z kim się kontaktujemy, z trudem otrzymywaliśmy zgodę władz np. na procesje Bożego Ciała, czy postawienie krzyża przydrożnego. Nauka religii odbywała się najczęściej w kościołach – w zimie nieogrzewanych oraz w domach prywatnych. Łatwo było nabawić się różnych chorób. Zapewniam, że śp. ks. Leon był kapłanem głębokiej wiary. Do końca wierny Bogu, Chrystusowi, Krzyżowi i Ewangelii, Matce Najświętszej i Kościołowi. Z czcią i szacunkiem zawsze odnosił się do swoich przełożonych: ks. biskupa i pracowników Kurii Biskupiej. Kochał swoich parafian. Może wymagający, bo wymagał od siebie, od swoich współpracowników a więc i od parafian. Św. Paweł mówi: „głoś naukę, nastawaj w porę i nie w porę, wykaż błąd poucz” (...). A zaraz potem dodaje, że „mimo to przyjdzie bowiem chwila, kiedy zdrowej nauki nie będą znosili, ale wg własnych pożądań – ponieważ ich uszy świerzbią – będą sobie mnożyli nauczycieli. Będą się odwracali od słu-

chania prawdy, a obróć się ku zmyślonym opowiadaniom” (2 Tym 4,2).

Ks. proboszcz Leon, chorobą, swoim cierpieniem, pokornym podaniem się woli Bożej może więcej łask wysłużył parafianom i sobie, aniżeli nauczaniem, czy posługą sakramentalną. Św. Ojciec Pio, jeden z największych świętych XX wieku mówił, że „modlitwa jest najlepszą bronią, jaką mamy; kluczem, który otwiera Serce Boga”. A patron proboszczów św. Jan Vianney głosił: „Modlitwa tworzy kapłana i kapłan tworzy się poprzez modlitwę”. Z pewnością w tej samotni, mieszkaniu, niejako przykutym do łóżka w ostatnim etapie życia emerytalnego, miał więcej czasu na medytację, lekturę Pisma św., różaniec, koronkę do Miłosierdzia Bożego, akty strzeliste i w ten sposób nabywał siły, by bez zastrzeżeń wypełniać wolę Bożą towarzysząc Chrystusowi w Jego Drodze Krzyżowej. Za ks. A. Paciorkiem mógłby powiedzieć: „Każda droga kapłańska jest drogą krzyża, a wy myślicie, że to tylko chodzenie po kołędzie”.

Najdrożsi.

Wasz były długoletni duszpasterz śp. ks. Leon zostanie z Wami. Matce ziemi na miejscowym cmentarzu powierzmy jego ciało. Bo jak każdy człowiek z „prochu powstał i w proch się obróci”. Szedł prostą i uczciwą drogą. Nie szukał pochwał i uznania. Przywołując na pamięć życie 83-letniego Księdza, uświadamiamy sobie i wartość i kruchość naszego, człowieczego losu. „Postanowiono człowiekowi umrzeć, a potem sąd”. Św. Augustyn, który przemierzył długą drogę poszukiwania sensu i celu życia, doszedł do wniosku: *Incerta omnia, sola mors certa* – wszystko niepewne, tylko śmierć jest pewna. Skoro tak jest, ma rację wielki Albert Einstein: „Tylko życie poświęcone innym warto jest przeżycia”. Brzmi to paradoksalnie, ale żyjemy po to, by umrzeć, umieramy, by żyć.

Żyje więc nasz brat w wierze, śp. ks. Leon, choć jego odejście po ludzku dziś oplakujemy. Św. Paweł Ap. nas poucza; „Nie chcemy bracia, abyście pozostawali w niewiedzy o tych, którzy zasnęli, smucąc się jak nie mający nadziei” (Tes). Nasza nadzieja płynie z pustego Grobu Zmartwychwstałego Pana i Jego zapewnienia: „Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem, kto we Mnie wierzy, choćby umarł, żyć będzie”. Miejmy świadomość, że uczestniczymy w pogrzebie księdza. Zwracając się do św. Katarzyny Sieneńskiej, Wiekuisty Ojciec powiedział o kapłanach: „Są oni mymi pomazańcami i nazywam ich Chrystusami moimi. Powierzyłem im rozdawanie mnie samego wam. Umieściłem ich, jak kwiaty wonne, w mistycznym ciele Świętego Kościoła. Godno-

ści tej nie ma nawet anioł, a dałem ją ludziom, tym, których wybrałem na mych szafarzy”. Wymowne słowa.

Siostry i Bracia w Panu.

Na koniec przywołam zapewnienie Jezusa podane nam przez św. Jana Ewangelistę: „niech się nie trwoży serce wasze (...). W domu Ojca mojego mieszkań jest wiele” (J 1,4). W Apokalipsie opisał swoją wizję: „Ja, Jan, ujrzałem nowe niebo i ziemię nową; i głos mówiący od tronu: Oto przybytek Boga z ludźmi, gdzie Bóg otrze każdą łzę z ludzkich oczu, a śmierci już odtąd nie będzie”.

Czcigodny i Drogi nasz bracie w wierze, księżę kanoniku Leonie, twoje usta tego nam nie powiedzą, ale gdy przechyliłeś swą głowę, którą podtrzymała ci oddana p. gospodyni Zofia w czasie spożywania kolacji w niedzielny wieczór, dusza twoja „odfrunęła” ku niebieskim przestworzom i zapewniasz nas, będących też pielgrzymami w drodze do domu Ojca: „ja już ujrzałem nowe niebo i ziemię nową. Zatem, Niech się nie trwoży serce wasze (...). W domu Ojca mego jest mieszkań wiele”.

Kochani parafianie kaliscy, zapewniam: ks. proboszcz Leon Dyga Was naprawdę kochał z miłością i wielkim zatroskaniem o wasze zbawienie. Nie wchodził nikomu w drogę. Każdego szanował i cenił. Takim więc niech pozostanie w waszej pamięci i w waszych sercach. Pamiętajcie o nim w waszych modlitwach. Amen.

IV. INNE

Spotkanie pastoralne dla proboszczów 14 listopada 2017 r. w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie

Ks. prof. UKSW dr hab. Tomasz Wielebski na początku swojego wystąpienia podziękował księdzu biskupowi Edwardowi Dajczakowi zarówno za zaproszenie Zespołu Innowacji Pastoralnych na spotkanie formacyjne dla proboszczów, jak też do przeprowadzenia badań służących postawieniu diagnozy mieszkańców diecezji i realizowanego w niej duszpasterstwa, w kontekście prac synodu.

Ks. Wielebski przedstawił skład i działania podejmowane przez Zespół Innowacji Pastoralnych. W jego skład wchodzi: ks. prof. UKSW dr hab. Edmund Robek SAC, emerytowany teolog pastoralista, wieloletni proboszcz parafii pw. św. Wincentego Pallottiego w Warszawie; dr

Wojciech Sadłoń SAC, socjolog i dyrektor Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego SAC; dr Mateusz J. Tutak, teolog pastoralista i socjolog; ks. prof. UKSW dr hab. Tomasz Wielebski, teolog pastoralista, Kierownik Katedry Prakseologii Pastoralnej i Organizacji Duszpasterstwa WT UKSW, prodziekan WT. Zespół Innowacji Pastoralnych na zlecenie Komisji Duszpasterstwa KEP przeprowadził ogólnopolskie badania diecezjalnych i parafialnych rad duszpasterskich. Wyniki tych badań posłużyły do opracowania kursu formacyjnego dla członków parafialnych rad duszpasterskich. Zespół prowadzi warsztaty dla rad duszpasterskich, w czasie których uczy diagnozowania stanu parafii i konstruowania, adekwatnego do niej, programu duszpasterskiego. W 2016 roku, w związku z trwającym w diecezji siedleckiej synodem, przeprowadził on badania postaw społeczno-moralnych katolików praktykujących, a także, co jest novum w Polsce, postrzegania przez nich duszpasterstwa realizowanego w parafiach. Posłużyło to wypracowaniu postulatów pastoralnych, które mają być uwzględnione przy tworzeniu dokumentów synodalnych.

Po przedstawieniu Zespołu Innowacji Pastoralnych ks. Wielebski odwołał się do wystąpienia bpa Edwarda Dajczaka otwierającego synod diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej w lutym 2017 roku który powiedział, że „chce wiedzieć, co ludzie myślą o Kościele”. Przywołał także wypowiedź ks. dra Tomasza Tomaszewskiego, sekretarza synodu, który wyjaśniał, że poszukując odpowiedzi na pytanie „w jakim punkcie jesteśmy jako Kościół lokalny, chcemy się dowiedzieć o wierność Ewangelii, stojące wyzwania, z czym sobie dobrze radzimy, a z czym kiepsko, jakie środki mamy do dyspozycji, jak sprawdzają się istniejące struktury itp.”.

Ksiądz Wielebski odnosząc się do powyższych stwierdzeń podkreślił, że potrzeba otwartej na poszukiwanie prawdy, rzeczowej i krytycznej dyskusji dotyczącej sytuacji Kościoła lokalnego. Zauważył, że temu ma właśnie służyć synod. Etymologia terminu synod (od gr. *synodeu-ein* – odbywać razem drogę) mówi o wspólnotowym i duszpasterskim wymiarze tej instytucji. W tym kontekście ks. Wielebski odwołał się do wypowiedzi papieża Franciszka otwierającego I Kongregację Generalną Synodu poświęconego rodzinie z 5 X 2015 roku: „synod nie będąc parlamentem ani senatem, gdzie dochodzi się do porozumienia, jest kościelną formą wyrazu, czyli Kościołem, który wędruje razem, aby odczytywać rzeczywistość oczyma wiary i z sercem Boga; jest Kościołem, zadającym sobie pytanie o wierność depozytowi wiary, który dla niego nie jest muzeum do oglądania, ani też nie czymś, co należy tylko strzec,

ale jest żywym źródłem, u którego Kościół gasi własne pragnienie, aby gasić pragnienie innych”. Prelegent dalej cytował Franciszka, który mówił, że „synod jest przestrzenia chronioną, gdzie Kościół doświadcza działania Ducha Świętego. Na Synodzie Duch przemawia posługując się językiem wszystkich osób, które pozwalają się prowadzić Bogu, który zawsze zaskakuje” (...). Ks. Wielebski przywołał także podane przez Franciszka trzy warunki mające wpływ na to, aby synod był przestrzenią działania Ducha Świętego: *apostolska odwaga*, *ewangeliczna pokora* i *ufna modlitwa*. Według Franciszka „ewangeliczna pokora potrafi wyzbyć się własnych przyzwyczajzeń i uprzedzeń a słuchać braci biskupów i napelniać się Bogiem”. Franciszek zauważył, że „jeżeli nie będziemy słuchać Boga, wszystkie nasze słowa pozostaną tylko «słowami» które nie zaspokajają i nie są przydatne. Papież podkreślając, że jedyną metodą Synodu jest otwarcie się na Ducha Świętego” (...) apelował, aby mieć przed oczyma „nie nasze osobiste opinie, ale wiarę w Boga, wierność Magisterium, dobro Kościoła i «salus animarum»”.

Prelegent zauważył, że osoby podejmujące dyskusję synodalną, winny sobie nieustannie przypominać, że Kościół jest *communio*, wspólnotą i ludem Bożym. Ks. Wielebski przywołał skierowane do wszystkich wezwania papieża Jana Pawła II *Czynić Kościół domem i szkołą komunii*, zamieszczone w liście *Novo millenio ineunte* (NMI, 43). Realizacja wymiaru komunijnego Kościoła wiąże się z koniecznością wzajemnego, prowadzonego w duchu miłości i współodpowiedzialności, dialogu. Prelegent przypominał też, że głównym celem Kościoła jest ewangelizacja (nowa ewangelizacja), za realizację którego są współodpowiedzialni wszyscy ochrzczeni, zarówno duchowni, jak i świeccy. Wszyscy stanowimy zarówno podmiot, jak i przedmiot ewangelizacji. Mamy być ewangelizowani, jak i ewangelizujący. Ks. Wielebski podkreślił także, że nie możemy też tracić sprzed oczu kierunku nadanego Kościołowi przez papieża Franciszka, jakim jest nawrócenie pastoralne i duszpasterstwo misyjne, o czym pisze w adhortacji *Evangelii gaudium* (EG, 25). Franciszek podkreśla, że nawrócenie pastoralne naszych wspólnot wymaga przejścia z duszpasterstwa jedynie zachowawczego do duszpasterstwa zdecydowanie misyjnego (EG, 27).

Ksiądz Wielebski zauważył, że papież Franciszek pisząc o procesie nawrócenia pastoralnego apeluje, aby objął on każdy Kościół partykularny, czyli wszystkie diecezje, parafie i wspólnoty, co wymaga wejścia w zdecydowany proces rozeznania, oczyszczenia i reformy (EG, 28–30). Skutkiem nawrócenia pastoralnego ma być duszpasterstwo re-

alizowane w duchu misyjnym, które wymaga rezygnacji z wygodnego kryterium duszpasterskiego, że *zawsze się tak robiło* (EG, 33). Duszpasterstwo realizowane przez Kościół ma być misyjne, związane z postawą wyjścia na peryferie egzystencji, nacechowane macierzyństwem i towarzyszeniem każdemu człowiekowi.

Ks. Wielebski zauważył, że przeprowadzając synod można skorzystać z metody: widzieć–oceniać–działać. Ten schemat został wykorzystany w czasie obrad II Soboru Watykańskiego, kiedy tworzono konstytucję duszpasterską o Kościele w świecie współczesnym. Prelegent podkreślał, że trzeba, jak uczy sobór, badać *znaki czasu*, czyli różnorakie sposoby przemawiania Boga do współczesnego człowieka, a następnie je interpretować w świetle Ewangelii (KDK, 4). Kolejnym elementem refleksji ma być wyprowadzenie wniosków i postulatów duszpasterskich, których realizacja będzie odpowiedzią na *głos Boga*.

Ważnym elementem pracy synodalnej jest kwestia postawienia odpowiedniej diagnozy. Jednym z jej elementów ma być szeroki i wieloaspektowy obraz mieszkańców diecezji, zarówno praktykujących, chodzących regularnie do kościoła, jak też *obchodzących go szerokim łukiem*. Na ich postawy mają wpływ wielorakie uwarunkowania historyczne i społeczno-kulturowe kształtujące mentalność, sposób myślenia oraz działania. Ks. Wielebski zauważył, że ważnym elementem diagnozy jest także krytyczna ocena stosowanych metod i form duszpasterskich. Może się okazać, że to, co według naszego przekonania jest właściwe i sprawdzone, nie odpowiada na wezwania czasów współczesnych i potrzeb wiernych. Stawiając wieloaspektową diagnozę trzeba sięgnąć do wyników badań empirycznych, które w sposób zobiektywizowany pokażą istniejący stan rzeczy, kształtujące się pewne tendencje. II Sobór Watykański w dekreście o pasterskich zadaniach biskupów uczy, że „formy apostołstwa winno się właściwie dostosować do potrzeb dnia dzisiejszego, biorąc pod uwagę sytuację ludzi, nie tylko duchową i moralną, lecz także społeczną, demograficzną i ekonomiczną” (DB, 17). Rozwijając wspomnianą myśl, dokument podkreśla, że „dla osiągnięcia powyższego celu w sposób skuteczny i owocny bardzo przyczyniają się badania socjologiczne i religijne prowadzone przez instytuty socjologii pastoralnej, [których realizowanie dokument] usilnie zaleca” (DB, 17).

Ks. Wielebski zauważył, że diagnoza nie jest celem samym w sobie. Zestawianie tego *jak jest* z tym, jak powinno być (ideał ewangeliczny), ma posłużyć wytyczeniu pewnych kierunkowych działań służących realizacji istoty Kościoła i odpowiadających na potrzeby wiernych.

Według ks. Wielebskiego pierwszym owocem synodu ma być *uczenie się komunijnej natury Kościoła*, które będzie się dokonywać w rzeczywistym dialogu. Punkt ciężkości spoczywa na fazie konsultacji, w czasie której odbywa się diagnoza oraz formułowanie wniosków i postulatów pastoralnych. Prelegent zacytował wypowiedź ks. prof. Seweryniaka który pisał, że *synod to święto Kościoła w drodze*. Jednym z owoców synodu ma być przygotowanie dokumentu synodalnego, który, odwołując się do diagnozy i ideału ewangelicznego, wskaże kierunki działań. Dokument synodalny ma być w perspektywie punktem wyjścia do przygotowania przez Diecezjalną Radę Duszpasterską i Wydział Duszpasterski perspektywicznego programu duszpasterskiego dla diecezji. Trzeba w nim uwzględnić lokalne *znaki czasu*, jak też kierunkowe wskazania ogólnopolskiego programu przygotowywanego przez Komisję Duszpasterską KEP. W perspektywie program diecezjalny ma być punktem odniesienia do tworzenia programów na poziomie parafii. Prelegent zauważył, że nie chodzi tylko o ich przygotowanie, ale także ich konsekwentne realizowanie i ewaluowanie.

Ks. dr Wojciech Sadłoń SAC, dyrektor Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego SAC, w pierwszej części wystąpienia zarysował, jak kształtuje się obecnie sytuacja religijna na świecie. Wskazał procesy demograficzne, które wpływają na wzrost liczby muzułmanów przy jednoczesnym głębokim wycofywaniem się chrześcijaństwa przede wszystkim z krajów Europy Zachodniej, Kanady, Australii. Dalej jego uwaga skupiała się na sytuacji religijnej w Polsce. Zaprezentował dane, które wskazują, że mamy do czynienia ze swoistym apogeum rozwoju religijnego w naszym kraju. Wskazuje na to liczba parafii, księży, szkół religijnych oraz dzieł charytatywnych. Jednocześnie podkreślił, że obserwuje się osłabienie dynamiki praktyk religijnych Polaków. Procesy te dotykają również diecezję koszalińsko-kołobrzeską.

Ks. prof. UKSW dr hab. Edmund Robek SAC, w latach 1983–2005 proboszcz parafii pallotyńskiej w Warszawie pw. Wincentego Pallotiego, podzielił się swoim doświadczeniami z swojej posługi. Zwrócił on uwagę na konieczność przeprowadzenia, przed podjęciem wielorakich działań duszpasterskich, diagnozy stanu parafii, obejmującej określenia cech parafian, ich problemów itp. Podkreślił także konieczność posiadania perspektywicznej wizji pracy dotyczącej tego, w jaki sposób prowadzić parafian do zbawienia, bo to jest głównym zadaniem Kościoła. Wi-

zja parafii jest pewnym obrazem skierowanym na przyszłość. Ks. Robek podkreślił także, że parafia będąc wspólnotą kościelną, nie pochodzi z ustanowienia Bożego. Jest ona wytworem Kościoła, częścią diecezji, posiadającą wydzielony teren, budynek kościoła, strukturę. Musi ona nieustannie się odnawiać, dostosowując stosowane metody pastoralne do nowych czasów. Papież Franciszek nazywa to przejście do „nowego” *nawróceniem pastoralnym*.

Ks. Robek diagnozował stan parafii przez prowadzoną przez cały rok wizytę duszpasterską. Codziennie w czasie od 19:00 do 21:00 odwiedzał dwie rodziny i jedną samotną osobę. Dzięki temu zauważył, że w parafii mieszkają osoby różnych wyznań: katolicy, prawosławni, wyznania mojżeszowego, baptyści, a także ateści. Wśród nich było wiele osób starych i chorych, potrzebujących konkretnej pomocy. Proboszcz spotkał też w parafii wiele osób bezdomnych. Utworzył on papierową i internetową kartotekę rodzin zamieszkałych w parafii. W kartotece papierowej zapisywał dane, których nie wolno umieszczać w Internecie. Przeprowadzona diagnoza pozwoliła jemu na wyprowadzenie wniosku, że parafia w swoich działaniach, oprócz realizacji funkcji prorockiej (głoszenie Słowa Bożego, katecheza), jak też kapłańskiej (sprawowanie sakramentów i liturgii), w sposób szczególny powinna zwrócić uwagę na realizację funkcji królewskiej i związaną z nią posługę diakonijną, która przejawiać się będzie w pomocy chorym, biednym i bezdomnym.

Ks. Robek w swojej parafii powołał do życia szereg wspólnot: liturgiczną służbę ołtarza – ministrantów, Oazę Dzieci Bożych, młodzieży, rodzin, Domowy Kościół, Wspólnotę Anonimowych Alkoholików, neokatechumenat, Żywy Różaniec. Założył też Wspólnotę Eucharystyczną, która zaangażowała się w całodzienną adorację Najświętszego Sakramentu. Wprowadził on także w dolnym kościele całodzienny dyżur spowiedniczy.

Osoby należące do wspólnot pomagały jemu w prowadzonych pracach apostołskich, szczególnie w posłudze charytatywnej. Młodzież i członkowie neokatechumenatu, wraz z lekarzami i pielęgniarkami działającymi w ramach wolontariatu, opiekowali się ludźmi chorymi. Dzieci z biednych i wielodzietnych rodzin idąc rano do szkoły, wstępowały do sali katechetycznej na śniadanie, które było przygotowywane przez młodzież i osoby z neokatechumenatu z produktów dostarczanych przez proboszcza. Kuchnia zakonna przygotowywała obiady dla osób chorych leżących w domach, które były im zanoszone przez sąsiadów i innych wiernych. Ks. Robek troszczył się o umieszczanie osób bez-

domnych w schroniskach, a chorych w szpitalach. Osoby biedne i bezdomne mogły w kancelarii parafialnej otrzymać bony żywnościowe od 5 do 50 zł, które następnie realizowały w sklepie spożywczym naprzeciwko kościoła. Sprzedawca za dostarczone bony ofiarował im tylko artykuły spożywcze, nie dając papierosów i piwa. Proboszcz w każdą sobotę uiszczał należność za realizację bonów, do których był podpięty rachunek z kasy.

Ks. Robek szczególną uwagę przywiązywał do obchodów świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy, o czym też szeroko pisała prasa. Z okazji świąt, razem z członkami wspólnot parafialnych, przygotowywał od 70 do 100 paczek dla osób chorych i biednych, które były im dostarczane do domów. W salach katechetycznych była także przygotowywana *wigilia* lub *jajko wielkanocne*, w których to spotkaniach uczestniczyło od 130 do 150 osób. Na terenie parafii jest dworzec kolejowy Warszawa Wschodnia. W jego holu proboszcz razem z członkami wspólnot parafialnych, młodzieżą, siostrami i braćmi zakonnymi oraz innymi wolontariuszami o 21:00 urządzał *wigilię* lub *jajko wielkanocne* dla bezdomnych. Na te spotkania przychodziło od 800 do 1,2 tys. osób.

W parafii były również organizowane inne działania charytatywne. Na początku roku szkolnego ks. Robek wraz z wolontariuszami prowadził akcje *tornister* i *maluch idzie do szkoły*, które były związane z dostarczaniem przyborów szkolnych dla najbardziej potrzebujących dzieci. W parafii podejmowano też inne akcje charytatywne: *serca dla dzieci chorych na raka, znicz, palma*. Odbywały się w niej różne kiermasze, loterie, koncerty, jasełka. Uzyskane z nich przychody były przeznaczane na pomoc charytatywną. Młodzież i dzieci osobiście zanosili dyrektorom szpitali dziecięcych pozyskane przez siebie fundusze, przeznaczając je na pomoc dla dzieci chorych na nowotwory. Proboszcz osobiście odwiedzał sklepy i leżący na terenie parafii zakład Wedla, prosząc je o wsparcie. Taca zbierana w trzecią niedzielę miesiąca była przeznaczona na pomoc dla biednych, chorych i rodzin wielodzietnych. Proszono też parafian o pomoc rzeczową w postaci upieczonych ciast. W niedziele w salkach parafialnych funkcjonowała kawiarnia – parafianie dostarczali do niej ciasta, a dochód z ich sprzedaży był przeznaczony na różne dzieła charytatywne. W kościele była specjalna skarbonka, do której składano ofiary dla potrzebujących. Proboszcz korzystał również z corocznego dofinansowania ze strony dzielnicy, jak też otrzymywał pomoc od wielu anonimowych darczyńców. W parafii funkcjonował też *bank pracy*, który pośredniczył w znajdowaniu zatrudnienia.

22 dnia każdego miesiąca (22 stycznia 1850 roku zmarł patron parafii – św. Wincenty Pallotti) proboszcz organizował dzień skupienia dla wszystkich członków grup i wspólnot parafialnych. W głoszonych z tej okazji homiliach i konferencjach podkreślał, że obowiązek i prawo apostołstwa wiernych świeckich wynika wprost z przyjętych przez nich sakramentów chrztu i bierzmowania. Przez przyjęcie tych sakramentów stają się oni uczestnikami królewskiego kapłaństwa Chrystusa. Proboszcz podkreślał także, że innym motywem działań ma być wezwanie do realizacji przykazania miłości.

Opracował ks. prof. UKSW dr hab. Tomasz Wielebski

**List dziękana Wydziału Teologicznego Uniwersytetu
Szczecińskiego do wiernych Metropolii Szczecińsko-Kamińskiej,
święto św. Szczepana, 26 grudnia 2017 r.**

Umiłowani w Panu Siostry i Bracia!

Kościół Chrystusowy, który współtworzymy cechuje się tym, że bez względu na najrozmaitsze uwarunkowania społeczne, wydarzenia polityczne czy osobiste doświadczenia, po zakończeniu okresu adwentowego przygotowania się na ponowne przyjście Zbawiciela, przeżywamy okres świętowania Bożych Narodzin. Wyśpiewana kolęda *Cicha noc* i wiele innych oddających treść i nastrój pochylającej się ku nam Miłości Boga, skłania nas wszystkich do porzucenia tego, co kłóci się z dobrem, miłością i przebaczeniem sobie wzajemnie. Rodzinny charakter przeżywanych świąt warto ubogacić nie tylko życzeniami czy sprawiającymi radość prezentami, ale zwłaszcza wspólnym spędzaniem czasu. Rozmowy, dzielenie się przemyśleniami, planami, nurtującymi nas problemami, to wszystko razem jeszcze bardziej pozwoli scementować więzi rodzinne. Nie wystarczy jedynie wieczerza wigilijna poprzedzona w wielu domach modlitwą, odczytaniem fragmentu Pisma Świętego i odśpiewaniem kolędy, ale wskazanym jest podjęcie inicjatywy, by na wzór tej pięknej wigilijnej wspólnoty stołu, zasiadać rodzinnie do posiłku o wiele częściej i to nie na zasadzie stołówki, ale wspólnoty rodzinnej, która sobie wzajemnie służy. W tym co buduje potrzebna jest dobra wola, pozytywne wzajemnie nastawienie do siebie, zaufanie, szukanie kompromisów, a czasem nawet postawy bohaterkiej.

Dzisiejszy patron św. Szczepan mógł uniknąć ukamienowania, wystarczyło egoistycznie spojrzeć na swoje życie i spełnić życzenie oprawców, czyli zaprzestać głoszenia Dobrej Nowiny i działalności w imię Jezusa Chrystusa. Ale skoro był „pełen Ducha Świętego”, mówił z całą mocą: „Widzę niebo otwarte i Syna Człowieczego, stojącego po prawicy Boga” (Dz 7,55–56). Duch Święty uzdalniał Pierwszego Męczennika w niezłomnej postawie wobec wrogości oprawców. Mało tego, Duch Święty tak pokierował Szczepanem, że w chwili najbardziej dramatycznej, stać go było na słowa modlitwy: „Panie Jezu przyjmij ducha mego! (...) Panie, nie poczytuj im tego grzechu” (Dz 7,59–60).

Rok duszpasterski, który rozpoczęliśmy z początkiem grudnia ma na celu odkrycie Osoby Ducha Świętego, otwarcie się na Jego działanie oraz refleksję nad sakramentem bierzmowania i jego skutkami. Zawołanie tego roku „Jesteśmy napełnieni Duchem Świętym” niech przenika nasze serca. Dlatego z mocą mogły wybrzmieć słowa psalmu responso-ryjnego: „W ręce Twe, Panie, składam ducha mego”. Czyli oddaję się Tobie Panie, byś mną kierował, byś mnie umacniał, byś był dla mnie wszystkim, co służy zbawieniu. Ewangelista Mateusz mówi do nas dzisiaj o działaniu Ducha Bożego: „(...) nie martwcie się o to, jak ani co macie mówić. W owej bowiem godzinie będzie wam poddane, co macie mówić, gdyż nie wy będziecie mówili, lecz Duch Ojca waszego będzie mówił przez was” (Mt 10,29–20).

Usłyszane Słowo Boże odnosi się do każdego z nas, zwłaszcza do tworzących rodzinę oraz czujących się za nią odpowiedzialnymi. Potrzebna jest jednak gotowość wsłuchiwania się w natchnienia Ducha i postępowanie według woli Boga. Warto przytoczyć niektóre z wymienionych w *Katechizmie Kościoła Katolickiego* przejawy działania Ducha Świętego, z których możemy obficie czerpać, a mianowicie: – z Pism, które On natchnął; – z Nauczycielskiego Urzędu Kościoła, któremu On asystuje; – z liturgii sakramentalnej, w której przez jej słowo i symbole Duch Święty prowadzi nas do komunii z Chrystusem; – z modlitwy, w której wstawia się za nami; – z przejawów życia apostołskiego i misyjnego oraz ze świadectwa świętych również współczesnych, w których ukazuje swoją świętość i kontynuuje dzieło zbawienia (KKK, nr 688).

Mamy narzędzia w zasięgu naszego oddziaływania, którymi możemy się posłużyć, by pozwolić Duchowi Świętemu działać w nas w sposób bardziej aktywny, dynamiczny i twórczy. Nasza rodzina stanie się wówczas środowiskiem sprzyjającym wzrostowi wzajemnej miło-

ści, przejawiającej się we wzajemnej postawie służby, troski i odpowiedzialności. Taką postawę reprezentuje patron rodzin – św. Józef. Niech Jego orędownictwo wyprasza nam wszystkim otwartość serc i umysłów na dary Ducha Świętego.

Studenci Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego na kierunku Teologia podejmują wysiłek pogłębionego zrozumienia i wdrożenia w życie tego wszystkiego co niesie Duch Święty na przestrzeni historii, aż po nasze czasy. Studenci Nauk o Rodzinie w sposób systematyczny zdobywają i porządkują wiedzę związaną z podnoszeniem rodzin na poziom harmonii i ładu społecznego osadzonego na wartościach ewangelicznych. Natomiast studenci Italianistyki z elementami studiów nad chrześcijaństwem z zaciekawieniem pogłębiają znajomość języka włoskiego wraz z poznawaniem starożytnej i współczesnej kultury włoskiej, która tak mocno jest zakorzeniona w chrześcijaństwie.

W bieżącym roku akademickim przyjęliśmy na studia dzienne studentów w ramach pięciu grup: jednolitych studiów magisterskich z teologii, pierwszego i drugiego stopnia studiów na kierunku nauk o rodzinie oraz italianistyki. Ponadto prowadzone są studia podyplomowe z teologii w Szczecinie i Koszalinie zarówno ogólnoteologiczne jak i adresowane zwłaszcza dla nauczycieli. Szczegóły można poznać poprzez stronę internetową.

Pragnę wszystkim z serca podziękować za okazywaną nam życzliwość. Przejawem tej życzliwości jest dar modlitwy, który w sposób szczególny sobie cenimy i o który nadal z serca prosimy, by Duch Święty prowadził to dzieło jakim jest Wydział Teologiczny w Szczecinie służący całej metropolii. Dziękuję też za ofiary składane dzisiaj na tacę, dzięki którym jesteśmy w stanie utrzymać obiekty Wydziału na poziomie wymaganym przez unormowania ministerialne, uczelniane oraz innych odpowiedzialnych służb. Wszystkim z serca składam *Bóg zapłać*.

Ostatnim słowem niech będą szczerze życzenia kierowane do Was wszystkich. Bóg przychodzący w Osobie Bożej Dzieciny niech błogosławi, strzeże, prowadzi i w dobru umacnia. Wszelkie troski niech ustępują na rzecz pomnażającej się miłości rodzinnej.

ks. prof. US dr hab. Kazimierz Dullak
dziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego